

DE

MAAGD VAN ORLEANS.

DE MAAGD VAN ORLEANS,

TREURSPEL

IN VIJF BEDRIJVEN,

NAAR HET HOOGDUITSCH VAN

F. SCHILLER,

DOOR

Mr. J. KINKER.

AMSTERDAM

bij J. S. Van Esveldt-Holtrop,

1807.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

VOORBERIGT.

Wanneer men de meesterstukken van vroegere en latere volkeren naar billijkheid beoordeelen wil, moet men zich vooral wel wachten, om de eene of andere, dikwils toevallig aangenomen kunstform, welke men bij dezelve aantreft, als algemeenen maatstaf voor alle soortgelijke voortbrengzels vast te stellen. Men moet, bij voorbeeld, de waarde van een Fransch Treurspel niet van zijne meerdere aannadering tot de Grieksche Tragedien doen afhangen. Dit zou bijna hetzelfde zijn, als te willen beweren, dat het een of ander hondenras schooner ware, naar mate het meer naar een paard geleek, of dat de tulpen, die het naast aan de form der leliën grensden, bevalliger waren dan die, welke er meer van afweken. Elk kunststuk, zal het waarlijk dien naam verdienen, draagt zijne eigen oorspronglijke form met zich; die form is de wet waar naar het vervaardigd wierd; een wet, die de oorspronglijke kunstenaar zich-zelven bij de vinding voorschreef, en naar welke hij alleen kan en moet beoordeeld worden. Willekeurige afwijkingen van die form zijn kunstgebreken: zij breken de eenheid des geheels; en stremmen den harmonischen zamenhang der deelen, welke, ieder, op zich-zel-

zelve, ſchoon kunnen wezen, zonder dit in het verband te zijn, waarin men dezelve aantreft. Andere kunstgebreken dan deze afwijkingen zijn er niet. Een dichter, welke een tooneelſtuk vervaardigen zou, 't welk met de tot nogtoe bekende ſoorten van drames, geene andere overeenkomst had dan de voorſtelling van een fabel, waarin handelende perſonen voorkomen, zou als kunstwerk onberispelijk kunnen zijn, al ware de form, waarin het vervaardigd wierd, in alles het tegengeſtelde van alle die men te voren had nagevolgd. De ware kunstkenner zou zich alleen vergenoegen met naar te ſporen, of het kunstgewrocht aan zijne eigen wet getrouw gebleven ware, zonder te onderzoeken, of er de van andere meesters afgeleide kunstwijzigingen op toepasſelijk waren.

Hoe ver de tooneelſpelen van SHAKESPEAR, *die der Duitſchers en, onder deze laatſte, de thans weder in verſen vervaardigde Treurſpelen, van de ſtukken van* CORNEILLE, RACINE *en* VOLTAIRE *afwijken, is ligtelijk op te merken: want niet ſlechts de meerdere vrijheden, welke zich de eerstgenoemde veroorlooven, maar ook de kunstraal, de beelding der geſprekken, de toon der ſprekenden, de wijs van het ſchetſen der karakters en zeden, de denkbeeldige wereld, waarin de handelende perſoonen zich voordoen — alles is verſchillend en van elkander afwijkende. Alle, wanneer men ons ſlechts het eigendommelijke van het eene ſoort niet als maatſtaf voor het andere wil opdringen, kunnen ſchoon, middelmatig*

en

en ſlecht zijn; doch dit zal niet van de keus der manier van behandelen, maar van de getrouwheid aan die gedane keus, afhangen. Een teekening moet niet gedeeltelijk een ſchilderij, een ſchilderij niet gedeeltelijk gebeeldhouwd zijn; er moet in een tooneelſpel, waarin een geſprek door zang uitgedrukt wordt, niet geſproken worden, gelijk in zoo vele halfſlachtige opera's, waarbij al het gezach der gevestigde gewoonte noodig is, om ze niet ten uiterſte belagchelijk te vinden. In tooneelſpelen, waarin de gemeenzame toon der dagelijkſche zamenleving de taal der handelende perſoonen is, zou de zwellende uitboezeming van het Franſche Treurſpel, zelfs de vlugtige metriſche modulatie *van het moderne Blijſpel weinig voegen: in alle kunstwerken heeft de ſcheppende verbeelding het recht om met hare toovertoede eene nieuwe wereld te voorſchijn te roepen, dezelve eigenaardig te bevolken, zijne ſchepſelen te bezielen, te doen handelen, ſpreken en bewegen, overeenkomſtig den aard der dichting, waaraan zij hunnen oorſprong verſchuldigd zijn. Maar het ſtaat den konſtenaar niet vrij, zijne eigen ſchepping te weerſpreken, ons uit zijne zwevende wolkenwereld op onze werklijke aarde te doen nederſtorten en zijne eigen begoocheling naar welgevallen te vernietigen. Ook het doel zijner vinding, de zamenhang van zijn ontwerp, het eigenaartig ineëngrijpen der deelen moet hem heilig zijn; en niets kan hem, in de uiteënzetting en ontwikkeling van zijn hoofddenkbeeld, ontſlaan van de wet, welke hij zich daardoor vrijwillig opgelegd heeft. Hier-*

tegen kunnen geene verschooningen gelden: een oordeelkundig kunstrechter, dat is, zoodanig een, welke smaak genoeg bezit om de gekoze form van het kunstwerk af te trekken, en daarvan de eigenaartige regels der beärbeiding af te leiden, veroordeelt den konstenaar — wanneer deze zich aan de hierboven bedoelde afwijkingen schuldig maakt — naar zijne eigen voorschriften, waaraan hij zichzelven dus het eerst onderwerpen moet.

Daartegen heeft een konstenaar, die niet slechts door zijn verbeeldingskracht voortgedreven wordt, maar bovendien ook het zeldzaam vermogen bezit, om den regel, waarnaar hij in de leiding zijner denkbeelden te werk gaat, met scherpte te gevoelen en er zijn kunstdrift gebiedend aan te onderwerpen, het recht, om van zijne beoordeelaars te vorderen, dat zij over hem geene uitspraak zullen doen, voor en aleer zij den regel opgemerkt hebben, naar welken hij zijn kunstwerk vervaardigde; dat is, niet, dan na zich eerst in het denkbeeldige gewest, waarin zich de konstenaar plaatste, geörienteerd *te hebben. Kunnen zij dit niet, dan zijn zij, met alle hunne kunde in de meestgewoone en dikwils reeds verbruikte formen, niet bevoegd om een kunstwerk te beoordeelen, dat naar deze laatste niet ingerigt is.*

Dit is in het algemeen en van alle kunst waar, maar nergends sprekender en meer in het oog loopende dan in de tooneelkunst. Wanneer wij de meesterstukken, onder de ver-

verschillende soorten van tooneelstukken, van welke boven reeds gewag gemaakt is, met elkander vergelijken; onder hoe velerhande gedaanten, toon, wijze van zamenstelling, inkleeding en natuurnaarbootsing dragen zich deze verschillende vindingen dan niet voor? Dan het is niet slechts in deze hoofdsoorten, maar ook in de verschillende wijzigingen van deze, dat wij dit verschil opmerken. Hoe verschillend is, b. v. de meer naar de dagelijksche zamenleving zweemende kunstwereld van VOLTAIRE, *van die, welke de meer zwellende* CORNEILLE *aan zijne handelende personen in vele zijner Tooneelspelen aanwijst? In de Treurspelen van* LESSING *heerscht eene geheel andere toon en stijl dan in de prosastukken van* SCHILLER; *schoon beide zeer nabij de werkelijke wereld geplaatst zijn. Geheel anders wederom zijn de* metrische *Tooneelstukken van den laatstgenoemden; en ook deze laatste stukken loopen, in dit opzicht, niet weinig uiteen.*

Ik heb het noodig geächt om bij de uitgave dezer Treurspelen van SCHILLER *deze weinige aanmerkingen te voegen, ten einde dezelve op deze, bij mijne landgenoten niet genoeg gekende kunstgewrochten toe te passen.*

Zonder zelve voor als nog deze Treurspelen te beoordeelen, wilde ik alleen de wijze opgeven, waarop zulks, naar mijn inzien, zou behooren te geschieden.

Schoon veel meer aan den gemeenzamen toon der ge-

woone-zamenleving grenzende dan de Fransche en de meeste Hollandsche Treurspelen, wijken zij echter niet minder af van die Toneelspelen, waaraan wij gewoonlijk den naam van drame geven. Met geen van beide dezer voortbrengzels mag men dezelve, derhalve, zonder onbillijk te zijn, vergelijken. Zij zijn, en dit hebben zij gemeen met alle Tooneelspelen, welke dezen naam maar eenigzins verdienen, voorstellingen van een fabel, niet verhaald, maar door de daarin voorkomende persoonen, sprekende en handelende, voorgedragen. In dit opzicht geldt bij dezelve ook die algemeene regel, uit den aard der zaak zelve ontleend, dat niet de verhalende Dichter, maar de eigenaardige karakters der persoonen, welke hij sprekende invoert, het fabel aanschouwelijk moeten maken, als op zich zelve staande wezens, die met de toeschouwers niets gemeens hebben. Al het geen zij voordragen, moet met het karakter, dat hun de Dichter eenmaal gaf, overeenkomstig zijn: niets is hinderlijker in een Tooneelspel, in welk eene form het ook opgenomen moge zijn, dan, in plaats van het kenschetsende der persoonen, de leiding der gedachten en de kunst des Dichters, die niet te veel verborgen zijn kunnen, aan te treffen, oneindig hinderlijker nog dan die lastige wezens in de zamenleving, die, wanneer zij ons het een of ander voorval, waarbij zij tegenwoordig geweest zijn, verhalen, zich zelve op den voorgrond plaatsen, en, in plaats van een behoorlijk verhaal te geven, ons het meest bezig houden met het geen zij er zelve bij gedaan en gedacht hebben.

De

De karakters der verbeeld wordende perfoonaadjen zijn de organen, waardoor de Dichter tot de aanfchouwers fpreekt. Zijn taal moet dus ook, in die organen, die wijziging en dat kenfchetfende aannemen, 't welk het daarmede overeenkomftig hebben moet; niet geheel ongelijk aan den adem van den toonkunftenaar, die in de verfchillende Blaasinftrumenten dat foort van geluid en die trillingen veroorzaakt, welke ons, hoe zeer wij den kunftenaar ook bewonderen, niet den adem van den blazer, maar het eigendommelijke van ieder dezer verfchillende Inftrumenten doet opmerken.

Bij deze algemeene form moeten wij, in deze en andere Duitfche metrifche Treurfpelen, nog in het oog houden, dat zij in eene taal vervat zijn, die beter dan de Alexandrijnfche rijmende verfen gefchikt is, om, zoo wel eene hooge vlugt van gedachten, als den profaïfchen loop der gefprekken over dagelijkfche onderwerpen, waarvan men zich toch in geen Tooneelfpel (de Allegorifche alleen uitgezonderd) geheel ontbouden kan, uittedrukken. Het rijm geeft aan de ernftige en hoogdravende taal van het Treurfpel dat zwellende, dikwils ook wel eens dat opgeblazene, waar mede profaïfche uitdrukkingen, en het behandelen van op zich zelve weinig belangrijke zaken, niet zeer gelukkig contrasteeren. *In deze taal derhalve zouden de Treurfpelen van* SCHILLER, *waarin de fchoonheid der zamenfpraak dikwils beftaat in eene getrouwe naarvolging van het natuurlijk gefprek, niet dan zeer on-*

eigenaartig gekleed zijn. Zijne rijke vindingen, uit de treffendste tafereelen, aan het menschelijk leven ontleend, zamengesteld; waarin toestanden en betrekkingen van menschen tot menschen voorkomen, in wier schildering de toon, welken wij gewoon zijn den hoogen Treurspeltoon te noemen, eene verkeerde uitwerking zou te weeg brengen, vereischten dus eene andere taal, dan het Fransche Treurspel, wiens doel het is een wereld te schetsen, gelijk men zich dezelve in het heldendicht voorstelt. Ieder weet, dat er verschillende toestanden in het menschelijk leven voorkomen, welke hoe belangrijk ook, in het zoogenoemde hooge Treurspel kwalijk geplaatst zouden zijn. Zoo zouden, bij voorbeeld, de tooneelen, die in de MARIA STUART, *de zamenkomst van deze en* ELISABETH *voorbereiden, al het ongedwongene en natuurlijke in de voorstelling der karakters en gemoedsbewegingen verliezen, wanneer zij aan den toon der zwellende Alexandrijnsche versen onderworpen wierden; en in deze zamenkomst zelve zouden vele, nu zeer natuurlijke en naar het leven afgebeelde uitdrukkingen, kunstmatige afmetingen en cadanzen moeten aannemen, die de gelijkheid van stijl zou vorderen, maar er ook grootendeels de kunstwaarheid aan zouden ontnemen.*

De reden daarvan is, met een weinig nadenken op de tooneelkunst, ligtelijk te vinden. Het Fransche Treurspel is van de werkelijke natuur verre verwijderd, en voert, zonder inwendig meer dichterlijk

te

te zijn, eene dichterlijke taal, welke niet geschikt is, om de kleine wijzigingen der zamenleving te schilderen. Wil men derhalve deze, voor zoo verre zij tot het geheel eener uitvinding noodzakelijk zijn, gelijk in de Duitsche metrische stukken, tot het geheel en in het verband mede doen werken, dan is men tevens verpligt om eene taal te bezigen, waarin de daartoe vereischt wordende uitdrukkingen kunnen opgenomen worden, zonder de eenheid van stijl te stooren.

De begoocheling der aanschouwers zou vernietigd zijn, zoodra er in een louter gebaardenspel gezongen of in eene opera gesproken wierd; maar ook even weinig voegt het, dat er, in het midden eener zwellende declamatie, over dagelijksche levensomstandigheden gehandeld worde; niet, in de gewoone taal: want daardoor zou aan het oor geweld aangedaan worden; maar ook niet in den hoogen stijl: want op deze wijze zou men niet nalaten kunnen in het burleske te vallen, 't geen even berispelijk zou zijn.

Vraagt men mij nu: maar waarom dan niet het gewone prosa gebezigd? Ik antwoorde, en —— gelijk ik mij voorstel — naar waarheid, dat het metrum aan de stem eener steun geeft voor de natuurlijke, maar tevens hartstogtelijke declamatie, waar voor het prosa geene aanwijzingen heeft. Het gehoor wordt niet beleedigd, wanneer een kalm gesprek in de gewone zamenleving in een hartstogte-

 lijk

lijk onderhoud verandert: dit is zoo wel natuurlijke- als kunst-waarheid. De natuurlijke ſtem wordt dan, zonder dat de ſpreker dit opmerkt, meer geäccentueerd *meer* rythmiesch; *zij verheft zich tot de* declamatie. *Maar wie weet niet, dat op het tooneel die overgang kunstmatige hulpmiddelen noodig heeft, die nergends beter dan in eene* metriſche *maatverdeeling te vinden zijn.*

De vijf- en zesvoetige rijmloze Jambiſche verſen zijn daartoe beter dan de moderne Alexandrynſche of de oude Hexametriſche verſen, welke beide te zangerig zijn, berekend. De eerſte bootſen het proſa, de natuurlijke taal, beter na, en zijn echter gecadanzeerd genoeg, om den toon der drift in zijne klimmingen en dalingen te onderſteunen. Ook bezitten zij meer verſcheidenheid en ſtaan meerdere vrijheden toe voor Metriſche ſchilderingen, welke voor de meerdere wijzigingen der natuurnabootſingen, in de form daartoe door de Duitſchers gekozen, voordeeliger zijn.

Tot een voorbeeld kan daartoe, onder vele andere, dienen, de volgende uitval van THIBAUT *in* DE MAAGD VAN ORLEANS, *waarin de gemoedstoeſtand van dien grijsaard zeer eigenaartig afgeſchilderd wordt.*

Ich will ſie überraſchen, will ſie ſtürzen.
Von ihrem eitlen Glück, ja mit Gewalt
Will ich zu ihrem Gott, dem ſie entſagt,
Zurück ſie führen.

Welk

Welk eene uitwerking deze woorden überraſchen, will ſie ſtürzen *met het heverige* zurück ſie führen, *te weeg brengen, zal nimand ontſnappen, die in de dagelijkſche zamenleving opgemerkt heeft, dat de taal der drift, ſoortgelijke gelijkvallende* rythmen *werktuiglijk kiest, om, als het ware bij herhaling, eenen eensgegeven indruk door gelijktoenige herhalingen te verſterken.*

„ 'k Zal hem verbrijzelen, vernederen, hem voor
„ mijn voeten kruipenden, vernietigen."

Schetst den gemoedstoeſtand van den ſpreker veel krachtiger, dan

„ Ik zal hem vertrappen, voor mijn voeten in het
„ ſtof vernederd, zijne nietigheid doen gevoelen enz."

Zoo doet ook het eindigen van een' volzin met de eerſte lettergreepen van een volgend vers een uitwerking, welke in proſa onmogelijk te weeg kan gebragt worden: dewijl dezelve alleen veroorzaakt wordt door een onverwacht indruisſen tegen de gewone versmaat, gelijk in de zamenſpraak van MARIA STUART *en* MORTIMER, *in het zesde Tooneel des derden Bedrijfs.*

MOR-

MORTIMER.

Alle Frevel sind
Vergeben im voraus. Ich kann das Aergste
Begehen, und ich wills.

In deze en soortgelijke afwijkingen van de gewone rusten der maat ontmoet het gehoor voortgaande bewegingen, waar het rust — en rust, waar het onafgebroken beweging verwacht, 't geen in den ongebonden stijl, waarin de volzinnen en derzelver deelen den loop en gang der uitspraak alleen bepalen, geen plaats heeft, noch kan hebben.

Hoe zeer deze afwijkingen, ook in rijmende versen, dikwils de verschillende driften en hartstogten voor de verbeelding afschilderen, is te zeer bekend, dan dat het noodig zou zijn, daar bij te blijven stilstaan.

De rijmende Alexandrijnsche versen laten echter uit hoofde hunner meer gevoelige verssneden (cæsuren) *en klinkende klankvallen* (cadanzen) *minder vrijheden toe dan de rijmloze Jambische versen, waar in de verssneden minder regelmatig zijn en de klankvallen de voortloopende volzinnen minder stremmen; en dus, zonder* prosa *te zijn, hetzelve echter in een vlugtig* metrum *navootsen: gelijk in het zelfde tooneel van dat Treurspel.*

MOR-

MORTIMER.

Was ist mir alles Leben gegen dich
Und meine Liebe! Mag der Welten Band
Sich lösen, eine zweyte Wasserfluth
Herwogend alles Athmende verschlingen!
Ich achte nichts mehr! —

Bovendien zijn deze Jambische verſen meer, dan de Alexandrijnſche, naar de Jambiſche vers-maat der ouden gewijzigd en, om die reden, voor meer verſcheidenheid van toon en beweging vatbaar, waar door de op verſchillende wijzen geäccentueerde *taal der hartstogten beter nagevolgd en de eentoonigheid in de verhalen en andere geſprekken van langen adem ligter vermijd wordt, gelijk in de volgende verſen uit* DE MAAGD VAN ORLEANS, Inl. derde tooneel.

Der König, der nie ſtirbt, ſoll aus der Welt
Verſchwinden — der den heil'gen Pflug beſchützt,
v v —
Der die Triffe beſchützt und fruchtbar macht die Erde,
v —
Der die Leibeignen in die Freiheit führt,
v v —
Der die Städte freudig ſtellt um ſeinen Thron —

— — — — — — —

v — v v —
Der Könige der von Golde ſchimmert, ist
v — v —
Das Obdach der Verlasſenen ——

Es

— — — — — — —

Es zittert
1 2 3 4 5 6
Der ſchuldige, vertrauend naht ſich der Gerechte
1 2 3 4 5
Und ſcherzet mit den Löwen um den Thron!

— — — — — — —

/
— — — v v
Der nicht jung war mit unſern Jünglingen.

Het gezegde zal (geloof ik) genoeg zijn om aan te toonen, dat deze Tragiſche Tooneelſpelen, welker taal zonder van die der zamenleving te verre verwijderd te zijn, zeer ligt in den zwellenden toon des Dichters overgaat, in deze vrije Jambiſche vers-maat, beter dan in ongebonden proſa *of deftige Alexandrijners kunnen voorgedragen worden, waar mede dan ook tevens de gemeenzamere toon in de geſprekken, welke in dezelve voorkomen, gerechtvaardigd is.*

Ik heb door deze korte voorreden mijne landgenoten geenzins voor de kunstwaarde dezer tooneelſpellen willen innemen, maar alleen het oogpunt aanwijzen waar uit men dezelve beſchouwen en beoordeelen moete.

DE
MAAGD VAN ORLEANS.

PERSONAADJEN.

KAREL DE ZEVENDE, *Koning van Frankrijk.*
De Koningin ISABELLA, *zijne moeder.*
AGNES SOREL, *zijne minnares.*
PHILIPPUS DE GOEDE, *Hertog van Bourgondiën.*
De graaf DUNOIS, *Bastaard van Orleans.*
LA HIRE, } *Koninklijke Officieren.*
DU CHATEL, }
De Aartsbisschop van Rheims.
CHATILLON, *een Bourgondische* } *Ridder.*
RAOUL, *een Lotharingsche* }
TALBOT, *de Engelsche Veldheer.*
LIONEL, } *Engelsche Legerhoofden.*
FASTOLF, }
MONTGOMEY, *een Walliser.*
Fransche, Bourgondische en Engelsche Ridders.
Raadsheeren van Orleans.
Een Engelsche Heraut.
THIBAUT D'ARC, *een rijke Landman.*
MARGARETHA, }
LOUISE, } *zijne Dochters.*
JOHANNA, }
STEPHAN, }
CLAUDE MARIE, } *Minnaars van dezelve.*
RAIMOND, }
BERTRAND, *een Landman.*
De verschijning van een' zwarten Ridder.
Een Kolenbrander en zijne Vrouw.
Pages, Soldaten, Volk.
Koninglijke Bedienden, Bisschoppen, Maarschalken, Magistraats-persoonen, Hovelingen, Hofdames, Kinderen enz. in het gevolg van den optogt bij de kroning.

Het Stuk speelt in het jaar 1430.

Het Tooneel is bij afwisseling in onderscheidene streeken van Frankrijk.

DE MAAGD VAN ORLEANS,

TREURSPEL.

INLEIDING.

Een oord op het land. Vooraan ter rechter zijde het beeld van een' heiligen in eene kapel, en ter linker zijde een hooge eik.

EERSTE TOONEEL.

THIBAUT D'ARC, MARGARETHA, LOUISA, JOHANNA, STEPHAN, CLAUDE, MARIE, RAIMOND.

THIBAUT.

Ja, waarde vrienden! op dit oogenblik
Zijn wij nog Franſchen, vrije landbezitters
Van d' ouden grond, dien onze vaderen
Beploegden; morgen, ligt, zijn we overheerscht!
De Britſche vaandels zien we in alle ſtreken
In zegepraal ons naderen; hunne rosſen
Vertrappen Frankryks vruchtbare landsdouwen,
Parijs begroet hun reeds als overwinnaars,
En ſiert, met de oude kroon van Dagobert,
't Hoofd van den jongen ſpruit eens vreemden ſtams.

De neef onzer vorsten dwaalt, onterfd
En vluchtend, in zijn eigen landen rond,
Zijn naaste bloedverwant en pair in 't rijk
Trekt tegen hem in 't heer des vijands op,
En zijne ontaarde moeder voert hen aan.
De vlam verteert de dorpen en de steden
Rondsom ons heen. De rook dringt golvend meer
En meer op onze vreedzame oorden aan. —
Mijn mededalbewoners, hoort, wat ik,
In deze omstandigheid besloten heb!
Ik wil voor 't lot van mijne dochters zorgen,
Nu 't mij nog is vergund. De nood des krijgs
Groeit aan: zij hebben thans beschermers noodig:
En huwlijkstrouw verwint het grootst gevaar.

(*Tegen Stephan.*)

Stephan, kom: gij mint Margaretha; de akkers
Die gij bebouwt, zijn grenzend aan de mijne,
Uw beider harten kloppen voor elkaêr:
Weest zaam gelukkig!

(*Tegen Claude.*)

Claude!.... Hoe, gij zwijgt?
Gij, mijn Louisa, slaat uwe oogen neder?....
Zou ik twee harten van elkander scheuren,
Omdat gij mij geen schatten aan kunt bieden!
Ach wie bezit thans schatten? Have en erf
En goed zal haast een prooi der vlammen zijn.
De trouwe borst eens braven echtgenoots
Is in deez' tijd alleen een veilig dak.

LOUI-

LOUISA.

Mijn vader!

CLAUDE MARIE.

Mijn Louiſa!

LOUISA, *Johanna omhelzende.*

Lieve zuster!

THIBAUT.

Ik ſchenk aan ieder dochter dertig akkers,
Een kudde, ſtal en hof. De hemel heeft mij
Gezegend; ó hij zegene u als mij!

MARGARETHA, *Johanna omhelzende.*

Kom, doe als wij, verheugen we onzen vader,
En laat dees dag drie banden zamen hechten.

THIBAUT.

Gaat en bereidt het plechtig feest voor morgen:
'k Wil dat het gantſche dorp het met ons viere!

(*De twee paren vertrekken arm in arm.*)

TWEEDE TOONEEL.

THIBAUT, RAIMOND, JOHANNA.

THIBAUT.

Johanna, door het huwlijk uwer zustren
Zie ik mijn' wensch vervuld en haar gelukkig.
Gij, mijne jongste, kwelt mijn' ouderdom.

RAIMOND.

Waarom toch vaart gij op uw dochter uit?

THIBAUT.

Zie, deze brave jongling, wien zich niemand
Gelijk ftelt in het dorp, vraagt uwe hand!
Ach, die voortreflijkfte onder allen, mint u:
Drie jaren heeft hij reeds om u gezucht
In ftillen weemoed en met hartlijkheid.
Maar wrevelig en koud verftoot gij hem.
Ook geen der andre jonge herdersknapen
Kan flechts een lachje van uw' mond verwerven,
Ik zie op uw gelaat den bloei der jeugd,
Den tijd der hoop; uw lente is reeds gekomen;
De ontloken maagdelijke bloezem
Gloeit op uw wangen; maar ik wacht vergeefs
Dat teedre liefde en maagdelijk verlangen
De gouden vrucht van dezen bloezem zij!
ô Dit bedroeft me: een drukkend voorgevoel
Voorfpelt me in u een dwaling der natuur!
Een hart, dat ftug en koud zich voor 't gevoel
Der jeugd gefloten houdt, verbittert mij.

RAIMOND.

Verban uw ongeduld en dwing de liefde
Van mijne aanbidlijke Johanna niet.
Die liefde is eene teedre hemelvrucht:
't Voortreflijkfte rijpt ftil en langzaam voort.
Tot nog toe wil zij flechts op bergen zweven,
Nog fchroomt zij, uit haar vrije en hoogre ftreken,
In 't needrig dak, waar dagelijkfche zorgen
En kwelling wonen, tot ons afte dalen.

Vaak

Vaak zie ik haar in 't laag en eenzaam dal
Van verre met bewondring na, wanneer ze
Met ſtille majesteit en hoog gevoel
In 't midden harer kudde zich verheft.
Wanneer zij dan 't omhoog geſlagen oog
In eedle houding weêr naar de aarde wendt,
Zie ik haar als een hooger wezen aan,
Dat uit een' andren tijd zijn' oorſprong nam.

THIBAUT.

Dit maakt mijn kwelling uit; dit grieft mij 't hart.
Ze ontvlucht het vrolijk bijzijn harer zustren.
Voor 't hanengekraai verlaat zij, als gejaagd,
Het ſlaapvertrek; in 't aaklig uur des nachts,
Waarin de mensch den mensch vertrouwlijk zoekt,
Sluipt zij, als 't ongezellig vooglenras,
In 't gruwzaam donker rijk der geesten van
Ons weg, dwaalt in 't onzeekre rond en houdt,
Zoo 't ſchijnt, geſprekken met de lucht der bergen.
Waarom verkiest zij altijd deze plaats,
Waarom drijft zij, juist hier, haar kudde heen?
Hier brengt zij dikwijls, uren, peinzend door,
Hier onder den druïdenboom, dien al
Wat vrolijk en gelukkig is, ontvliedt.
Een boos vijandlijk wezen koos dien boom,
Dien ieder ſchuwt, reeds in den donkren tijd
Der Heidenen, tot zijn verblijfplaats uit.
De oudſte in het dorp verhalen van dien boom
Schrikbarende onbegrijpelijke zaken.

Men hoort, hier onder zijn vermolmde takken,
Dikwils een naar en akelig geluid.
Ik zelf heb, toen ik eens in de avondscheemring
Langs dezen weg terug kwam, hier een' spook-
Gedaante, als een vrouw gekleed, gezien.
Zij reikte me uit een wijd geplooid gewaad
Een dorre hand, maar langzaam aaklig, toe;
En 't scheen alsof zij wenkte; doch ik vloog
In angst voorbij en riep den Hemel aan.

RAIMOND, *naar het heilige beeld in de kapel wijzende.*

De zalige nabijheid van dit beeld,
Dat hemelvrede rondsom zich verspreidt —
Geen boze geest — voert haar naar deze plaats.

THIBAUT.

ô Neen! neen! Niet vergeefs wordt mijne slaap
Door nare droomgezichten steeds ontrust.
Ik heb haar driemaal op den vorstenzetel
Te Rheims zien zitten, met een' diadeem,
Op 't hoofd, waarin zich zeven flonkersterren
Vertoonden; in haar hand had zij een' scepter,
Waaruit drie witte lelien ontsproten;
En ik, haar vader, hare beide zustren,
De aartsbisschop en de vorsten van het rijk,
Ja zelfs de koning boog zich voor haar neêr.
Van waar die glans in mijn geringe hut?
ô Dit beduidt een' diepen, diepen val!
Die droomvermaning zegt mij zinnebeeldig,

Waar

Waar haar bedorven, ijdel hart na ſtreeft.
Zij bloost om haren lagen ſtaat, om dat
Geen onzer herderinnen haar in ſchoonheid,
In ſchitterende lijfsbevalligheden,
En rijke wondergaven overtreft.
Dit maakt haar zondig hart trotsch en verwaand.
Die trotsheid, die eens de englen vallen deed,
Dit helſche lokäas ſtort ook menſchen in 't verderf.

RAIMOND.

Wie is zoo needrig en zoo deugdzaam als
Uw dochter? — Met hoeveel zorgvuldigheid,
Hoe welgemoed dient zij haar zusters niet?
Gehoorzaam doet zij al wat gij beveelt;
En ſchoon zij de andre in begaafdheid overtreft,
Schijnt zij de nederige dienstmaagd van
Haar zusters. 't Zaad dat ze in de voren werpt,
De kudde, die zij weidt, al wat zij doet,
Gedijdt veel beter dan het werk van andren.
Op alles wat zij onderneemt, en om haar heen
Daalt ongehoord geluk en zegen neêr.

THIBAUT.

Ja — wel een ongehoord geluk, waarbij
Mij telkens ſiddering en ſchrik bevangt.
Maar ſtaken wij dit naar geſprek. Ik zwijg;
'k Zwijg, om mijn dierbaarst kind niet aan te klagen:
Al wat ik doen kan, is vermanen, voor haar bidden!
Eén raad ſlechts geef ik u — vlied dezen boom,
En blijf er nooit alleen. Zoek hier nooit kruiden,

Des middennachts, om dranken te bereiden,
Schrijf hier nooit teekens in het zand. Het rijk
Der geesten wordt hier ligtlijk opgewekt.
't Is hier met ligt verstuivend zand bedekt.
Nog eens blijf niet alleen. De boze geest
Verscheen in de woestijn den Heiland zelfs.

DERDE TOONEEL.

DE VORIGEN, BERTRAND, *Hij komt op het tooneel met een' helm in de hand.*

RAIMOND.

Stil! — Zie daar Bertrand uit de stad terug
Gekeerd! Wat brengt hij ons?

BERTRAND.

Voorzeker staat
Ge om 't zeldzaam akkermansgereedschap, dat
Ik draag, verwonderd?....

THIBAUT.

En met recht. Verhaal ons,
Hoe gij dien helm gekregen hebt! — Waartoe
Dit oorlogstuig, dat, in dit oord des vredes,
Ons niets dan onheil kan verkondigen?

(Johanna, welke tot nog toe terzijde gestaan heeft, zonder aandeel in 't gesprek te nemen, wordt nu opmerkzaam en treedt nader.)

BERTRAND.

'k Weet naauwlijks zelf, op welk een vreemde wijs
Het in mijn handen kwam. Te Vaucouleurs,
Waar 'k ijzer' veldgereedſchap heb gekocht,
Drong op de markt een menigte vluchtend krijgsvolk,
Van Orleans terug geſlagen, t'zaam;
Oproerig liep de gantſche ſtad bijëen,
En toen ik door 't gedrang een uitkomst zocht,
Trad me een Boheemſche vrouw met dezen helm
Op zij'. Met ſcherpe blikken zag zij me aan.
„ Mijn vriend (dus ſprak zij) 'k weet, gij zoekt een' helm;
„ Ik weet het. Nu, daar hebt ge 'er een: neem aan,
„ Ik geef hem u, voor een geringen prijs."
Ga, zeide ik haar, vervoeg u bij het krijgsvolk:
Ik ben een landman, dien geen helm behoeft.
Zij hield nogtans niet af, en ſprak:" Geen mensch
„ Weet, ooit of hem een helm te pas zal komen:
„ Een ijzren hoofddak is, in dezen tijd,
„ Oneindig meer waard dan een huis van ſteen."
Zoo liep zij mij door alle ſtraten na
En drong mij dezen helm geſtadig op;
Ik nam hem eindlijk in mijn hand, en zag
Hoe blank en ſchoon hij was, hoe waardig, om
Het hoofd eens dappren Ridders te verſieren.
En daar ik nog dit ongewone voorval
Onzeker overdacht, was zij reeds met
Den ſtroom van 't volk mijn oog ontvlucht, en liet
Mij met den helm, dien ik beſchouwde, ſtaan.

JOHANNA, *in verrukking naar den helm grijpende.*
Geef mij den helm!

BERTRAND.

Bevalt dit krijgstuig u?
't Is toch geen fieraad voor een maagdlijk hoofd.

JOHANNA, *rukt hem den helm uit de hand.*
Geef mij dien helm: hij is mijn eigendom.

THIBAUT.

Wat heeft het meisje voor?

RAIMOND.

Laat haar begaan.
Een manlijk hart flaat onder dezen boezem;
Haar past dit heldentooifel: ze is het waard. —
Herinnert ge u nog aan dien tijgerwolf,
Hoe zij dat grimmig dier, dat onze kudden
Verflond en onzen herdren fchrik aanjoeg,
Geheel alleen bedwong? Met welken moed
Zij 't lam den wolf betwistte en met hem ftreed,
Tot hij zijn prooi verliet? — Welk moedig hoofd
Dees helm ook dekken moog', geen waardiger
Dan 't hare zal hij immer kunnen fieren.

THIBAUT, *tegen Bertrand.*
Maar zeg ons, Bertrand, welk een nieuwe krijgsramp
Was de oorzaak van die overhaaste vlucht?

BERTRAND.

De Hemel zij den vorst en 't land genadig!
Wij hebben weêr twee veldflagen verloren.
De vijand drong in 's hart van Frankrijk door:

Tot

Tot aan de Loire is alles in zijn handen,
Zijn gantsche macht, die thans vereenigd is,
Belegert Orleans.

THIBAUT.

'T Was hem dan niet
Genoeg, in 't noorden van dit rijk te heerschen,
Zijn oorlogsgeessel moest ook 't zuiden teistren!

BERTRAND.

Als zwermen bijën, die den korf omsinglen,
Of sprinkhaanwolken, die de lucht verdonkren
En uren verr' op de akkers nedervallen,
En verder dan het oog reikt de aard bedekken,
Zoo stort een wolk van krijgsvolk op de velden
Van Orleans aan alle zijden neêr.
'T Belegeringsgeschut wordt van rondsom
Gevoerd. Het wemelt daar van vreemde volkren
En doffe spraakverwarring treft elks oor:
Uit Luxemburg, Bourgondien en Braband,
Uit Holland, Gent en van de Zeeuwsche stranden
Dringt alles zich in 't Britsche leger zamen,
Om Orleans tot de overgaaf te dwingen.

THIBAUT.

Onzalig twistvuur: ook Bourgondien,
Ook Frankrijk valt het zuchtend Frankrijk aan.

BERTRAND.

Ook Beijerens vorstin, des Konings moeder,
Voert uit alle oorden tegen haren zoon
Vijanden aan. Gebarnast rijdt zij 's leger

Bloed-

Bloedgierig rond en hitst de volkren aan.
Ach, tegen hem, dien ze onder 't harte droeg,
Woedt deze trotſche vrouw mêdogenloos.

THIBAUT.

Haar treff' des hemels vloek! Ach mogt zij eens
In 't midden van haar trouwloosheid vergaan!

BERTRAND.

De vrezelijke Salsbury, de muren-
Verbreker voert het heer belegeraars aan,
De leeuwenbroeder Lionel verzelt hem
Met Talbot, wiens verdelgend oorlogszwaard
Ons volk als tengre halmen nedermaait.
In wrevlen moede zwoeren zij, geen maagden,
Van welken rang of ſtand ook, te verſchoonen,
Maar alle aan ſchande en ſmaad te wijden; al wie
Het zwaard dorst voeren aan hun woede te offren.
Vier torens houden over Orleans
De wacht. Salsbury ziet bloedgierig neêr
Op 't angstige gewoel der ſtad, en telt
De inwoners, die langs markt en ſtraten ſnellen.
Veel duizenden van kogels wierpen ſtraks
De kerken neder en de hooge toren,
Der moeder Gods geheiligd, wagchelt reeds.
De ſtad is ondermijnd en op dien afgrond
Der hel ſtaat Orleans en wacht, vol angst,
Elk oogenblik den vegen jongsten ſtond,
Waarop een vonk dien zwavelpoel ontſteken,
En met één' ſlag de ſtad vernielen zal.

(*Johanna luistert met ingespannen aandacht en zet den helm op.*)

THIBAUT.

En waar dan waren Frankryks wonderhelden,
Saintrailles en La Hire, waar het borstweêr
Des ſtaats, de onoverwonnen bastaard, dat
De vijand zoo geweldig voorwaards drong?
Waar is de koning zelf; of ziet hij werkloos
Den nood des rijks, 't verlies der ſteden aan?

BERTRAND.

Chinon is thans de hofplaats van den koning:
Gebrek aan volk doet hem gedurig wijken.
Wat helpt de heldenmoed der legerhoofden,
Wanneer lafhartigheid het heer verlamt!
Een ſchrik, als van den Hemel neêrgezonden,
Heeft de onverzaagdſte van het volk bevangen.
't Bevel des konings klinkt vergeefs; zijn leger
Schoolt als een bange kudde ſchapen zamen,
Wanneer 't gehuil des wolfs zich hooren doet.
Zoo zoekt de Frank, zijn' ouden roem vergetend,
In burgt en vestingen zijn veiligheid.
Eén enkle ridder ſlechts voert zestien vanen
Met zwakke macht tot hulp des konings aan;
Zoo 't algemeen gerucht de waarheid meldt.

JOHANNA, *met drift.*

Hoe heet die ridder?

BERTRAND.

Baudricour. Bezwaarlijk

Zal

Zal hij nogtans den vijand, die hem met
Twee legers op de hielen volgt, ontſnappen.

JOHANNA.

Zeg mij, wanneer gij 't weet, waar houdt hij ſtand?

BERTRAND.

Zijn hand vol volks ligt nog geen dagreizens
Van Vaucouleurs.

THIBAUT, *tegen Johanna.*

Waarover toch bekommert
Gij u? Een meisje als gij betaamt dit niet.

BERTRAND.

Dewijl de vijand dus zoo machtig en — geen hulp
Des konings meer te wachten is, beſloot men
Tot de overgaaf van Vaucouleurs eenparig;
Gelukkig zal Bourgondien 't bezetten.
Wij vallen dus niet in de macht eens vreemden,
Maar blijven bij den ouden koningsſtam;
Misſchien ook keeren wij tot Frankryks kroon,
Als deze met Bourgondien verzoent, terug.

JOHANNA, *in verrukking.*

Niets meer van overgave of laag verdrag!
De ridder nadert reeds in wapendosch.
't Geluk des vijands wijkt bij Orleans.
Zijn maat is vol: en hij is rijp voor d' oogst.
Ik zie de maagd: zij komt, haar ſikkel zal
Zijn trotsch en weeldrig graan ter neder maaijen,
Zij zal zijn' roem doen van den hemel vallen,
Hoe hoog ook tot het ſterrenheer verheven.

Houd

Houd ftand, vrees niets! Eer nog de rogge geeft,
Eer nog de fchijf der maan verlicht zal zijn,
Zal geen der Britfche rosfen, uit de ftroomen
Der fierlijk vlietende Loire drinken.

BERTRAND.

Helaas, de tijd der wondren is voorbij!

JOHANNA.

Die tijd is niet voorbij. — Een witte duif
Zal, met een arends-vlugt en moed, de gieren,
Die 't vaderland verwoesten, overvallen.
Zij zal d' afgevalligen Bourgondiër,
Die 't rijk verraadt, en Talbot, die den Hemel
Met honderd armen honend wil beftormen —
Zij zal Salsbury, die de tempels plundert,
En al de Eilandbewoners, die ons tergen,
Gelijk een kudde fchapen voor zich drijven,
En die haar weêrftand bieden, nederflaan.
De Heer der legerfcharen fterkt haar' arm.
Een teedre maagd heeft hij daartoe verkoren,
Hij wil door haar verheerlijkt zijn, en geeft
Daartoe het fchuw en fiddrend fchepfel kracht.

THIEBAUT.

Wat geest bezielt u op dit tijdftip?

RAIMOND.

'tIs

De helm, die hare kracht en moed ontvonkt.
O Zie haar aan! Haar oog fchiet blikfems uit.
Een gloeijend vuur verfpreidt zich op haar wangen.

JOHANNA.

Deze oude troon zou vallen? 't Schoonste land,
Dat ooit de zon in haren loop aanschouwde,
Dat God bemint als d' appel zijner oogen,
Dat roemvol paradijs van 't wereldrond
Zou onder vreemde kluisters zuchten? Neen,
De macht der heidenen wierd hier gefnuikt,
Hier, waar het eerste kruis zijn kruin verhief;
Jerusalems verrooveraars zijn hier
Geteeld. Hier rust de heil'ge Lodewijk!

BERTRAND, *verwonderd.*

Wat kracht van taal! Wat geest heeft haar dit alles
Geopenbaard? Wie leerde 't haar? De Hemel
Beschonk u met een gadelooze dochter.

JOHANNA.

Geen vorst van Frankrijks grond zou ons meer hoeden!
Zijn stam, die nimmer sterft, zou van deze aard
Met d' ingeboren adeldom verdwijnen!
Hij, die den heil'gen ploeg en vee en landbouw
Beschermt, en de aarde vruchtbaar maakt,
Lijfeigenen vrijheid schenkt, de steden om
Zijn' troon een lagchend aanzijn geeft,
De zwakken ondersteunt, de boosheid straft,
Geen' nijd kent, wijl hij allen overtreft?
Hij die, schoon mensch, op dees vijandlijke aarde,
Een engel van ontferming is — wiens troon,
Schoon schitterend van goud, verlatenen
Ten dak verstrekt, waarop barmhartigheid,

Maar

Maar door de macht gefchraagd, de fchuldigen
Verfchrikt, terwijl de onnozelheid hem nadert,
En om den troon des leeuws vertrouwlijk fpeelt? —
Hoe zal een vreemde, wiens voorouderlijk
Gebeente in dezen grond niet rust, dit land
Beminnen en dit volk ten vader zijn?
Die onder onze jeugd geen jongling was,
Wien onze woorden niet aan 't harte raken,
Den zachten toon der fmeekende verftaan?

THIBAUT.

God redde Frankrijk en den koning! — Wij —
Op 't vreedzaam land gekweekt, hoe zouden wij
Het oorlogsros beteuglen en het zwaard
Regeren? — Laat ons ftil, gehoorzaam wachten,
Wat Koning ons het lot des oorlogs geeft:
Het krijgsgeluk doet 's Hemels wil verftaan.
Hij, die te Rheims gezalfd wordt, en de kroon
Te Saint Denis ontfangt, is onze heer.
Komt, de arbeid roept ons! Elk volbreng' den plicht,
Die hem is opgelegd. — Laat vrij de grooten,
De vorsten dezer aarde om 't aardrijk loten!
Wij mogen rustig hunnen twist aanfchouwen:
Onwrikbaar is de grond, dien wij bebouwen.
't Geweld des krijgs werpe onze dorpen neder,
Onze akkerbouw worde overal verftoord;
De lente brengt weêr nieuwe zaden voort
En ras herftellen we onze hutten weder.

(Zij gaan van het tooneel.)

VIERDE TOONEEL.

JOHANNA, *alleen.*

Vaartwel, gij, bergen, gij, beminde ſtreken,
'k Zeg u, ô ſtille dalen, 't laatst vaarwel!
Johanna zal u nimmer weêr betreden.
Na dezen dag ziet gij hàar nimmer weêr.
Gij beemden, die ik heb bevochtigd, boomen,
Die ik geplant heb, bloeit hier vrolijk voort!
Vaartwel gij ſombre grotten, koele bronnen,
Meêlijdende echo, ſtem van onze dalen,
Nooit zal uw zang den mijnen weêr herhalen.

Genoeglijk oord, thans moet ik van u ſcheiden,
'k Verlaat u midden in het krijgsgevaar.
ô Lammeren, verſtrooit u op de heiden:
Gij mist mijn zorg, ô herderloze ſchaar!
Ik moet weldra een andre kudde weiden,
Een andre woester heide wacht mij daar.
Geen ijdle trots, geen ongewijd verlangen,
Maar een onzichtbre geest beſtiert mijn gangen.

Hij, die op Horebs top zich heeft doen hooren,
Die uit de vlam der vuurge braambosch ſprak,
Die Moſes eens tot Heervoogd heeft verkoren,
Toen hij het juk van Jacobs kroost verbrak,

Die

Die David, onder 't herdersvolk verloren,
Ten zetel riep van onder 't needrig dak —
Hij, voor wiens wil al, wat beftaat, moet buigen
Sprak ook tot mij: „ gij zult van mij getuigen."

„ Gij zult met ftaal uw' zachten boezem drukken,
„ Met erts bekleed de fchrik des vijands zijn;
„ Geen manlijk oog mag u het hart verrukken;
„ Nooit zwicht' dat hart voor teedre liefdepijn!
„ Nooit zult ge een wichtje aan uwe lippen drukken,
„ Geen bruidkrans mag uw hoofdlijk tooifel zijn.
„ Ik zal u tot een' hooger' rang verheffen:
„ Gij zult uw kunne in krijgsroem overtreffen.

„ Wanneer de moed der helden, neêrgeflagen,
„ In angst verkwijnt in Frankrijks jongsten nood,
„ Dan zal uw hand mijn' heil'gen ftandaard dragen
„ En onverzaagd, in 't aanzien van den dood,
„ Den overwinnaar uit het veld verjagen.
„ Volbreng getrouw wat u mijn mond gebood.
„ Gij zult, omringd van Frankrijks heldenzonen,
„ In Rheims, door u bevrijd, den Koning kroonen."

Een teeken heeft de Hemel mij gegeven,
Deez' helm — die helm is voor dit hoofd alleen:
Zijn godlijke invloed fchenkt me een hooger leven!
Een nieuwe kracht ontvonkt me en dwingt mij heen.

Een heilig vuur voel 'k mij door de aadren zweven;
Ja! ongekend gevoel, geleî mijn schrêen.
Ik hoor mij 't krijgsgeschrei in de ooren dringen
En zie door moord mij overal omringen.

(*Zij vertrekt.*)

DE
MAAGD VAN ORLEANS,
TREURSPEL.

EERSTE BEDRIJF.

Het leger van Koning Karel te Chinon.

EERSTE TOONEEL.

DUNOIS, DU CHATEL.

DUNOIS.

Neen, 'k duld het langer niet. Ik ſcheur mij los
Van zulk een' koning, die zoo ſchandelijk
Zich zelv' verlaat. 't Eerzuchtig harte bloedt
Mij in de borst. Mijn oog weent heete tranen.
Hoe, roovers zullen dan 't roemruchtig Frankrijk
En zijne ſteden met het zwaard verdeelen?
Die ſteden, groot geworden met het rijk,
Bezwijken, leevren hunne roestige ſleutels,
Den vijand over; en wij zullen hier
In werkloosheid den tijd verbeuzelen?
— 'k Vlieg uit Normandiën ter redding over,
Omdat ik hoor dat Orleans bedreigd wordt;
Ik dacht den koning, toegerust ten ſtrijd,
Reeds aan de ſpits van 't moedig heer te vinden; —
En 'k vind hem — hier! omringd van wichelaars

En troubadours, die hem den tijd verkorten,
Met fijngesponnen raadsels op te lossen,
En voor Sorel vermakelijke feesten,
Met dartle scherts en vrolijkheid doorweven,
Als ware het vrede in Frankrijk — uit te denken.
— De rijksmaarschalk vertrok: hij kon die schande
Niet langer aanzien. — Ik verlaat hem ook,
En geef hem aan zijn grimmig noodlot over.

DU CHATEL.

De Koning komt!

TWEEDE TOONEEL.

KONING KAREL *en* DE VORIGEN.

DE KONING.

De Rijksmaarschalk zond mij zijn zwaard terug
En zegt zijn' dienst mij op. — In 's Hemels naam!
Wij zijn dus van dien gemelijken man,
Die over ons den meester wilde spelen
En overdraagiijk wierd, in 't eind verlost.

DUNOIS.

Een man is nogtans in deez' duren tijd veel waard,
Ik zou hem niet zoo koel van mij zien gaan.

DE KONING.

Dit zegt gij slechts uit lust tot tegenspraak:
Gij waart zijn vriend niet! toen hij bij ons was.

DUNOIS.

Hij was een trotsch en onverzetlijk dwarshoofd,
Die als hij iets begon nooit eindigde;

Slechts

Slechts deze keer heeft hij ten rechten tijde
Aan een' roemlozen dienst een eind gemaakt.

DE KONING.

Ik wil u in deze aangename luim
Niet ſtooren? Duchatel! René (*) de koning
Heeft mij beroemde zangers toegezonden,
Gij zult aan elk een gouden keten ſchenken:
Zorg, dat men hen behoorelijk onthaal'!

(*Tegen Dunois.*)

Hoe nu? gij lacht?...

DUNOIS.

Omdat gij gouden ketens
Uit uwen mond ſchudt.

DUCHATEL.

Sire! in uwe ſchatkist
Is thans geen geld voor handen. Zij is ledig.

DE KONING.

Nu ſchaf dan raad. Die eedle zangers kunnen
Niet zonder roem het Franſche Hof verlaten.
Zij doen mijn' dorren ſcepter weelig bloeijen,
En d' eeuwig groenenden tak des levens vlechten

Zij

(*) René de goede, Graaf van Provence, uit het huis van Anjou. Zijn vader en broeder waren koningen van Napels, en hij zelf maakte na zijns broeders dood aanſpraak op het rijk, maar ſlaagde in zijne onderneming niet. Hij zocht de oude Provençaliſche Poëſie weder in te voeren, de *Cours d'amour* weder te herſtellen en benoemde een' *Prince d'amour*, als hoogſten Rechter in galante- en liefde-zaken. In denzelfden Romantiſchen geest ſtelde hij zich met zijne Gemalin als herder en herderin voor.

Zij in de onvruchtbre kroon van Frankrijks vorst.
Zoo heerschen ze en verheffen zich ten troon,
Dien zij op wolken van 't verlangen bouwen.
Hun zalig rijk ligt in een' hooger' kring:
Dit maakt den zanger den monarch gelijk,
Wijl beiden aan de spits der menschheid staan.

DUCHATEL.

Mijn vorst! ik heb zoo lang ik hulp en raad
Verschaffen kon, uw kieschheid niet gestoord.
Thans duldt de nood niet dat ik langer zwijge.
— Ach, denk aan geen geschenken, daar gij naauwlijks
Zoo veel meer hebt als morgen noodig is.
Die hooge vloed van rijkdom ebt geweldig:
De koninglijke schat is uitgeput.
Het krijgsvolk mort gestadig, wijl men hun
Het schaarsche loon van hunnen dienst onthoudt.
'k Weet naauwlijks raad om 't koninglijke huis —
Niet vorstelijk — maar sober — te onderhouden.

DE KONING.

Gij kunt mijn koninklijke tollen dan,
Voor 't geld dat gij benoodigd hebt, bezwaren.

DUCHATEL.

Die tollen en de inkomsten van de kroon
Zijn, Sire, reeds drie jaar' vooruit verpand.

DUNOIS.

En daar gij spreekt, gaat pand en land verloren.

DE KONING.

Mij blijven nog de rijkste landen over.

DU-

DUNOIS.

Zoo lang de Hemel en het zwaard van Talbot wil!
Als Orleans bezwijkt, dan moogt gij met
René uw' koning vrij de lamren weiden.

DE KONING.

Gij oefent altijd uwe geestigheid
En ſpot met dezen landelozen koning;
Hij zondt mij thans een vorstelijk geſchenk.

DUNOIS.

Het zal de kroon van Napels toch niet zijn:
(Daar voor behoed' de Hemel u) die is,
Zegt men, ſints hij een herder wierd, te koop.

DE KONING.

Dat is ſlechts ſcherts, een ſpeling der verbeelding,
Een feest voor 't hart, dat hij zichzelven ſchept,
Het zinnebeeld van een onſchuldige wereld,
Die boven de onze ver verheven is.
Hij wil uit onze ruwe onëedlè tijden
Een zuivre ſchuldeloze wereld vormen,
Die Riddertijden, waar de liefde en trouw
In 't vrouwelijk gericht voorzitſters waren,
Waar fijn gevoel en kieschheid 't vonnis velden.
't Is in deze eeuw, de tijden onzer liedren,
Dat de eedle grijsaard zijne dagen doorbrengt.
Dit is zijn wensch, hij wil op gouden wolken
Zijne hemelſtad op de aard doen nederdalen.
Zijn hof der liefde heeft hij reeds geſticht,
Waar eedle ridders hunne ſtem doen hooren,

Waar kuifche vrouwen toon en houding geven,
Waar zuivre min onze aard' hervormen zal. —
En mij, gaf hij daar in den rang van koning.

DUNOIS, *na een kort ſtilzwijgen.*

'k Ben niet zoo zeer van mijn geſlacht ontäard,
Dat ik het rijk der liefde hoonen zou.
Ik ben een kind der liefde; en op haar' bodem
Ligt al mijn eigendom mijn have en erf. —
Mijn vader was een vorst van Orleans,
Maar zoo geen vrouwlijk hart hem kon weêrſtaan,
Geen vesting was voor hem ook onverwinlijk:
Wilt gij u dus dien eernaam waardig maken
En waarlijk liefde - koning zijn; welaan
Wees dan de dapperſte uwer helden ook.
De liefde, die gij huldigt, was altijd
Met waren moed en dapperheid gepaard.
Geen herders zaten aan de ronde tafel aan.
Hij, die de ſchoonheid niet beſchermen kan,
Verdient het loon, dat zij hem aanbiedt, niet.
Herwin hier eerst de kroon van uwe vaadren,
Beſcherm hier, met het Ridderlijke zwaard,
Uw wáchlend' eigendom en de eer der vrouwen!
En als gij eerst uw kroon in 's vijands bloed
Herovèrd hebt, laat dan de liefde u ook
't Verdienstlijk hoofd met myrthenloof bekroonen.

DE KONING, *tegen een' Edelknaap, die binnen treedt.*

Wien dient gij aan?

DE

DE EDELKNAAP.

Den raad van Orleans.

DE KONING.

Hij kome!

(De Edelknaap vertrekt.)

Zekerlijk begeert men hulp;
Maar welke hulp van hem, die hulploos is?

DERDE TOONEEL.

DRIE RAADSHEEREN *komen op het tooneel.*

DE KONING.

Getrouwe Burgers, welkom zijt gij mij
Uit Orleans! — Hoe gaat het met mijn goede ſtad?
Gaat zij nog altijd voort, met aan den vijand
Met moed en dapperheid het hoofd te bieden?

EEN RAADSHEER.

Ach vorst! De hoogſte nood dringt met geſtadige aanwas
Het ongelukkige Orleans ten val.
De buitenwerken zijn vernield; de vijand
Wint telkens nieuwen grond bij iedren ſtorm.
De muren zijn ontbloot en wereloos.
Ons krijgsvolk rukt vol moed gedurig uit;
Maar weinige komen in de ſtad terug
En nog vergroot de hongersnood het onheil:
Hij, die 't bevel voert, ſloot reeds een verdrag,
Om, op den twaalfden dag, naar krijgsgebruik,
De ſtad in vijandlijke macht te ſtellen,
Zoo binnen dezen tijd geen talrijk leger

Zich

Zich opdeed om de bange ſtad te ontzetten.

DUNOIS, *in toorn.*

Dit uitſtel is niet lang.

DE RAADSHEER.

Wij zijn thans hier,
Met vijandlijk geleide, om u te ſmeeken
Dat ge over uwe ſtad u mogt ontfermen,
Met binnen dezen tijd ons hulp te zenden.

DUNOIS.

Saintrailles gaf tot dit verdrag zijn ſtem?
Hij ſtemde in zulk een' hoon?

DE RAADSHEER.

ô Neen, mijnheer.
Zoolang die dappre held nog leefde, ſprak
Men noch van vrede, noch van overgaaf.

DUNOIS.

Hij is dan dood!

DE RAADSHEER.

Hij zonk met heldenroem,
In 's Konings dienst, voor onze wallen neêr.

DE KONING.

'k Verlies een leger in dien man alleen.
Saintrailles dood?....

(*Een ridder luistert Dunois eenige woorden in, die daarop met aandoening invalt.*)

DUNOIS.

ô! Dit ontbrak nog!

DE KONING.

Wat?

DU

DUNOIS.

De trouwe Schotten, in uw dienst, verlaten
Uw rijk, wanneer gij hun soldij nog langer uitstelt:
Zij zijn in opstand, meldt graaf Douglas mij.

DE KONING.

Ach, Duchatel?

DUCHATEL.

Ik weet geen redding meer.

DE KONING.

Verpand al wat gij hebt, de helft des rijks —

DUCHATEL.

Zij zijn zoo lang misleid: hier helpt geen uitstel!

DE KONING.

Zij zijn de beste troepen van mijn leger:
Zij moeten mij thans niet, thans niet verlaten!

DE RAADSHEER, *geknield.*

Ach! denk aan onzen ramp: die lijdt geen uitstel.

DE KONING, *in wanhoop.*

Kan ik dan legers uit den grond doen komen;
Of wast mij 't koren op de vlakke hand?
Vernielt mij, rukt het hart mij uit den boezem
En zendt het naar de munt in plaats van goud:
Bloed heb ik, maar geen zilver of soldaten.

(Hij ziet Sorel komen en snelt haar met opene armen te gemoet.)

VIER-

VIERDE TOONEEL.

DE VORIGEN; AGNES SOREL, *met een kistje in de handen.*

DE KONING.

ô Mijne Agnes, mijn hoop, mijn troost, mijn leven!
Kom bij uw' vorst, ontruk hem aan de wanhoop!
Zoo 'k u bezit, u aan mijn' boezem drukk',
Gij nog de mijne zijt — is niets verloren.

SOREL.

Mijn koning! (*Angstig om zich heen ziende.*)
Duchatel! Dunois! — Het is
Dan waar?

DUCHATEL.

Helaas!

SOREL.

En is het reeds zoo ver,
Dat zonder geld het krijgsvolk af wil trekken?

DUCHATEL.

Het is maar al te waar!

SOREL, *hem het kistje aanbiedende.*

Hier, hier is goud —
Hier zijn juweelen — maak het al tot geld —
Verkoop, verpand mijn burgten — en beleen
Al mijne goedren in Provence — toef niet
Demp d' opstand en bevredig de soldaten.
Ga heen! Verlies geen' tijd!

(*Zij drijft hem voort.*)

DE

DE KONING.

Nu, Duchatêl, Dunois, ben ik nog arm,
Daar 't pronkjuweel der vrouwen mij bemint?
't Bloed van Valois kan zelfs niet eedler zijn
Dan 't zuiver bloed, waaruit zij wierd geboren.
Den grootsten troon der wereld, dien van Frankrijk,
Zou zij veraadlen; maar zij weigert dien.
Mij slechts, maar niet mijn kroon, wil zij bezitten.
Gedoogde zij weleer een gift van hooger waarde,
Dan de eêlste bloem, geteeld in vroege lente —
Van mij neemt zij geen offers, geen geschenken;
Maar waagt grootmoedig al haar rijkdom, al
Haar schatten voor mijn nederzinkend land.

DUNOIS.

ô Ja, zij is, niet min dan gij, onzinnig
En werpt haar schatten in een brandend huis,
Of 't bodemloze vat der Danaïden.
U redden, kan zij niet; maar echter wil zij
Zich zelf met u in 't onheil storten.

SOREL.

Neen!
Geloof hem niet. Hoe dikwils waagde hij
Voor u zijn leven? — Nu is hij gebelgd
Dat ik mijn schatten waag. — En waarom toch?
Of heb ik niet, 't geen meer dan goud en perlen
Geschat wordt, vrolijk voor u opgeöfferd?
En deze zou ik nu alleen behouden?
— Kom, laat ons al het overtollige

Sie-

Sieraad des levens van ons werpen! Laat mij
Een treffend voorbeeld van ontbering geven!
Herfcheppen wij uw' hofftoet in foldaten,
Uw goud in ftaal; en nemen wij 't befluit,
Het alles voor uw eer en kroon te wagen!
Gevaar, gebrek — kom, laat ons alles deelen,
Kom laten wij het fteig'rend ros beklimmen,
Het teder ligchaam aan den gloed der zon
Prijs geven, op het flagveld 't drijvend zwerk
Tot dekzel en den fteen ten peuluw vormen. —
De ruwe krijgsman zal, als hij zijn' vorst
Met hem hetzelfde lot des krijgs ziet deelen,
Zijn eigen leed met meer geduld verdragen.

DE KONING.

Nu zie ik de voorfpelling haast vervuld,
Die mij een kloosternon te Clermont deed.
Een vrouw (dus fprak zij in verrukking) zal u
Doen zegepralen op het oorlogsveld:
Gij zult, door haar, alle uwe vijanden
Verflaan en de ouderlijke kroon heroveren.
Vergeefs hoopte ik het moederlijke hart,
Tot dien voorfpelden bijftand te bewegen.
Hier ftaat die eedle vrouw, die mij naar Rheims
Zal voeren: hare liefde zweeft mij voor.

SOREL.

Het zwaard des vijands zelf zal u ten wreker zijn.

DE KONING.

Wanneer ik het bericht gelooven mag,

Dan

Dan moet hun tweedracht mij voordeelig zijn.
't Staat met mijn' neef den Hertog van Bourgondjen
En met der trotsche Britten legerhoofden
Niet meer op d' ouden voet. Ik heb La Hire
Naar d' eersten afgezonden. Mogt hij hem
Tot zijnen plicht en trouw te rug doen keeren!
Ik wacht met ongeduld zijn wederkomst.

DUCHATEL, *aan 't vengster.*

Daar zie ik hem: hij snelt reeds herwaards heen.

DE KONING.

Nu zullen wij haast uit zijn' mond verstaan,
Of nederlaag of zege ons lot zal zijn.

VIJFDE TOONEEL.

LA HIRE, *komt op.*

DE KONING, *hem te gemoet gaande.*

La Hire! zeg ons kort, wat moet ik wachten?
Brengt uwe komst ons hoop of wanhoop aan?

LA HIRE.

Er is geen hoop dan in het zwaard alleen.

DE KONING.

De trotsche hertog wil dus geen verzoening?
Ô Spreek! Hoe nam hij uw gezantschap aan?

LA HIRE.

Eer Duchatel hem uitgeleverd worde,
Dien hij den moorder van zijn' vader noemt,
Wil hij het oor aan geenen voorslag leenen.

DE KONING.

En als wij hem die honende voorwaarde afflaan?...

LA HIRE.

Dan wil hij zelfs geen nader voorstel hooren.

DE KONING.

Gij hebt hem toen, naar mijn bevel, met mij
Ten tweestrijd op de brug te Montereau,
Alwaar zijn vader sneuvelde, uitgedaagd?

LA HIRE.

Ik wierp hem uwen handschoen toe, en sprak:
„De koning wil ondanks zijn' hoogren rang
„Als ridder met u kampen om het rijk."
Maar koel hernam hij: „'k Vind het noodeloos
„Te strijden om het geen ik reeds bezit."
Gij zoudt hem, zoo gij lust hadt tot den strijd,
Voor Orleans reeds morgen vaardig vinden.
„Ga! (sprak hij met een' schampren lach en keerde
Mij honende den rug) ik zal er zijn!"

DE KONING.

Verhief zich in mijn Parlement de stem
Der heilige gerechtigheid dan niet?

LA HIRE.

Die stem is lang door haat en wrok verstomd,
Het Parlement verklaarde u en uwe erven,
Bij zijn besluit, vervallen van den troon!

DUNOIS.

Zie daar de trots van groot geworden burgers!

DE KONING.

Hebt gij bij mijne moeder niets beproefd? ...

LA HIRE.

Bij uwe moeder! —

DE KONING.

Ja! Hoe vondt gij haar?

LA HIRE, *na zich een oogenblik bedacht te hebben.*

Ik zag haar bij het feest der nieuwe krooning
Te Saint Denis. Al de Parijsenaars
Verschenen daar in volle pracht, en 't scheen
Als of ze een' zegepraal der Franschen vierden.
Op alle straten zag ik eerebogen,
Waar door de Britsche koning 't hof moest naadren.
Met bloemen was de weg bestrooid, en juichend
Omringde 't laag gemeen zijn' zegewagen,
Als of de schoonste dag voor Frankryk aanbrak.

SOREL.

Zij juichten — juichten! toen zij 't liefdrijk hart
Van hunnen besten koning wreed vertrapten!

LA HIRE.

Het jonge knaapje, Harry Lancaster,
Zat op den stoel des heil'gen Lodewijks,
En naast hem stonden Bedford en Glocester,
Zijne ooms, met trotsche blikken; hertog Flips
Lag schandlijk voor den troon geknield, en lag
Den eed van trouw aan hunne voeten af.

DE KONING.

ó Schaamteloze Pair! Verachte neef!

LA HIRE.

Het kind trad angſtig voort en ſtruikelde,
Toen het de hooge trappen van den troon
Opſteeg. 't Volk lachte en fluisterde:
„Dat is een ſlecht voorteeken!" toen uw moeder
Te voorſchijn trad — ik ſchaam mij, 't u te zeggen.

DE KONING.

Vervolg! —

LA HIRE.

Zij nam het knaapjen in hare armen
En plaatſte 't zelve op Frankrijks vorſtenzetel.

DE KONING.

ó, Moeder! Moeder!

LA HIRE.

Zelfs de woeste benden,
Aan roof en moord gewoon, 't Bourgondiesch krijgsvolk,
Zag ik om deze daad van ſchaamte blozen.
Zij merkte 't, wendde zich naar 't volk, en riep
Met luider ſtem: „Dankt, dankt het mij, ó Franſchen!
Dat ik den machteloozen kranken ſtam
Een ſpruitje geef, om u te onttrekken aan
Den bastaardzoon van een' krankzinnig' vader."

(De koning bedekt zijn gelaat, Agnes ſluit hem in hare armen; alle aanwezenden drukken hunne verbazing en verontwaardiging uit.)

DUNOIS.

Die tijgerin! Wien reikt zij hare tepels?

DE

DE KONING, *na een lang stilzwijgen, tegen de Raadsheeren.*

Gij hebt het thans gehoord, vertoeft niet langer:
Vertrekt naar Orleans en meldt, hoe diep
Uw koning zonk, aan deze trouwe stad!
'k Ontsla haar van den eed, aan mij gezworen.
Laat zij zich aan den hertog overgeven!
Den goeden heet hij — hij zal menschlijk zijn.
Behartigt uw belang en keert terug!

DUNOIS.

Hoe, sire! Zoudt gij Orleans verlaten?

EEN RAADSHEER, *nederknielende.*

Trek uwe hand niet van ons af, ô koning!
Sta uw getrouwe stad der Britsche slavernij
Niet af. Zij is een parel aan uw kroon!
Geen uwer steden heeft uw voorgeslacht
Met zoo veel trouw gediend.

DUNOIS.

Zijn wij geslagen?
En kunnen wij, eer nog een slag het lot
Der stad beslist heeft, 't veld verlaten? — Neen!
Zoudt gij de beste stad uit Frankryks hart
Wegschenken na dees kleine woordenwisling,
En zonder iets voor haar te doen?

DE KONING.

Genoeg,
Te veel heeft reeds het bloed vergeefs gestroomd!
De looden hand des Hemels rust op mij,

Mijn leger is in iedren ſlag verſlagen,
Mijn Parlement verwerpt me in mijne hoofdſtad,
Mijn volk haalt mijnen vijand juichend in,
Mijn naaste bloedverwanten, mijne moeder
Verraden mij — die moeder drukt het kroost
Des vreemden vijands aan haar kloppend hart. —
Aan de andre zij' der Loire zullen wij
De ſlaande hand des Hemels, die de Britten
Zijn' bijſtand biedt, ontwijken met geduld.

SOREL.

Neen, dit verhoede God, dat wij wanhopend
Het rijk verlaten zouden! Uit het hart
Van Frankryks vorst kwam deze taal niet voort.
De afſchuwelijke wandaad eener moeder
Verbrijzelde uwen moed een oogenblik.
Herſtel u; en hervind, in u, den vorst,
Die 't noodlot, dat hem grimmig wederſtaat,
Met moed beſtrijden durft!

DE KONING, *in eene droefgeestige verwarring.*

Hoe? Ziet gij dan
't Afgrijslijk onheil niet, dat overal
Valois geſlacht gelijk een bloedſchuld volgt?
Dat huis, dat God in zijnen toorn verwierp,
Bezoedeld door de ſchanddaên eener moeder,
Waarin de razernijen haar bezielden,
Waarin mijn vader, twintig jaar' krankzinnig,
En mijn drie andre broeders door den dood
Mij zijn ontrukt? — O 't Is des Hemels wil:

Het

Het huis des zesden Karels moet vergaan!

SOREL.

Het zal, in u verjongd, zich weêr verheffen!
Vertrouw slechts op u-zelv'. — 't Was niet vergeefs
Dat ons het lot den jongsten broeder spaarde.
't Was, om u, na den dood der andere,
Den troon met jeugdigen moed te doen beklimmen.
Uw zacht gemoed bezit alleen den balsem,
Die alle wonden, die, door wederzijdschen wrok,
Nog bloeden — in uw rijk genezen zal.
Het vuur der burgerkrijgen zult gij blusschen,
De vrede schenken, en de nieuwe stichter
Van Frankryk zijn: mijn hart voorspelt het mij.

DE KONING.

Hoe ik?... Die zee, door storm bewogen, eischt
Een' stout'ren stuurman op het slingrend schip.
Ik kon een vreedzaam volk tot leidsman zijn,
Maar woeste muiters kan ik niet bedwingen.
Ik kan de harten, die, door haat vervreemd
Zich sloten, door het zwaard niet voor mij oop'nen.

SOREL.

Het volk, door waan verblind, en in een' zwijmel
Van driften voortgerukt, komt eens te rug!
De liefde voor d' afstamling hunner vorsten
Zal weder — en die dag breekt aan — ontwaken.
Die liefde, diep geplant in 't hart der Franken,
Moet met den volkshaat, die de beide volkren
Voor eeuwig van elkander scheurt, ontgloeijen;

't Geluk des overwinnaars werkt zijn' val.
Verlaat, verlaat dus niet met overijling
Het ſlagveld, dat gij voet voor voet den vijand
Betwisten moet. Verdedig Orleans
Gelijk uw eigen borst. Laat alle ſchepen eer
Verzinken, alle bruggen eer verbranden,
Eer gij die ſcheiding van uw rijk, de Loire,
Dat Stygiſch' water, overtrekken zoudt!

DE KONING.

Ik deed voor Frankryk al wat ik vermogt;
Ik bood mij-zelf ten ridderlijken tweeſtrijd
Gewillig aan. — Men ſloeg dien af. Vergeefs
Heb ik zoo veel onſchuldig bloed doen ſtroomen.
Mijn ſteden zinken in het ſtof. Zou ik
Mijn kind, gelijk de ontaardſte der moederen,
Door 't zwaard verdeelen laten, voor mijn recht?
Neen: 'k wil het afſtaan, om het te behouden!

DUNOIS.

Hoe, Sire! is dit de taal eens konings? Werpt
Men dus van zich een kroon? — Als de geringſte
Des volks zijn goed en bloed voor zijne meening
Veil heeft, wanneer de leus des burgerkrijgs
Zijn hart daarvoor in liefde of haat ontgloeit;
Wanneer de landman vrouw, en kroost, en ploeg
Verlaat, de grijsaards zelfs zich wapenen;
De burgers hunne ſtad, en de akkerman
Zijn graan met eigen hand der vlamme wijden,

Uit

Uit haat of liefde voor hun vorst — zult gij dan
Voor uw gerechte zaak flechts werkloos zijn? —
Weg dan met dit laf hartig mededogen,
Dat aan geen' vorst betaamt. Laat de oorlog, dien gij
Niet hebt ontftoken, even woedend als
Hij is begonnen, ook ten einde loopen!
Het noodlot wil 't, en 't is de wet der aarde,
Dat zich de volkren voor hun vorften offren.
De Frank erkent geen ander voorfchrift, wil
Geen andre wet. Een volk, dat voor zijne eer
Niet alles waagt, verdient geen volk te zijn.

DE KONING, *tegen de Raadsheeren.*

Ik melde u mijn befluit: verwacht geen ander.
God neme u in zijn hoede: ik kan het niet.

DUNOIS.

Wel nu, dan keer' de Krijgsgod u den rug,
Gelijk ge u afwendt van den troon der vaadren.
Verlaat ge u zelv'? Wel nu 'k verlaat u ook.
Niet England, met Bourgondiëns macht vereend,
Maar zelf ftort ge u laf hartig van den troon.
Gij zijt niet uit het bloed van Frankrijks vorften,
Maar uit kleinmoedig bastaardzaad geteeld!

(*Tegen de Raadsheeren.*)

De koning laat u aan uw noodlot over? —
Wel nu, dan werp ik mij in Orleans
En laat me onder zijn puinhoopen begraven!

(*Hij wil gaan. Agnes Sorel houdt hem tegen.*)

SOREL, *tegen den koning.*

Ach, laat hij u in gramschap niet verlaten!
Zijn mond beledigt u, terwijl zijn hart
Met warme trouw en liefde, inwendig u
Bemint. Het lijdt, het bloedt voor u.
Dunois! beken uw ongelijk: uw toorn,
Hoe edel ook, heeft u te verr' gevoerd.
En gij — vergeef hem zijn oploopendheid!
Komt, beiden, komt! Laat mij twee eedle harten
Vereenigen, eer nog de onbluschbre haat,
Gelijk een snel vernielend vuur ontbrand'!

(*Dunois ziet den koning aan, en schijnt zijn antwoord af te wachten.*)

DE KONING, *tegen Duchatel.*

Wij gaan aan de overzij' der Loire; en alles
Zij oogenbliklijk ingescheept!

DUNOIS, *in drift tegen Sorel.*

Vaarwel!

SOREL, *in wanhoop de handen wringende.*

Wanneer hij gaat, zijn wij geheel verlaten!
Stil zijne grimmigheid. La Hire volg hem!

(*La Hire volgt hem.*)

ZESDE TOONEEL.

DE KONING, SOREL, DUCHATEL.

DE KONING.

Is dan 't bezit der kroon zoo onwaardeerbaar?
En valt het dan zoo zwaar van haar te scheiden?

o Neen,

ó Neen, 't geen nog oneindig zwaarder valt,
Is, zich door de eerzucht dier vermetelen
Steeds overheerd te zien; van de genade,
Dier eigenzinnige trotsaards af te hangen!
Dit drukt een edel hart veel dieper neêr,
Dan 't noodlot, dat zich boven mij verzwaart.
(Tegen Duchatel, die nog in twijfel ſtaat.)
Doe, wat ik u bevolen heb.

DUCHATEL, *geknield.*

Mijn koning!

DE KONING.

Geen enkel woord meer: mijn beſluit ſtaat vast!

DUCHATEL.

Verzoen u met den hertog van Bourgondien:
Er blijft geene andre redding voor u over.

DE KONING.

Gij raadt mij dit? — En door uw bloed alleen,
Eischt hij, dat die verzoening zij verzegeld?

DUCHATEL.

Hoe dikwils heb ik niet voor u dit hoofd
Op 't veld van eer gewaagd! Thans leg ik het
Gewillig en met vreugde voor u neder.
Bevredig door mijn bloed des hertogs haat.
Ik wacht getroost de wreedſte foltring af,
Als ik daardoor den ouden haat verzoen!

DE KONING.

(Lang ziet hij hem zwijgend en met aandoening aan.)
Ben ik dan waarlijk reeds zoo diep gezonken,

Dat

Dat zelfs mijn vrienden, die mijn hart doorzien,
Den weg der schande mij ter redding toonen?
ô, Nu men op mijn eer niet meer vertrouwt,
Moet ik zeer diep, zeer diep gevallen zijn!

DUCHATEL.

Bedenk —

DE KONING.

Niet verder! Terg mij niet. Al moest ik
Tien rijken voor mij zien verloren gaan,
Zou 'k in den dood mijns vriends geen redding zoeken.
Nog eens! doe wat ik u beval en laat
Het krijgstuig overvoeren!

DUCHATEL.

Aan dien last
Zal ras voldaan zijn.
(*Hij staat op en vertrekt, terwijl Agnes hevig schreit.*)

ZEVENDE TOONEEL.

DE KONING, SOREL.

DE KONING, *hare hand vattende.*

Wees niet droevig Agnes:
Aan de overzijde ligt een ander Frankrijk:
De Loire voert ons naar een zaliger oord.
Daar lacht een gunstige onbewolkte hemel,
Daar waaijen lieflijker koeltjes! Zachtre zeden
Verbeiden ons in het zalig land der liedren:
Veel schooner bloeijen daar de liefde en 't leven.

SO-

SOREL.

ô Moest ik dezen dag des jammers zien!
Den besten koning uit zijn land verbannen,
Den zoon het vaderlijke huis ontvluchtend? —
Vreugdademend land, dat wij verlaten moeten,
Nooit, nooit betreden wij u weêr, vaarwel!

AGTSTE TOONEEL.

DE VORIGEN. LA HIRE *komt terug.*

SOREL.

Gij komt alleen en zonder hem terug?
(*Hem aanzïende.*)
Treft ons op nieuw een onheil? Ach, La Hire,
Wat zegt mij uw gelaat?

LA HIRE.

De ſtorm van 't onheil
Heeft uitgewoed en 't zonnelicht breekt door.

SOREL.

Ach, toef niet langer, ſpreek!

LA HIRE.

Roep de afgezanten
Van Orleans terug!

DE KONING.

Waarom? Wat viel er voor?

LA HIRE.

Roep hen terug: ons lot heeft zich gekeerd.
Er viel een wonder voor: gij zegepraalt.

SO-

SOREL.

ô, Deze woorden, zijn mij hemeltoonen!

DE KONING.

La Hire, een valsch gerucht heeft u misleid;
'k Geloof aan zulke wonderen niet meer!

LA HIRE.

Gij zult welhaast aan grooter nog gelooven:
De Aartsbisfchop volgt me en brengt den bastaard in
Uw' arm terug. —

SOREL.

ô Zege, uw fchoone bloefem
Belooft ons wenfchelijke hemelvruchten,
Verzoening — vrede —

NEGENDE TOONEEL.

DE AARTSBISSCHOP VAN RHEIMS, DUNOIS, DU CHATEL *met* RAOUL, *een geharnaschte ridder.*

DE AARTSBISSCHOP, *Dunois naar den koning geleidende en hunne handen in elkander leggende.*

Omhelst elkander Prinfen!
Laat alle wrok en wrevel thans verdwijnen,
Dewijl de Hemel zich voor ons verklaart.
(*Dunois omhelst den koning.*)

DE KONING.

Ontruk mij aan den twijfel, wat toch kondigt
Mij deze plechtige ernst voor blijdfchap aan?
Wat wrocht dees fchielijke verandering?

DE

DE AARTSBISSCHOP, *den ridder naar den koning geleidende.*

Spreek!

RAOUL.

De ridder Baudricour uit Vaucouleurs,
Verzamelde ter redding van uw leger,
Uit Lotharingen zestien vaandels. Toen wij
Bij Vermanton de hoogten reeds bereikten,
En in het dal, waardoor de Yonne ſtroomt,
Afſtegen, zagen we in een breede vlakte,
't Vijandlijk heir geſchaard: een ander deel van 't leger
Des vijands rukte, toen wij achterwaards
Ons zagen, op ons aan. Van wederszijden
Dus ingeſloten, blikſemden zijn waapens
Ons in het oog. Er bleef geene uitkomst over,
Geen hoop om te overwinnen of te vluchten.
De moed ontzonk den dapperſten: zij wilden
Zich overgeven en de wapens nederwerpen:
De aanvoerders zochten vruchteloos naar redding. —
Eensklaps vertoont zich voor ons angstig oog
Van uit het dichtst van 't woud een jonge maagd,
Wel ſchoon; maar tevens ſchriklijk van gelaat.
De lokken golfden kronklend om haar' hals,
En 't jeugdig hoofd was met een' helm bedekt.
Gelijk een krijgsgodin verſcheen zij ons,
Met hemelglans en majesteit omgeven.
Zij nadert en verheft haar ſtem: „ Wat vreest gij
ô Dappre Franken? (roept ze ons toe) rukt aan!

Rukt

Rukt op den vijand aan, al was hij ook,
In aantal aan het zand der zee gelijk!
God en de heilige maagd bevelen 't u.
Zoo ſprekend, grijpt ze 't vaandel en vliegt moedig
Vooruit den vijand te gemoet: wij ſtaan
Als roereloos, volgen werktuiglijk, onwillig
Het wapperend vaandel, dat zij voor ons draagt,
En vallen blindlings op den vijand aan.
Hij ſtaart, met wijd geſpalkte blikken, 't wonder
Eerst met verbazing aan en als verſteend;
Doch keert weldra, als door een' blikſemſtraal
Getroffen, zich om en vlucht.
De grond ligt in een oogenblik met wapens
Bezaaid, en 't heer verſpreidt zich over 't veld.
't Bevel der legerhoofden, hun geroep,
Is vruchteloos; niets wederhoudt hen meer.
Zij zien niet om; maar zinneloos van ſchrik
Stort, waar de vloed de vluchtende weêrhoudt,
Het voet- en paardenvolk zich in den ſtroom,
Of ſneuvelt zonder tegenweer te bieden,
Door 't zwaard der onzen. Vreeslijk was de ſlachting:
Al wat zich door geene overhaaste vlucht
Kon redden, wierd verzwolgen door den vloed
Of blindlings neêrgehouwen. Van ons volk
Kwam niemand om: geen eenige is vermist.

DE KONING.

Wat zeldzaam wonderwerk! Ik ſta verbaasd.

SOREL.

En zulk een wonder heeft een maagd bewerkt?
Wie is zij en van waar?

RAOUL.

Dit wil ze alleen
Den koning openbaren. Zij noemt zich eene
Door God gezonden profetes; nog eer
De maan verwisselt, zal zij Orleans
Verlossen. 't Volk gelooft aan haar voorspelling
En brandt reeds van verlangen naar den slag.
Zij volgt het leger, dat hier straks zal zijn.

(*Men hoort het gelui der klokken, en het gekletter van tegen elkander geslagene klingen.*)

Daar is zij reeds: 't gelui der klokken kondigt
Haar aan. Het volk begroet de zendelinge
Des Hemels.

DE KONING.

Leid haar binnen!

(*Tegen den Aartsbisschop.*)

Wat toch moet
Ik van dit alles denken? Nu mij slechts
Gods arm kan redden, schenkt me een maagd de zege,
Dit is niet in den loop der dingen mooglijk;
En mag ik hier aan wonderen gelooven?

VERSCHEIDEN STEMMEN, *achter het tooneel.*

Heil, heil de maagd, de redster van den staat!

DE KONING.

Zij komt! . . .

(*Tegen Dunois.*)

Dunois bekleed hier mijne plaats!
Wij zullen haar beproeven. Is zij waarlijk
Van God gezonden en een profetes;
Dan zal zij ras den koning onderscheiden.

(*Dunois plaatst zich in 't midden. De koning en Agnes ſtaan op een' afſtand aan zijn rechterhand en de Aartsbisſchop met de andere tegen beide over, waardoor in het midden een ledige ruimte gevormd wordt.*)

TIENDE TOONEEL.

JOHANNA, *door de raadsheeren en ridders binnengeleid; zoodanig, dat de laastgenoemde den achtergrond van het tooneel vullen. In eene edele houding treedt zij voorwaards en overziet den rei der omſtanders.*

DUNOIS, *na eene plechtige ſtilte.*

Zijt gij die wondermaagd? . . .

JOHANNA.

Bastaard van Orleans,
Hoe? Wilt gij God verzoeken? Deze plaats
Voegt hem alleen, tot wien ik ben gezonden.

(*Met*

(Met eenen zekeren tred nadert zij den koning, buigt zich op eene knie voor hem neder, staat vervolgens weder op en treedt terug. Alle aanwezenden drukken hunne verwondering uit. Dunois laat den koning zijne plaats hernemen.)

DE KONING.

Gij ziet mij thans voor de eerstemaal. Waaraan
Hebt gij mij oogenblikkelijk ontdekt?

JOHANNA.

'k Zag u, gelijk u slechts de hemel zag.

(Korte stilte.)

Herinner u den jongst verloopen' nacht,
Toen alles om u heen in diepen slaap
Verzonken lag, toen gij uw legersteê
Verliet, en uw gebed ten hemel opzondt! —
Laat hen vertrekken en ik zal u melden
Wat gij gebeden hebt!

DE KONING.

Wat ik den hemel
Vertrouwde, schaam ik mij voor menschen niet.
Ontdek mij d' inhoud slechts van dit gebed;
En 'k zal niet meer aan uwe zending twijfelen.

JOHANNA.

Gij riept den hemel aan, met drie gebeden.
ô Vorst, geef acht of ik de waarheid spreek!
Bij 't eerste smeektet gij, wanneer uw kroon
Met onrechtvaardig goed gedrukt mogt zijn,
Of zoo een zware schuld nog ongeboet

Den troon van uwe vaadren mogt bevlekken;
Waarvan dees jammervolle krijg de ſtraf moest zijn —
Dat dan des hemels toorn op u alleen,
Niet op 't onſchuldig volk, mogt nederſtorten.

DE KONING, *treedt verſchrikt terug.*

Wie zijt gij, machtig wezen? Van waar komt gij?

(*Algemeene verbazing.*)

JOHANNA.

En, zoo het 's hemels wil mogt zijn, uw' ſtam
Den ſcepter uwer vaderen te ontrukken,
U alles, wat zij in dit rijk bezaten,
Te ontnemen — dan, dan ſmeektet gij den hemel
Drie gunsten ſlechts — te vredenheid van 't hart,
Een' trouwen vriend en Agnes teedre liefde.
Ziedaar het tweede. —

(*De koning verbergt zijn gelaat en weent, toenemende verwondering onder de omſtanders. Korte ſtilte.*)

Moet ik u het derde
Gebed in aller bijzijn ook herinneren?

DE KONINNG.

Ik ben voldaan. Geen mensch, dan die door God
Gezonden is, was daartoe ooit bekwaam.

DE AARTSBISSCHOP.

In welk gelukkig oord zijt gij geboren?
Wie zijt gij heilige maagd, en wie zijn de ouders,
Die God door u zoo mild gezegend heeft?

JOHANNA.

Johanna noemt men mij: ik ben de dochter

Eens

Eens herders uit het vlek van Dom-Remi,
Ik hoedde als kind de fchapen van mijn' vader.
Ik hoorde in dezen tijd reeds, veel verhalen,
Van die Eilanders, die van over zee
Op Frankrijks noorder kust geland, dit rijk
Vermeesteren en 't vrij geboren volk,
Tot flaven wilden maken, dat de fchoone
En groote ftad Parijs reeds in hun macht was.
Toen riep ik, fmeekende, de moeder Gods aan
Om deze vreemde flavernij en hoon
Van ons te wenden en onzen vorst te fparen!
Een oud Mariabeeld ftaat voor het dorp,
Daar ik het licht ontfing: de vrome Pelgrims
Bezochten vaak dees plaats. Een heilige eik,
In d' ouden tijd door wonderkracht vermaard,
Staat naast het beeld. Hier rustte ik menigmaal,
Mijn hart trok naar die plaats, waar ik ook weidde;
Nooit dwaalde een lam, langs hooge woeste bergen
Van mijne kudde, of ik ontdekte 't, als ik daar
In zijne heilige fchaduw fliep en droomde. —
Doch eens, wanneer ik onder dezen boom
In vrome mijmering den gantfchen nacht
Gezeten, flapeloos had doorgebracht,
Verfcheen mij de onbevlekte: in de eene hand
Hield zij een zwaard, in de andre droeg ze een' ftandaard;
Maar als een herderin, als ik, gekleed.
„ Ik ben 't, (dus fprak ze) laat uw kudde varen,
„ Gij zijt door God tot hooger werk beftemd.

 „ Om-

„ Omgord u met dit zwaard en neem dit vaandel,
„ Verdelg den vijand van mijn volk en voer
„ Den jongen vorst naar Rheims, zet hem de kroon,
„ De koninklijke kroon van Frankrijk op!"
Hoe zal een teedre maagd onkundig in de kunst
Des krijgs, zich zulk een daad verstouten? riep ik,
„ Een zuivre maagd; (hernam zij) is op aard
„ Bekwaam tot groote en edele bedrijven,
„ Wanneer zij de aardsche liefde kan weêrstaan.
„ Zie me aan! was ik niet zelve een kuische maagd
„ Als gij, toen ik den Goddelijken Heiland
„ Aan 't menschdom schonk?" Dus sprak ze, en lag den
Mij op den wenkbraauw en ik zag den hemel (vinger
Met engelen vervuld, die witte leliën droegen,
En om mij henen zwevend, vrolijk zongen.
Zoo is zij mij drie nachten na elkander
Verschenen, telkens roepende: „ Johanna,
„ Gij zijt door God tot hooger werk bestemd!"
Doch toen zij zich den derden nacht vertoonde,
Riep zij mij toornig toe; „ Gehoorzaamheid
„ En lijden is de strenge plicht der vrouwe,
„ Daardoor alleen kan zij gelouterd worden:
„ Zij, die op aarde dient, heerscht daar omhoog."
Hier zonk haar herderinnenkleed en straks
Stond ze in haar' zonnenglans als koningin;
En voer, daarna, in gouden wolken op,
Tot dat zij langzaam uit mijn oog verdween.

(Al-

(Alle zijn aangedaan. Agnes Sorel, verbergt snikkende haar gelaat aan des konings borst.)

DE AARTSBISSCHOP.

(Na een lang zwijgen.)

De daad bewijst hier, dat zij waarheid spreekt:
Door God alleen is zulk een wonder mooglijk.
Hier moet de twijfel van het menschelijk
Verstand, voor Godlijke overtuiging zwichten.

DUNOIS.

Niet deze wondren, maar dit schuldloos oog,
Dit rein gelaat is borg, voor 't geen zij zegt.

DE KONING.

Hoe, ben ik dan zooveel genade waardig?
ô Alziend oog, dat mijne zonden kent,
Doordring mijn hart en ziet mijn' ootmoed aan!

JOHANNA.

Diepe ootmoed moet der deugd haar' luister geven;
Gij wordt, wijl ge u vernederd hebt, verheven.

DE KONING.

Zoo zal ik dan mijn' vijand wederstaan?

JOHANNNA.

'k Zal Frankrijk aan uw vorstenzetel boeijen.

DE KONING.

Zal 't zuchtend Orleans niet overgaan?

JOHANNA.

Eer zal de stroom der Loire rugwaards vloeijen.

DE KONING.

Zal ik te Rheims verwinnend binnentreên?

JOHANNA.

Daar voer ik u door duizend lanzen heen.

(Alle aanwezende ridders klinken met hunne lanzen en schilden en geven het teeken van den moed.)

DUNOIS.

Plaats deze maagd aan onze legerspits!
Haar alvoorzienend oog zij onze gids!
Wij volgen blindlings waar zij ons zal leiden:
Zij is het schild van onze dapperheid,

LA HIRE.

De zege zal van ons niet weder scheiden,
Naar welk een overmacht zij ons geleid'!
De Krijgsgod zal aan onze zijde staan:
Een machtige beschermster voert ons aan.

(De ridders klinken andermaal met hunne lanzen en treden voorwaards.

DE KONING.

Ja, heilige — geleidt gij Frankrijksbenden,
Mijn helden zullen u gehoorzaam zijn.
Ontfang dit zwaard, dat mij het opperhoofd,
Van Frankrijks macht in toorn terug dorst zenden.
Ik heb daar voor een waardiger hand gevonden,
Het zal voortaan in de uwe —

JOHANNA.

Neen, mijn vorst,
Dit aardsche zwaard schenkt u de zege niet:
Mij is een ander wapen toegezegd.
Ik zal 't u kennen doen, gelijk het zich

Aan

Aan mijnen geest vertoont. Doe mij dit brengen!

DE KONING.

Wat wapen eischt gij?

JOHANNA.

Zend naar de oude stad
Fierbois: daar zal men bij 't Kathrines kerkhof
In een verwulfd, waar in veel staal bijeen
Gehoopt ligt, ook het zwaard dat ik bedoel,
Bij d' ouden zaamgeworpen' krijgsbuit vinden.
't Is kenbaar aan drie gouden leliebloemen,
Die op de kling geslagen zijn. Daar mêe,
Moet ik de zege voor mijn' vorst behalen.

DE KONING.

Het worde hier gebracht: zend dadelijk heen!

JOHANNA.

Het vaandel, dat ik dragen moet, zij wit
En met een' purpren zoom omringd, in 't midden
De beeldtenis der hemelkoningin,
Met haren zoon den aardbol overzwevend:
Dus heeft de heilige moeder 't mij doen zien.

DE KONING.

Gij zult het dus ontfangen.

JOHANNA, *tegen den Bisschop.*

Heilige vader,
Leg uwe priesterlijke hand op mij
En zegen uwe dochter.

(*Zij knielt neder.*)

DE AARTSBISSCHOP.

Uwe hand
Deelt hier den zegen uit, en zoudt gij dien
Van mij ontfangen? — Van eên zondig mensch?
Ga! — 's hemels kracht geleide u op uw' tocht!

(*Zij staat op.*)

EEN EDELKNAAP.

Een Engelsche Heraut vraagt om gehoor!

JOHANNA.

Geef hem gehoor: hij is door God gezonden.

ELFDE TOONEEL.

(*De edelknaap vertrekt op een' wenk des konings.*)

DE HERAUT, *treedt binnen.*

DE KONING.

Wat voorslag, Heraut, brengt gij uit het leger!

DE HERAUT.

Wie voert voor Karel van Valois, graaf van Ponthieu,
Het woord?

DUNOIS.

Onwaardige afgezant der Britten!
Verstout ge u zelv' zoo zeer, dat gij den koning
Der Franschen op zijn' eigen' grond verloochent?
Uw wapenrok beschermt u: anders zou —

DE HERAUT.

Het rijk erkent slechts eenen koning. Deze

Is

Is thans in 't Engelsch leger.

DE KONING.

Zwijg Dunois.

Wel nu — uw voorſlag?

HERAUT.

Wijl mijn legerhoofd,
Om 't bloed dat nutloos vloot en nog zal vlieten
Getroffen, gaarn den ſtrijd vermijden wil;
Slaat hij — eer nog de ſtorm van Orleans
Een' aanvang neemt, u een bemiddling voor.

DE KONING.

En welke?

JOHANNA, *voorwaards tredende.*

Sire! Laat mij in uw plaats
Met dien Heraut vervolgen!

DE KONING.

'k Sta het toe:
Beſlis vrij over vrede of krijg, alleen.

JOHANNA, *tegen de Heraut.*

Wie zendt u — en wie ſpreekt hier door uw' mond?

DE HERAUT.

De Britſche Veldheer, graaf van Salisburij.

JOHANNA.

Dat kan niet zijn, die Lord ſpreekt niet door u:
De levendige ſpreken, maar geen doden.

DE HERAUT.

Mijn veldheer leeft in volle kracht en welſtand,
Hij leeft nog om u alle te verdelgen.

JO.

JOHANNA.

Hij leefde nog bij uw vertrek; maar sneuvelde
Deez' morgen toen hij uit den toren nederzag:
Een schot uit Orleans wierp hem ter aarde.
— Gij lacht, omdat ik, op deez' afstand, u
Zijn' dood beschrijf. Welnu, bij uw terugkomst
Naar Orleans, zult gij 't ontzielde ligchaam
Naar 't graf zien dragen. Zoo gij mij mistrouwt;
Bij deze ontmoeting zult ge uw oog gelooven. —
Spreek thans, wat meldt die doode veldheer ons?

DE HERAUT.

Dewijl gij toch 't verborgene kunt ontdekken,
Zoo weet gij ook den inhoud van zijn' last.

JOHANNA.

Ik wil zijn' last niet kennen; maar ontfang
Den mijnen. Meld den vorsten, die u zenden,
Dees woorden, die ik tot u spreken zal:
Gij Englands koning, hertogen van Bedford
En van Glocester, die dit rijk vernielt,
Geeft aan den vorst des hemels rekenschap
Van al 't onschuldig bloed, dat gij vergoot!
Geeft al de sleutels van de steden over,
Die ge onrechtvaardig dwongt tot de overgaaf!
Zij komt, de maagd, zij komt van God gezonden,
Om u den vrede of oorlog aan te bieden.
Kiest! — Overweegt de woorden, die ik spreek.
Neen, 't vruchtbaar Frankrijk is niet aan den vorst
Der Eilanden, maar Karel toegezegd.

God

God gaf hem 't rijk. Haast zal hij in Parijs,
Omgeven met zijn' koninglijken hofftoet,
In 't midden van zijn volk, zijne inkomst vieren.
Ga dus Heraut, ontwijk met fpoed dees ftreken!
Want, eer ge uw legerhoofd mijn antwoord meldt,
Plant reeds de maagd, die Englands val voorfpelt,
In 't vrolijk Orleans haar zegeteeken.

(Zij gaat, alles geraakt in beweging, en het gordijn valt.)

TWEE-

TWEEDE BEDRIJF.

Een oord door rotsen omringd.

EERSTE TOONEEL.

TALBOT *en* LIONEL, *Engelsche Legerhoofden;* PHLIPS, *Hertog van Bourgondien;* RIDDER FALSTOLF *en* CHATILLON, SOLDATEN, VAANDELS.

TALBOT.

Laat ons dit oord, dat overal met rotzen
Omringd is, tot een vaste legerplaats
Bestemmen, en 't volk, dat, in den eersten schrik,
Zich overal verspreidt, hier doen verzamelen!
Men zette op alle hoogten wachten uit;
Wij zijn hier, dezen nacht ten minste, veilig,
Ten zij de vijand vleugels hebbe, vrees
Ik hier geen overrompling. — Echter moeten
Wij met zulk eenen ondernemenden
Vijand voorzichtig zijn: wij zijn geslagen.

(*De ridder Falstolf vertrekt met de Soldaten.*)

LIONEL.

Geslagen! — Velheer noem dit woord niet meer!
Ik kan 't niet dulden, dat de Britten heden

Den

Den rug lafhartig aan de Franken toonden.
ô Orleans! ô Graf van onzen roem!
De bloem van England ſneuvelde op uw velden.
Beſpottelijker neêrlaag zag men nooit;
Het nageſlacht zal 't naauwelijks gelooven.
Hoe? de overwinnaars bij Portier, Crequi
En Azincourt bezweken voor een vrouw!

DE HERTOG.

Het geen ons troosten moet, is, dat geen menſchen
Ons overwonnen. 't Waren duivelen.

TALBÔT.

Ja, duivlen onzer dwaasheid! — 't Bijgeloof
Der menigte, verſchrikt dan ook de vorsten?
Dit wonderſpook ſtrekt u vergeefs ten mantel
Voor uw lafhartigheid. Uw benden vloden 't eerst.

DE HERTOG.

De vlucht was algemeen: geen enkle bleef.

TALBOT.

Neen, hertog! 't was uw vleugel, die begon
En d' onzen in verwarring bragt. Zij ſchreeuwden,
Door ſchrik en angst bevangen; „ vlucht! de hel
„ Vervolgt ons in 't vijandelijke leger!"

LIONEL.

Dit kunt gij toch niet loochnen, dat uw vleugel
Het eerſte week.

DE HERTOG.

Wijl de aanval daar begon.

TAL-

TALBOT.

Het meisje wist de zwakte van ons leger:
Zij tastte 't aan, waar zij de vrees vermoedde.

DE HERTOG.

Gij werpt de schuld van 't onheil op Bourgondjen?

LIONEL.

Was slechts het Britsche volk alleen geweest,
Wij hadden Orleans thans niet verlooren!

DE HERTOG.

Neen — maar dan hadt ge ook nooit die stad gezien. —
Wie heeft u in dit rijk den weg gebaand?
Wie reikte u, als een trouwe bondgenoot,
De hand, aan deze vijandlijke kust?
Wie heeft uw' Hendrik in Parijs gekroond,
En won het hart der Franschen voor uw' vorst? —
'k Zweer bij den hemel! zoo mijn machtige arm
U niet geleid had, hadt gij nooit den rook
Hier uit een' enklen schoorsteen op zien stijgen.

LIONEL.

Als groote woorden hier beslisten, hertog,
Dan hadt gij, heel alleen, het rijk veroverd.

DE HERTOG.

Omdat u Orleans ontging, stort gij
Uw gal op mij in blinde gramschap uit.
En waarom toch ontsnapte u deze stad?
Alleen uw hebzucht is er de oorzaak van:
Zij was, voor mij, tot de overgaaf gereed:
Alleen uwe afgunst heeft het haar belet.

TAL.

TALBOT.

't Was niet voor u, dat wij 't belegerden.

DE HERTOG.

Hoe zou 't, wanneer ik aftrok, met u ſtaan?

LIONEL.

Niet ſlechter dan bij Azincourt, geloof mij,
Toen we uw en Frankrijks macht gelijk beſtreden.

DE HERTOG.

Mij, die het lot van Frankrijk kon beſlisſen,
Hebt gij toen duur tot bondgenoot gekocht.

TALBOT.

O Ja, wij hebben u, voor Orleans,
Zeer duur ('k beken het) met onze eer betaald.

DE HERTOG.

Mylord — niet verder! 't mogt u ligt berouwen.
Verliet ik Frankrijks zijde en mijnen vorst,
Trotſeerde ik zelfs den naam van landverrader,
Om zulk een' hoon van vreemden te verdragen?
Waarom berokken' ik hier Frankrijks val? —
Als ik 't mij troost, ondankbare te dienen,
Dan ga ik over in mijn konings dienst.

TALBOT.

Wij weten 't reeds, dat gij in onderhandling
Met Karel tradt; maar zullen middlen vinden,
Om ons voor uw verraad te hoeden.

DE HERTOG.

Hel en dood!
Word ik zoo laag vernederd! — Chatillon!

E Ver-

Verzamel ſtraks mijn volk; wij breken op
En trekken naar Bourgondjen.

(Chatillon vertrekt.)

LIONEL.

Ga in vrede!
Nooit heeft de roem der Britten meer geſchitterd,
Dan toen zij, op hun heldenzwaard vertrouwend,
Alleen en zonder Bondgenoten ſtreden.
Wat uitſlag kan ook England zich belooven,
Waar 't Fransch en Engelsch bloed zich zamen mengt?

TWEEDE TOONEEL.

DE VORIGEN, DE KONINGIN ISABELLA, *door een' page begeleid.*

DE KONINGIN.

Wat moet ik hooren? Welk een misverſtand,
Welk een onzalige verwarring heeft het brein
Der dappre legerhoofden dus beneveld?
Thans, nu ſlechts de eendracht u behouden kan,
Wilt gij, door haat van een geſcheurd, door drift
Verhit, u-zelv' den ondergang bereiden?
Herroep, herroep dit overhaast bevel
ô Eedle hertog! — en gij, dappre Talbot,
Bevredig uw' in toorn ontſtoken' vriend!
Kom, Lionel, vereenig u met mij,
Om beide met elkander te verzoenen!

LIO-

LIONEL.

Ik niet, mevrouw, mij is het onverſchillig:
Wat niet te zamen kan beſtaan, doet, na mijn oordeel.
Oneindig beter, als het zich ontbindt.

DE KONINGIN.

Hoe? oefent ook de helſche tooverkunst,
Zoo wel als in den ſlag, ook onder ons
Zijn' invloed uit? Bedwelmt zij hier 't verſtand?
Door wien ontſtond de twist? Spreek, eedle Lord,
Zijt gij 't — die, zonder acht' te ſlaan op 't geen
Hij vóor u deed, uw' bondgenoot beledigde?
Wat kunt gij zonder hem, die voor uw' koning
Een' troon in Frankrijk heeft geſtigt, die, als
Hij hem niet langer ſchraagt, ter neder ſtort?
Zijn leger en nog meer zijn naam beſchermt u.
Heel England, ſchoon het ook op onze kusten
Met al zijn burgers landde, zou vergeefs
Dit rijk bedwingen, zoo 't vereenigd was.
Voor Frankrijk kan men Frankrijk ſlechts doen bukken.

TALBOT.

Voor valſche vrienden weten we ons te wachten
De trouwen eeren wij gelijk 't behoort.

DE HERTOG.

't Schaamtloos gelaat der lage ondankbaarheid.
Bloost niet wanneer het ſtout een weldaad loochent.

DE KONINGIN.

Hoe, eedle hertog, kost' gij ooit uwe eer
Zoo ver vergeten, dat gij met uw' vadermoorder

Verzoenen zoud? Kunt ge aan verzoening denken
Met den Dauphin, die u op d' afgrondsrand
Van uw verderf gebracht heeft; zoudt gij hem
Nu hij er zelf op ſtaat, uw' bijſtand bieden,
En zinneloos uw eigen werk vernietigen?
Hier ſtaan uw vrienden, hier! Al uw geluk
Hangt aan 't verbond, dat gij met England ſloot!

DE HERTOG.

Ik ben van deze vrede ver verwijderd;
Maar die verachting, die men mij betoont,
Dien ſmaad duld ik van Englands trotsheid niet!

DE KONINGIN.

Vergeef de taal der drift in haast geſproken!
Gij kent het ongeduld eens veldheers bij het onheil.
De tegenſpoed doet onrechtvaardig zijn.
Omhelst elkaêr en laat mij dezen wrevel
Ras heelen, eer hij ongeneeslijk word'!

TALBOT.

Wat dunkt u, hertog? Een grootmoedig hart,
Verſmaadt het woord der overtuiging niet.
De koningin ſprak dit beſlisſend woord.
Laat deze handdruk, 't geen mijn mond misdeed,
Vergoeden en de verſche wond genezen!

DE HERTOG.

ô Ja! mevrouw ſprak een voorzichtig woord,
En voor den nooddwang wijkt mijn grimmigheid.

DE KONINGIN.

Welaan! Verzegelt dit vernieuwd verbond,

Dan

Dan met een' broederkus, omarmt elkaêr,
En laat de wind 't gesproken woord verwaaijen!
(*De hertog en Talbot omhelzen elkander.*)

LIONEL.

ô Schoone vrede, door die Razernij
Met een geveinsd gemoed door dwang gesloten!

DE KONINGIN.

Verliest, ô legerhoofden, schoon 't geluk
Den rug ons toekeerde in den jongsten slag,
Daarom den moed niet: want de vijand zoekt,
Omdat hem God verlaat, de hulp des duivels.
Doch schoon hij zich ook der vervloeking wijd,
Zal hem de hel vergeefs haar' bijstand bieden. —
Een maagd voert 's vijands heer ten zegepraal;
Wel nu: een vrouw voere ook uw legers aan:
Ik zal uw profetes, uw redster zijn.

LIONEL.

Mevrouw ga naar Parijs: wij willen slechts
Met waapnen — niet met vrouwen, overwinnen.

TALBOT.

ô Ja! want sederd gij hier zijt, gaat alles
In 't leger rugwaards: niets gelukt ons meer.

DE HERTOG.

Verlaat ons: want uw bijzijn werkt geen goed:
Gij geeft aan 't leger niets dan ergernis.

DE KONINGIN.

(Den een' na den ander' ernstig aanziende, eindelijk tegen den hertog.)

Ook gij, gij voegt u bij de ondankbre Lords,
Die u beledigden, en ſtelt u tegen mij?

DE HERTOG.

Ga heen: den dapperſten ontzinkt den moed,
Als hij zich, voorſtelt, voor uw zaak te ſtrijden.

DE KONINGIN.

Hoe? Naauwlijks ſtichtte ik tusſchen u den vrede,
Of gij verbindt u zamen tegen mij?

TALBOT.

Ga, ga, mevrouw, wij vrezen voor geen' duivel,
Wanneer gij ſlechts vertrekt. Ik bid u, ga!

DE KONINGIN.

Hoe, ben ik niet uw trouwe bondgenote,
Is uw gerechte zaak de mijne niet?

TALBOT.

ô Ja, maar de uwe is de onze niet: wij ſtrijden
Den ſtrijd der eer: ziedaar het onderſcheid!

DE HERTOG.

Ik wreek den dood mijns vaders, en vervul
Den plicht eens zoons: dit wettigt mijne daad.

TALBOT.

Rechtuit gezegd; gij handelt den Dauphin,
In 't geen gij doet, onmenschlijk, eereloos.

DE KONINGIN.

Mijn vloek vervolg' hem en zijn kroost. hij heeft

Zijn

Zijn moeders hoofd met oneer overladen.

DE HERTOG.

Hij wreekte uw' echtgenoot en zijnen vader.

DE KONINGIN.

Hij wierp zich op als rechter mijner daden.

LIONEL.

ô Dat was oneerbiedig van uw' zoon!

DE KONINGIN.

Ik wierd door hem veroordeeld en verbannen.

TALBOT.

Hij deed wat de algemeene ſtem gebood.

DE KONINGIN.

Eer treff' mij 's hemels vloek, eer hij den troon
Zijns vaders zal beklimmen.

TALBOT.

Eer zult gij
De eer zijner moeder aan de wraakzucht offren!

DE KONINGIN.

Gij weet niet, zwakke zielen,
Wat een beledigd moederhart vermag!
'k Bemin, al wie mij weldoet, en ik haat hem,
Die mij beledigt; maar een zoon,—dien ik
Het leven gaf, die mij zoo ſnood vervolgde,
Ontvonkt den felsten haat in 't moederhart,
Waaronder ik hem droeg: zijn ſchandlijk leven
Was mijn geſchenk, ik eisch het weêr terug.
De krijg, dien gij hier voert, is onrechtvaardig!
Gij hebt het recht van eene moeder niet:

U heeft hij nooit beledigd. Op wat grond
Ontrooft gij hem de landen van zijn' vader?
Wat plicht of wat verbond heeft hij geschonden?
Uit nijd en eerzucht voert gij slechts den krijg.
Ik mag hem haten. Ik gaf hem het leven.

TALBOT.

Slechts aan dien haat herkent hij zijne moeder.

DE KONINGIN.

Armzalige vrekken, hoe veracht ik u!
Gij strekt uw rooversbanden, zonder recht,
Naar deze landen uit, waarin gij op
Geen duimbreed bodem aanspraak maken kunt.
Wat schijn van recht vervolgt ge? En deze hertog,
Die zich den bijnaam van den Goeden geeft,
Verkoopt het erfland zijner vaadren aan
d' Erfvijand van het rijk — en nogthans vloeit
Het woord rechtvaardigheid van uwe lippen. —
'k Veracht die huichlarij. Gelijk ik ben,
Vertoon ik me aan het oog der wereld.

DE HERTOG.

Ja!
Dien roem hebt gij met kracht van geest gestaafd!

DE KONINGIN.

'k Ben zoo hartstochtelijk en warm van bloed
Als andre; ik verscheen aan Frankrijks hof,
Om koningin te zijn, niet slechts te schijnen.
Zou ik de vreugd des levens, om den vloek
Van 't noodlot, dat me aan een' waanzinnigen

Ge-

Gemaal verbond, aan mijne jeugd ontzeggen!
Meer dan het leven min ik mijne vrijheid;
En wie mij deze ontzegd.... Doch waarom zou ik
Voor hun, die 't dikke bloed in de aderen
Meer ſtolt dan vloeit, mijn recht verdedigen?
Gij kent de woede, maar 't genoegen niet.
En deze hertog, die zijn gantſche leven,
Steeds tusſchen goed en kwaad gewankeld heeft,
Kan nooit van harte haten of beminnen.
'k Ga naar Melun; en wijl mij deze Brit
(Op Lionel wijzende.)
Het meest behaagt, kan hij mij daar geleiden!
En nu, vaarwel! Ik zal voortaan niet meer
Mij om Bourgondien of Engeland bekreunen.
(Zij wenkt haar' page en wil vertrekken.)

LIONEL.

Wij zullen u de ſchoonſte krijgsgevangenen
Opzenden naar Melun! Ga, maak daar ſtaat op!

DE KONINGIN, *terug komende.*

Goed zijt ge, om met het zwaard de bekkenelen
Te klooven; Franſche kieschheid leert gij nimmer.
(Zij vertrekt.)

DERDE TOONEEL.

TALBOT, DE HERTOG, LIONEL.

TALBOT.

Wat vreemde vrouw!

LIONEL.

Wat is thans uw befluit,
Veldheeren? Trekken wij nog meer terug,
Of trachtten we, in een onverwacht gevecht,
Den hoon van dezen dag weêr uit te wisfchen?

DE HERTOG.

Wij zijn te zwak, 't volk is te veel verftrooid,
De fchrik is nog te veel alom verfpreid.

TALBOT.

De fchielijke indruk van het oogenblik,
Een blinde fchrik heeft flechts hunn' moed verrast.
Het beeld, door hun verbeelding afgefchetst,
Zal, van nabij befchouwd, in 't niet verdwijnen.
Ik zou het leger daarom, eer de dag
Nog aanbreekt, weêr den vloed doen overtrekken,
En vallen op den vijand aan.

DE HERTOG.

Bedenk —

LIONEL.

Met uw verlof: hier valt niet te bedenken.
Wij moeten fchielijk 't geen verloren is
Herwinnen, of onze hoon is onuitwisbaar.

TALBOT.

't Gevecht blijft dan op morgen vast befloten,
Om dit verfchijnfel der verfchrikking, dat

Ons

Ons volk op eens verblind heeft, te verjagen.
Wij moeten dezen maagdelijken duivel
Zelf onder de oogen treden en bevechten.
En ſtelt zij zich aan onze zwaarden bloot,
Dan heeft zij voor het laatst gezegepraald;
Ontvlucht zij ons, gelijk zij zekerlijk
Zal doen; wel nu, dan is ons volk onttooverd.

LIONEL.

Het zij zoo: laat aan mij dien ligten tweeſtrijd,
Waarbij geen droppel bloeds zal vloeijen, over!
Ik wil, voor de oogen van den bastaard, dien zij lief heeft,
Dit ſpookzel levend in uw handen ſtellen
En dragen haar door 't leger, op mijne armen,
Om, daar, voor hare tooverij te boeten.

DE HERTOG.

Beſluit ſlechts niet te veel!

TALBOT.

Tref ik haar aan,
Dan zal ik haar zoo teder niet omarmen.
Komt, laat ons door een ligte ſluimering,
't Vermoeide ligchaam nieuwe kracht verſchaffen.
En dan met de eerſte ſchemering ten ſtrijd!

(*Zij vertrekken.*)

VIERDE TOONEEL.

JOHANNA, *met het vaandel en den helm, geharn..., maar voor het overige als een vrouw gekleed.* DUNOIS, LA HIRE, RIDDERS *en* SOLDATEN, *vertoonen zich op de rotzen, ſluipen ſtil langs dezelve neder en komen daarop te gelijk op het tooneel.*

JOHANNA.

(Tegen de ridders, die haar omringen, terwijl de overigen van de rotzen afklimmen.)

De ſterke wal van rotzen is veroverd!
Werpt nu den ſluier van den ſtillen nacht
Vrij af! Wij zijn in 't vijandlijke leger.
Verkondigt thans met luid geſchreeuw uw komst!
Uw aller krijgsroep zij: — „ God en de Maagd!"

ALLE, *met een wild geſchreeuw.*

God en de Maagd!

(Trommels en trompetten.)

DE SCHILDWACHT, *achter het tooneel.*

Allarm! Allarm! Allarm!

JOHANNA.

Brengt fakkels! werpt het vuur in deze tenten!
De gloed der vlammen doe den ſchrik vermeeren!
De dood omring' den vijand van rondsom!

(Zij wil de ſoldaten, die voortrukken, volgen.)

DUNOIS, *weêrhoudt haar.*

Gij hebt het uwe thans volbracht, Johanna;

In

In 't hart des legers hebt gij ons gevoerd,
Den vijand hebt ge in onze macht gegeven;
Maar waag u niet in 't heetste van den strijd,
Die thans het overige zal beslissen.

LA HIRE.

Toon in 't verschiet den weg der overwinning,
Wijs met dit vaandel ons de loopbaan aan;
Maar dring niet met dit zwaard tot bij 't gevecht!
Verzoek den blinden God der slachting niet,
Die onbezuisd zijn offers kiest en aangrijpt!

JOHANNA.

Wie durft den geest die mij bezielt, weêrstreven,
En houden me in mijn vaart te rug? De pijl
Moet naar het wit des schutters voorwaards vliegen,
En, waar 't gevaar is, moet Johanna zijn;
Niet thans, niet hier dreigt het gevaar mijn hoofd.
Op 't vorstlijk hoofd moet ik de kroon zien schittren;
Geen vijand kan mij 't levenslicht ontrooven,
Eer ik mijn taak geheel voleindigd heb.

(*Zij vertrekt.*)

VIJFDE TOONEEL.

ENGELSCHE SOLDATEN, *die over het tooneel vluchten. Daarna* TALBOT.

DE EERSTE.

De maagd! — En midden in 't leger!

DE TWEEDE.

Dat is niet mogelijk. Hoe zou ze er zijn?

DE DERDE.

Ze is uit de lucht gevallen: de duivel helpt haar.

DE VIERDE *en* VIJFDE.

Vlucht, vlucht! — De dood vervolgt ons overal.

(*Zij vluchten heen.*)

TALBOT, *hen volgende.*

Zij hooren niet. Zij vluchten blindelings.
Al mijn gezach baat niets: zij vluchten heen.
't Is of de hel haar legioenen uitbraakt.
Verbijstring heeft de dapperste aangegrepen
Zij vlieden met de bloden zinloos voort.
Ik kan geen handvol volks den vloed des vijands
Die telkens in het leger aangroeit, 't hoofd doen bieden.
Hoe, ben ik, onder allen, dan alleen
Niet herfenloos, daar alles om mij heen,
Als in een heete koorts onzinnig raast?
Zij vluchten dan voor die verwijfde Franschen,
Die wij in twintig slagen overwonnen! —
Waar is die onverwinnelijke dan,
Die schrikgodin, die schuwe reeën in leeuwen
Herschept? En door een goochelspel de rol
Van een heldin zoo veilig spelen durft?
Een vrouw vernietigt dan mijn' oorlogsroem!

EEN SOLDAAT.

Vlucht, veldheer, vlucht? De maagd...

TAL-

TALBOT, *hem nederstotende.*

Vlucht naar de hel
Lafhartige! Al wie mij van vrees of vlucht
Durft spreken, zal ik met dit zwaard doorboren.
(Hij vertrekt.)

ZESDE TOONEEL.

Het verschiet opent zich en men ziet het Engelsche legers in volle vlam staan. Overal vervolgt men de vluchtende. MONTGOMERY, *vlucht op den voorgrond.*

MONTGOMERY, *alleen.*

Waar zal ik vluchten? Van rondsom vervolgt men mij.
Hier drijft ons de vertoornde veldheer met het zwaard
Terug ter slachting, en weêrhoudt de vluchtende;
En ginds die dood en schrikverbreidende, die als
Een vuurstroom, om zich heen, verdelging dreigt. — Geen
Geen schuilplaats; nergends uitkomst om mij heen! (bosch
ô Mij rampzalige! — Wat hersenschim deed mij
Op Frankrijks bodem ligtverkrijgbren heldenroem
Verlangen? Naauwelijks verschijn ik in dit oord,
Of straks verlaat de zegepraal het Engelsch heer:
Mijn noodlot drijft mij naar dit bloedig slagveld heen.
Ach, mogt ik nog in 't vaderlijke huis, waar ik
Mijn moeder en mijn teedre bruid in smart verliet,
In Sav'rens vruchtbre en welige landsdouwen zijn!

Jo-

(Johanna vertoont zich in 't verschiet.)

Wee mij! daar zie ik haar. Hoe vrezelijk verheft
Zij uit het donker schijnzel van het brandend heer
Zich als een nachtlijk spook, dat uit een vuurpoel rijst,
Omhoog! — Waar zal ik haar omwijken? 't Is gedaan;
Zij grijpt mij reeds met vonkelende blikken aan:
Haar nimmer dwalend oogen werpt zij op mij neêr.
Mijn voeten zijn reeds in haar' tooverstrik verward;
En aan den bodem vastgekluisterd, kan de vlucht
Mij niet meer redden. 'k Moet, hoezeer mijn hart zich ook
Daar tegen zet, haar doodlijke gedaante zien.

(Johanna doet eenige schreden naar hem toe, en blijft weder staan.)

Zij nadert! — Ja, ik wil hier wachten, tot zij mij
Eerst aanvalt; smeekende, voor haar in 't stof geknield,
Aan hare knieën om ontferming bidden: ze is
Een vrouw: misschien vermurw ik haar door mijn geween.

(Terwijl hij na haar toekomt, treedt zij hem schielijk te gemoet.)

ZEVENDE TOONEEL.

JOHANNA, MONTGOMERY.

JOHANNA.

Ja sterven moet ge: een Britsche moeder bracht u voort?

MONTGOMERY, *aan hare voeten.*

Houd op! — Of wilt ge een' weerelozen met uw zwaard

Door-

Doorboren. 'k Wierp mijn zwaard en schild op 't slagveld
Gij ziet me ontwapend voor u voeten knielende. (neêr.
Wat losgeld eischt gij? Schenk mij slechts het levenslicht.
Mijn rijke vader woont in 't schoone Walscherland,
Daar, waar de Savren door zijn vruchtbre goedren stroomt
En, sling'rend door de groene weiden, 't land besproeit;
Daar voert hij over vijftig dorpen het gebied.
Hij lost mij zeker, met een' rijken schat van goud,
Wanneer hij mij in 't leven weêr aanschouwen mag.

JOHANNA.

Misleide dwaas! geen redding blijft u, in de macht
Der maagd, meer over. Zonder hoop, zijt ge in de hand
Van haar, bij wie geen enkle Brit verschooning vindt.
Wanneer u 't noodlot in den muil eens krokodils
Of in den klaauw eens wreeden tijgers had gevoerd —
Zoo ge een Leeuwin van hare jongen hadt beroofd —
Bij deze vondt gij nog misschien barmhartigheid;
Doch doodlijk is de hand, waar in gij vielt. Het rijk
Der geesten, aan wier onverbiddelijken dienst
Ik mij verbonden heb, verplicht mijn' vreeslijk' arm,
Al wie uit Brittenland mij in den strijd ontmoet,
En zonder onderscheid te dooden met het zwaard.

MONTGOMERY.

Uw taal is vrezelijk, maar vriendlijk is uw oog,
En van nabij wekt uw gelaat in mij geen' schrik:
Uw liefli̇jke gestalte en houding boeit mijn hart.
ô, Bij de teedre aandoenlijkheid van uw geslacht,
Smeek ik het u, ontferm u over mijne jeugd!

JOHANNA.

Gij zweert vergeefs bij mijn geslacht. Noem mij geen
Ik ben aan geen geslacht verbonden: ik gevoel (vrouw!
De zwakheid mijner kunne niet; ik ben, gelijk
De onsterffelijke geesten, zonder aardsche drift.
Deze ijzren harnasplaat bedekt geen menschlijk hart.

MONTGOMERY.

ô Ik bezweer u, bij de heilige liefdewet,
Die wet, waaraan elk hart de reinste hulde biedt,
'k Verliet helaas een teedre bruid in Engeland,
Zoo schoon, zoo jeugdig, zoo beminnelijk als gij. —
Zij wacht in tranen, naar haar minnaars wederkomst!
Zoo zeker als gij zelve eens hoopt te minnen en
Bemind te zijn, ach scheur de heilige banden niet,
Die beider zuivre harten aan elkaêr verbindt!

JOHANNA.

Gij roept vergeefs uw vreemde en aardsche goden aan,
Die ik noch huldige noch heilig acht. Ik ken
Den band der liefde niet, waar bij gij zweert; en nooit
Vernedert zich mijn hart in haren ijdlen dienst:
Verdedig dus uw leven: want uw doodklok slaat.

MONTGOMERY.

Ontferm u over mijne troostloze oudren dan,
Die ik zoo jong verliet! — ô Zekerlijk, ook gij
Verliet in droefheid eens uw weenende ouderen!

JOHANNA.

Hoe nu, rampzalige! — gij herinnert mij daar aan?
Hoe vele kinderloze moeders en hoe veel

Ver-

Verlaten vaderloze kinderen en jong
Verloofde bruiden wierden troosteloos door u!
Die zelfde wanhoop treff' de Britfche moeders ook:
Zij zullen ook diezelfde tranen weenen,
Te lang door Frankrijks droeve weduwen geweend!

MONTGOMERY.

Maar onbeweend te fterven in een vreemd gewest..

JOHANNA.

Wie riep u hier, om onze bloeiende velden te
Verwoesten, en van onder 't ouderlijke dak
Ons te verjagen, onze fteden door het vuur
Des krijgs, in woestenijen te veranderen?
Gij droomdet reeds door trotfchen waan misleid, eerlang
De vrijgeboren Franken onder 't flavenjuk
Te brengen en dit groote rijk, gelijk een boot,
Achter het Britfche zeefchip voort te flingeren! —
ô Dwazen! — 't Koninklijke wapen van dit land
Hangt voor den troon van hem, die 't al beftiert: eer rukt
Gij van 't azuur gewelf een fter, dan dat ge een dorp
Aan dit vereenigd rijk ontrukken zoudt. De dag
Der wraak brak aan: gij gaat niet levend uit dit oord.
Nooit keert gij over 't meer, dat beider landen fcheidt,
Den grenspaal, dien God zelf gevestigd heeft, terug!

MONTGOMERY, *haar hand loslatende.*

Ik moet dan fterven! Hoe verfchriklijk is die dood!

JOHANNA.

Sterf vriend! Wat beeft gij zoo lafhartig voor het lot,
Dat niemand immer kan ontvlieden? — Zie mij aan!

Ik ben een jonge zwakke maagd, een herderin;
Mijn hand, gewoon d' onfchuldigen herderftaf
Te voeren, was voor 't zwaard des oorlogs niet gefchikt;
Doch door een' machtig' arm, van d' ouderlijken grond
Van vader, zusters en al, wat mij dierbaar was,
Gefcheurd — moet ik ondanks mij-zelf des Hemels ftem
Gehoorzaam zijn; gelijk een engel des verderfs
In 't heer omzwerven en verbreiden dood en fchrik
Rondsom mij heen: geen Brit, die in mijn handen valt,
Verfchoonen — tot ik zelf den dood ten offer word.
Ik zal het vaderlijke huis nooit wederzien!
Dit zwaard moet nog aan velen uwer doodlijk zijn,
Eer mijn beftemming door mijn' dood zal zijn vervuld.
Vervul dan de uwe: grijp het zwaard, verdedig u!
Strijd voor uw leven, zoo het u zoo dierbaar is.

MONTGOMERY, *opftaande.*

Welnu dan, wijl gij niet onfterflijk zijt, en 't ftaal
U treffen kan, is 't ligt aan mijnen arm vergund,
Mijn land uit zijnen nood te redden door uw' val.
Roep dan, vervloekte, roep uw helfche geesten aan;
Om tegen mij u bij te ftaan, verdedig u!

(Hij neemt zijn zwaard en fchild op, en dringt op haar aan. In de verte hoort men krijgsmuziek. Montgomery fneuvelt, na een kort gevecht.)

AGT-

AGTSTE TOONEEL.

JOHANNA.

Sterf! — Door uw drift verhaastet gij uw' dood!
(*Zij keert zich van hem af en blijft in gedachten staan.*)
Verheven maagd! met hoeveel kracht sterkt gij mijn' arm,
Hoe onverbidlijk streng maakt gij mijn teder hart!
Meêdogend smelt mijne ziel; het staal beeft in mijn hand;
Ik vrees het ligchaam van den vijand van mijn land
Te kwetsen, 'k sidder voor de scherpte van mijn zwaard.
Maar naauwlijks dringt de nood, of al mijn moed herleeft,
En 't moordend zwaard vliegt in de sidderende hand
Als ware 't bezield, mijn' tegenstander in het hart.

NEGENDE TOONEEL.

EEN RIDDER, *met gesloten visier, treedt op.*

DE RIDDER.

Onzalige! — Eindlijk is uw uur gekomen!
Verdervend spook, ik zocht u overal
Op 't slagveld! zink weêr in dien afgrond neder,
Waaruit gij eenmaal opgevaren zijt.

JOHANNA.

Wie zijt gij? Uw boze engel voerde u hier
Mij te gemoet! Uw houding en uw kleeding
Zijn vorstelijk; gij schijnt geen Brit te zijn:
Want de armband van Bourgondien versiert u,
En voor dit teeken bukt dit doodlijk staal.

DE RIDDER.

Vervloekte! gij verdient niet door de hand
Eens vorsts te vallen. Niet het dapper zwaard
Des koninglijken hertogs van Bourgondjen;
De bijl eens beuls, moet uw veroordeeld hoofd
Den romp afrukken en ter helle zenden!

JOHANNA.

Hoe zijt gij dan die eedle hertog zelf?

DE RIDDER, *het vizier opslaande.*

Elendige, ô Ja, ik ben het! Sidder thans!
Thans redden u uw duivelskunsten niet.
Tot nog toe vondt gij slechts lafhartigen;
Een man staat voor u.

TIENDE TOONEEL.

DE VORIGEN, DUNOIS *en* LA HIRE.

DUNOIS.

Hertog, tegen mannen,
Niet tegen maagden, past het u te strijden.

LA HIRE.

Haar heilig hoofd beschermen wij: uw zwaard
Moet eerst dees borst doorboren, eer gij haar....

DE HERTOG.

Gij waant dan, dat ik deze onkuische Circe,
Of u, die zij zoo schandlijk hervormde, vrees?
Bloos, bastaard! gij La Hire! welke een schande,
Dat gij den ouden heldenmoed vernedert,

Tot

Tot helsche kunstnarij, en schaamteloos
Schildknapen wierdt van deze tooveres!
Ik daag u allen, die aan Gods bescherming
Wanhoopt en op den duivel steunt, ten strijd!

(Zij maken zich ten strijd gereed, Johanna treedt tusschen beiden.)

OHANNA.

Houdt stand!

DE HERTOG.

Gij siddert voor uw' strafbren minnaar;
Maar voor uwe oogen zal ik hem —

(Hij dringt op Dunois in.)

JOHANNA.

Laat af!
La Hire! scheid hen. 't Fransche bloed zal hier niet vloeien,
Geen zwaarden zullen dezen strijd beslissen:
Een andren uitslag heeft het lot besloten.
Nog eens, laat af! Hoort naar den geest, die mij
Ontvonkt en tot u spreekt uit mijnen mond!

DUNOIS.

Hoe? gij weêrhoudt mijn' opgeheven' arm,
En breekt den slag, die Frankrijk redden moest?

JOHANNA, *plaatst zich in 't midden en verwijdert hen door een' grooten tusschenstand van elkander,*
(Tegen Dunois.)

Aan deze zijde!

(Tegen La Hire.)

Blijf hier onbeweeglijk!

'k Moet me aan den hertog nader doen verstaan.

(*Na dat alles in rust is, tegen den hertog*:)

Welnu, wat vijand zoekt gij, met dien blik,
Waarin de wraakzucht en de moordlust gloeit?
Deze eedle prins en zijne wapenvriend
Zijn, even als gij zelve, Frankrijks zonen.
Ik ben een dochter van uw vaderland,
Wij allen, die uw haat verdelgen wil,
Zijn uwe landgenoten. — Zie onze armen
Geopend, om u aan ons hart te drukken,
Zie onze knieën, vaardig u te huldigen!
En voor uw borst zijn onze zwaarden stomp.
In uw gelaat zien wij de dierbre trekken
Van onzen vorst, ondanks des vijands helm.

DE HERTOG.

Verleidende Sirene, met die vleitaal
Zoekt gij, zacht streelende, uwe prooi te vangen;
Doch uw arglistigheid misleidt mij niet.
Mijn oor is tegen uwe tooverwoorden
Gewapend, en de vurige pijlen van
Uwe oogen glijden bij dit harnas neder.
Verdedig u Dunois!
'k Wil met het zwaard, maar niet met woorden strijden.

DUNOIS.

Eerst woorden en daarna het zwaard! Of vreest gij
De kracht der woorden? ook dit is lafhartig.
Die woorden vreest, verraadt een slechte zaak.

JOHANNA.

Geen overmacht voert ons aan uwe voeten:
Door nood gedrongen, ſmeeken wij u niet,
Als overwinnaar. — Zie rondsom u heen!
Het Britſche leger ligt in de asch, en 't ſlagveld
Is met hun dooden overal bedekt.
Gij hoort de klank der Franſche krijgstrompetten,
Ons is de zege: wij zijn overwinnaars;
En echter ziet gij ons gereed, met u
Dien versch geplukten lauwertak te deelen.
Kom, eedle vluchtling, kom tot ons te rug!
Tot ons, waar 't recht zich met de zege paart.
Zelf ik, door God gezonden, reike u hier
De zusterlijke hand, om u te redden
En onze onſchuldige zijde te doen kiezen,
De Hemel is met Frankrijk; en zijn Englen,
Met lelien verſierd, voor u ontzichtbaar,
Beſchermen ons en ſtrijden voor den koning.
Blank als dit vaandel is onze zaak, haar zinnebeeld
Is de onbevlekte en kuiſche moedermaagd.

DE HERTOG.

De vleitaal van 't bedrog is fijn en listig,
De uwe ademt de onſchuld van 't aanminnig kind.
Als boze geesten u die woorden ingeven,
Dan bootſen zij zeer roemrijk de onſchuld na,
'k Wil u niet langer hooren. Kom, ten ſtrijd!
'k Erkent 't — mijn oor is zwakker dan mijn arm.

JOHANNA.

Hoe kunt gij, daar ik krijg in vrede, en haat
In liefde wil herscheppen, mij verdenken
Van helsche konstnarij? — Is dit het werk
Des afgronds? Brengt de hel dan eendracht voort?
Wat noemt ge onschuldig, heilig, goed en recht,
Wanneer 't de strijd voor 't vaderland niet is?
Sints wanneer was natuur met zich zoo zeer
In strijd, dat duivlen 't recht beschermen zouden,
Waaraan de Hemel zich ontrekt? Wanneer
Ik niets dan recht en billijkheid verdedig,
Wie anders dan de Hemel doet mij spreken?
Wie anders zou 't onnozel herdersmeisje
Bij 't hoeden harer schapen vergezellen,
En leeren haar 't geheim der koningen?
Mijn ouders stamden van geen vorsten af,
De konsttaal, die ik spreek, was vreemd voor mij.
Slechts nu 'k uw hart bewegen moet, bezit
Ik oordeel, kennis en welsprekendheid.
't Belang der landen en der koningen,
Vertoont zich zonneklaar voor mijn' gezicht,
En onweêrstaanbre kracht vloeit uit mijn' mond.

DE HERTOG, *sterk getroffen, beschouwt haar met aandoening en verwondering.*

Wat vreemd gevoel! wat werkt zoo snel en krachtig,
Als met een godlijk' invloed, op mijn hart!
O Neen: 'k word door geen tooverkracht gebonden,
Haar houding, haar gelaat bedriegt mij niet;

Ik

Ik zie des Hemels hand, in 't geen geschiedt,
Mijn hart getuigt het! ze is van God gezonden.

JOHANNA.

Ik tref zijn hart. — Ik heb dan niet vergeefs
Gesmeekt! De donderwolk der gramschap breekt;
En smelt in zachte daauw langs zijn gelaat,
De heldre zon van vrede en rein gevoel
Breekt door de nevelen van zijn voorhoofd heen.
Werpt thans uw wapenen neêr, omhelst elkander!
Hij weent, hij geeft zich over, hij is de onze!

Het zwaard en vaandel ontzinkt aan hare hand. Met uitgebreide armen loopt zij naar hem toe en omhelst hem met vervoering. Ook La Hire en Dunois laten hunne zwaarden vallen, om hem te omarmen.

DER-

DERDE BEDRIJF.

Hofleger des konings te Chalons aan de Marne.

EERSTE TOONEEL.

DUNOIS *en* LA HIRE.

DUNOIS.

Wij waren boezemvrienden, wapenbroeders,
Wij voerden voor dezelfde zaak het zwaard
En bleven steeds getrouw in nood en dood. —
Laat vrouwenliefde nooit den band verscheuren,
Die elke proef van 't lot heeft doorgestaan.

LA HIRE.

Maar hoor mij toch!

DUNOIS.

Ik weet wat gij bedoelt.
Gij mint dit gadeloos en deugdzaam meisje
En brandt, reeds om u aan des konings voeten
Te werpen, en haar van zijn hand te ontfangen. —
Dit welverdiende loon van uwen moed
Kan u de vorst niet weigeren. Doch weet,
Dat, eer 'k haar in eens anders armen duld,
Ik —

LA HIRE.

Hoor mij, vorst!

DU-

DUNOIS.

'T Geen me aan haar boeit, is geen
Opbruisfchende en weldra vervlogen drift.
Eer ik haar zag, had nimmer nog een vrouw
Mijn onbewegelijk gemoed getroffen.
Maar zij, door 's Hemels wonderhand beftierd,
Tot redfter van dit rijk beftemd, heeft ook
In 't eigenfte oogenblik, dat ik haar zag,
Mijn lot beflist: zij moet de mijne zijn.
'k Heb mijn gelofte met den heiligst' eed
Bekrachtigd. 'k Bracht haar hier als mijne bruid.
Haar heldenhart kan voor geen' andren flaan
Dan die haar evenaart. Dit gloeijend hart
Eischt een' gelijken gloed, om aan de borst,
Van die mijn kracht waarderen kan, te rusten.

LA HIRE.

Mijn vorst, ik waag het niet mijn naam en moed
Met uwen rang en heldenroem te meten?
Waar zich Dunois in 't worstelperk vertoont,
Moet alles, wat hem tegentreedt, bezwijken!
Maar kan dan een geringe herderin,
Als echte gade, uw liefde waardig zijn?
Zou 't bloed der koningen, dat door uwe aadren
Stroomt, met het hare roemloos zich vermengen?

DUNOIS.

Dezelfde heilige natuur bracht haar
En mij, door de eigen heilige aandrift voort. —
Zou zij de hand eens vorsts onwaardig zijn,

Die

Die reine Hemelbruid, wier hoofd een kroon
Van heilig licht omstraalt, waarvan de glans
Der kronen luister overtreft, die uit
Haar hoogte op de aardsche troonen, schoon zij ook
Opééngestapeld aan de sterren reikten,
Van heil'ge majesteit omgeven, nederziet.

LA HIRE.

De koning moog' het dan beslissen.

DUNOIS.

Zij,
En zij alleen, die 't rijk heeft vrij gemaakt,
Moet ook vrij over hare hand beschikken.

LA HIRE.

De koning komt!

TWEEDE TOONEEL.

DE VORIGEN, DE KONING, AGNES SOREL, DUCHATEL *en* CHATILLON.

DE KONING, *tegen Chatillon.*

De hertog komt! — Hij wil mij als zijn' koning
Erkennen, zegt gij, en mij hulde zweren?

CHATILLON.

Hier, Sire, in 't vorstelijk Chalons, uw hofplaats,
Wil zich mijn vorst aan uwe voeten werpen.
Ik moet u als mijn' Heer en Koning groeten;
'k Gehoorzaam zijn bevel en wacht hem hier.

SOREL.

Hij komt! — ô Heuchelijke dag, uw licht
Brengt ons verzoening, vrede en blijdſchap aan.

CHATILLON.

Tweehonderd ridders zullen hem verzellen;
Doch hij verwacht, dat gij, wanneer hij aan
Uw voeten knielt: hem dadelijk oprichten, en
Met vriendlijkheid als neef omhelzen zult.

DE KONING.

Ik brand reeds om hem aan mijn hart te drukken.

CHATILLON.

Ook wenscht hij, dat bij de eerſte zamenkomst,
Geen enkel woord aan d' ouden twist doe denken.

DE KONING.

Voor eeuwig zij 't voorledene vergeten,
De toekomst toon ons ſlechts haar ſchoonere dagen!

CHATILLON.

Al wie Bourgondiens zijde kozen, zullen
Ook in die wenschlijke verzoening deelen.

DE KONING.

Op deze wijs, verdubbel ik mijn rijk.

CHATILLON.

De koningin uw moeder is, wanneer
Zij in dien vrede ſtemt, niet uitgeſloten.

DE KONING.

Zij voert met mij den krijg, ik niet met haar.
De ſtrijd is uit, als zij dien zelf ſlechts eindigt.

CHA-

CHATILLON.

Twaalf Ridders vraagt hij u als gijzelaars.

DE KONING.

Mijn woord is heilig.

CHATILLON.

Nog vraagt hij, tot pand
En zegel der verzoening, dat de aartsbisſchop
Een' hostie tusſchen u en hem verdeel'.

DE KONING.

Zoo zeker als mijn handſlag met mijn hart
Eenſtemming is, zoo zeker zij mijn aandeel
Aan 't eeuwige geluk. Wat eischt hij meer?

CHATILLON, *hij ſlaat het oog op Duchatel.*

Het bijzijn van één' enklen kan misſchien
Den eerſten vriendſchapsgroet vergiften.

(*Duchatel vertrekt zwijgend.*)

DE KONING.

Ga,
Ga Duchatel! Tot uw het oog des hertogs
Verdragen kan, kunt gij zijn bijzijn mijden.

(*Hij oogt hem na, volgt hem vervolgens en omhelst hem.*

Getrouwe, opreehte vriend! gij wildet voor mijn rust
U meer, oneindig meer dan dit, getroosten.

(*Duchatel vertrekt.*)

CHATILLON.

Het overige meldt u dit geſchrift.

DE

DE KONING, *tegen den Aartsbisschop.*

Ga, regel alles. Alles slaan wij toe:
Geen prijs is mij te hoog voor zijne vriendschap.
Dunois! Kies honderd eedle ridders, om
Den hertog, bij zijn naadring in te halen.
Het krijgsvolk siere zich het hoofd met loof,
Om hunnen broeder met blijdschap te ontfangen.
Een vrolijk feest, het blij gejuich der stad
Verkondig', bij 't gelui der klokken, Frankrijks
Vrede en verzoening met Bourgondien.
(*Een Edelknaap. Men hoort trompettengeschal.*)
Wat meldt ons dit geschal?

DE EDELKNAAP.

Den hertog van Bourgondjen.
(*Hij vertrekt.*)

DUNOIS, *gaat met La Hire en Chatillon.*

Komt trekken wij hem plegtig te gemoet!

DE KONING, *tegen Sorel.*

Agnes, gij weent? Bijna ontbreekt mij ook
De kracht, zijn komst gelaten af te wachten.
Hoe vele onschuldige slachtoffers moesten
Dit heuglijk uur, helaas, niet voorbereiden!
De orkaan is eindlijk dan gestild, de dag
Breekt door dien zwarten nacht: eens komt de tijd
Dat ook de laatste vruchten zullen rijpen!

DE AARTSBISSCHOP, *aan 't vengster.*

De hertog kan zich naauwlijks door 't gedrang

Plaats maken. 't Volk draagt hem van 't paard, de een wil
Vol vreugd zijn' mantel, die zijn ſporen kusſchen.

DE KONING.

Dat goede volk! 't ontbrandt in liefde en toorn
Met evenveel opvliegendheid. — Hoe ras
Zijn zij 't vergeten, dat diezelfde hertog
Hun waardſte panden aan zijn gramſchap offerde?
Een oogenblik verzwelgt een' levenstijd.
Mijn Agnes, matig u! want ook uw blijdſchap
Kon in zijn hart een ſcherpe doren zijn;
Niets moet hem thans bedroeven of doen blozen.

DERDE TOONEEL.

DE HERTOG VAN BOURGONDIEN, DUNOIS, LA HIRE, CHATILLON *en nog twee andere* RIDDERS *van het gevolg des hertogs. De hertog blijft bij den uitgang der zaal ſtaan; de koning gaat hem te gemoet; op 't zelfde oogenblik nadert ook de hertog. Zoodra deze laatste op de eene knie zich vernederen wil, ontfangt hem de koning in zijne armen.*

DE KONING.

Wij wilden u inhalen; gij verrast ons:
De ſnelheid uwer paarden kwam ons voor.

DE HERTOG.

Zij bragten mij tot mijnen plicht terug.
(*Hij omhelst Agnes en kuscht haar het voorhoofd.*)

Is

Is 't mij vergund? — Dit is het heerenrecht
Te Arras, waaraan geen ſchoone vrouw zich ooit
Onttrekt.

DE KONING.

Uw hoofdſtad is de zetel (zegt men)
Der liefde en de verzamelplaats van 't ſchoone?

DE HERTOG.

Wij zijn een handeldrijvend volk, mijn koning.
Op onze markt te Brugge ſpreidt men al,
Wat kostbaar is, uit alle hemelſtreken,
Ten toon, zoo tot vermaak als tot gebruik;
Maar vrouwenſchoonheid ſpant altijd de kroon.

SOREL.

En vrouwentrouw is toch van hooger' prijs,
Schoon men die op de markten zeldzaam aantreft.

DE KONING.

Mijn neef, gij hebt u juist geen' besten naam
Verworven, door 't verſmaden van die deugd.

DE HERTOG.

Het zwaarst ſtraft deze ketterij zichzelf:
Uw hart heeft u reeds vroeg geleerd, mijn koning,
't Geen mij, zeer laat, een woelig leven leerde!
(*Hij ziet den Aartsbisſchop en reikt hem de hand.*)
Eerwaardige priester, geef mij uwen zegen!
U ziet men altijd op het goede ſpoor,
Dat men bewandlen moet, om u te vinden.

DE AARTSBISSCHOP.

Mijn oog heeft dezen dag gezien: mijn hart

Zal, vrolijk en verzadigd van genoegen,
Zoodra mijn meester roept, deze aard verlaten.

DE HERTOG, *tegen Sorel.*

Ik hoor gij gaaft uwe edele gesteenten,
Om daaruit waapnen tegen mij te smeden?
Hoe? Waart gij dan, in waarheid, zoo krijgszuchtig,
Besloot gij ernstig om mij te vernielen? —
Gelukkig is 't gevaar thans over en
De strijd geëindigd. Veilig stel ik het
U daarom weêr ter hand. Al het verlorene
Is weêrgevonden. Neem dus ook dien opschik,
Bestemd om tegen mij den krijg te voeren,
Ten vredeteeken uit mijn hand terug.

(*Iemand van zijn gevolg overhandigt hem het geopende kistje met juweelen. Agnes Sorel ziet den koning met verlegenheid en aandoening aan.*)

DE KONING.

Neem dit geschenk, het zij u dubbel dierbaar,
Als pand der liefde en teeken der verzoening!

DE HERTOG.

(*Terwijl hij haar een diamanten roos in het haar steekt.*)

Ach, ware het Frankrijks kroon, ik zou die aan
Uw schoon bevallig hoofd, met evenveel
Genoegen, als dit schittrend roosje, hechten.

(*Haar hand met nadruk vattende.*)

En reken, zoo gij daartoe ooit een' vriend
Mogt noodig hebben, op uw' neef,

(*Ag-

(Agnes Sorel in tranen losbarstende, nadert den koning, die zijn aandoening verkropt; alle aanwezende zijn getroffen op 't gezicht der beide vorsten.)

DE HERTOG.

(Na allen in het rond aangezien te hebben, werpt zich in de armen van den koning.)

Mijn koning!

(In hetzelfde oogenblik vliegen de drie Bourgondische ridders naar Dunois, La Hire en den aartsbisschop, en omarmen hen.

En u kon ik verloochenen! U haten!

DE KONING.

Stil! stil! Niet verder!

DE HERTOG.

Hoe, een' Brit, een' vreemdling,
Zette ik de kroon op, zwoer hem trouw en stortte
Mijn wettigen besten koning in 't verderf!

DE KONING.

Vergeet het! Alles is vergeven, alles
Delgt dit gelukkig tijdstip uit. Het was
De onzalige invloed van een boos gesternte.

DE HERTOG, *zijne hand drukkende.*

Ik zal voldoening geven! ô Geloof mij!
Al wat gij door mij leedt, zal 'k u vergoeden.
Gij moet uw gantsche rijk terug ontfangen,
Geen dorp (ik zweer het) moet er aan ontbreken!

DE KONING.

Nu wij vereenigd zijn, vrees ik geen' vijand.

DE HERTOG.

Geloof me, ik voerde met geen vrolijk hart
De wapens tegen u. ô Wist gij 't flechts!...
Hadt gij mij dees voortreffelijke vrouw
Gezonden, 'k had hare tranen niet weêrftaan.
Nooit zal ons nu de ganfche macht der hel
Weêr fcheiden, nooit dit hart van 't uwe fcheuren!
Het oord van mijn beftemming vond ik thans:
'k Zweer hier voor eeuwig mijne dwaling af.

DE AARTSBISSCHOP, *tusfchen beide tredende.*

Als een verjongde Feniks zult gij Frankrijk
Uit de asch verrijzen zien: gij zijt hereenigd;
Een fchoone toekomst lacht ons vrolijk toe.
Gij zult de diepgeflagen wonden heelen,
De dorpen en verwoeste fteden, uit
Hun puin, met nieuwen luister zien herboren.
Bebloede velden zullen weder groenen —
Maar de offers, die bij uwe tweefpalt vielen,
De tranen, die het oorlogswee deed vloeijen —
Waar treffen deze hun vergoeding aan?
't Aankomende geflacht zal welig bloeijen,
Maar 't afgeftorvene was diep ellendig
En vond geen' troost in 't volgend 't heil der kindren.
Ziedaar de vruchten van uw' broedertwist!
Leert, vorsten, voor den God des oorlogs beven,
Eer gij het zwaard verheft. Uw oppermacht
Kan den onftuimigen geest des krijgs, wanneer
Hij eens, in 't ruim der lucht, op prooijen loert,

Zoo

Zoo ligt niet op haar hand terug doen keeren,
Gelijk een jager den roofgierigen valk
Zijn reeds gegrepen prooi verlaten doet.
Des hemels hand ſchiet, in 't gevaarlijk tijdſtip,
Ter redding van den Staat niet altijd toe.

DE HERTOG.

ô Sire, een engel waakte aan uwe zijde!
Waar is zij? Waarom vind ik haar hier niet?

DE KONING.

Waar is Johanna? Waarom mis ik haar
In 't ſchoonſte en plegtigſte oogenblik, dat ze ons
Geſchonken heeft?

DE AARTSBISSCHOP.

ô Sire, deze heilige
Bemint de rust van 't hof niet, noch 't vermaak.
Wanneer geen Goddelijk bevel haar voor
Het licht der wereld roept, ontwijkt zij blozend
Den ijdlen opſlag van gewoonlijke oogen.
Zij onderhoudt zich zeker met den hemel,
Als haar het heil det rijks niet bezig houdt:
Want alles wat zij onderneemt gelukt haar.

VIERDE TOONEEL.

DE VORIGEN, JOHANNA.

(Zij heeft een borstharnas aan doch, in de plaats van een' helm, een' krans op het hoofd.

DE KONING.

Hoe? komt gij het verbond, door u geſloten,

Inwijden, in dit priesterlijk gewaad?

DE HERTOG.

Haar maagdlijke arm was ſchriklijk in 't gevecht,
Maar thans beſtraalt ze ons als een vredezon.
Wel nu, onoverwinnelijke maagd,
Zijt gij voldaan? Bleef ik mijn woord getrouw?

JOHANNA.

Gij hebt u daar door 't ſchoonst geluk bereid.
Thans ſchittert gij in zegenenden glans,
Daar gij voorheen aan Frankrijks hemel, als
Een bloedrood donker ſchrikgeſtarnte hingt.

(*Om zich heen ziende.*)

De gulſte vreugd en 't vergenoegen ſtralen
Uit de oogen van deez' eedlen riddrenſtoet;
Een enkle ſlechts neemt aan ons heil geen deel
En kwijnt in treurigheid — nu alles juicht.

DE HERTOG.

Wien drukt de last van 't misdrijf zoo ter neêr,
Dat hij wanhopend zich aan ons onttrekt?

JOHANNA.

Zeg ſlechts dat hij u naadren moge! ô Zeg dit!
Voleind, hetgeen gij hebt begonnen. Geen
Verzoening is volmaakt, waar 't hart beklemd is;
Eén dropje haat, dat aan den vreugdebeker
Nog hangen blijft, vergiftigt al den wijn.
Neen, hertog, op deez' blijden dag mag zelfs
Het bloedigſte onrecht op vergifnis hopen.

JO-

DE HERTOG.

ô Nu versta ik u!

JOHANNA.

Gij schenkt vergeving?
ô Ja, ik zie het reeds: kom Duchatel!
(Zij opent de deur en geleidt Duchatel binnen, die vervolgens op eenigen afstand blijft staan.)
De hertog heeft geen' vijand meer: hij is
Met allen reeds verzoend, en ook met u.
(Duchatel komt eenige treden nader, om zijne verzoening in de oogen des hertogs te lezen.)

DE HERTOG *tegen Johanna.*

Wat eischt ge? En weet gij, wat gij van mij vordert?

JOHANNA.

Geen gast moet, bij dit feest van vreugde en liefde,
Door onzen gastheer uitgesloten zijn.
Zoo vrij gelijk 't azuur gewelf de wereld
Omspant, omvatte uw hart ook vriend en vijand.
Zóó schiet de zon haar koesterende stralen
Langs alle richtingen door de eindloosheid!
Zóó daalt de vruchtbaarmakende daauw des hemels
Op heel het dorstend plantenrijk weldadig neêr!
Al wat van boven komt, is algemeen:
Het licht verspreidt zich over 't vlak der aarde,
En slechts in holen woont de duisternis.

DE HERTOG.

Mijn hart is in haar hand als buigzaam wasch;
Zij kneedt het naar haar' wil en welbehagen.

Kom, Duchatel, treed toe: ik ben verzoend.
Geest van mijn' vader, laat uw' toorn, nu ik
De hand uws moorders drukke, niet ontbranden!
Vervolg mij niet, om dat ik mijn gelofte,
Mijn schrikkelijke wraakgelofte breek!
In d'eeuwigen nacht des grafs moge alles vast
En onverzetlijk zijn', als de eeuwigheid;
Hier waar 't beweeglijk licht der zon, den mensch
Bestraalt en levendig gevoelen doet,
Volgt hij den invloed van zijn kloppend hart.

DE KONING, *tegen Johanna.*

Hoe trouw volbrengt ge in alles uw belofte,
Verheven maagd! Wat dank ben ik u schuldig!
Hoe ras deedt gij mijn aaklig lot verkeeren!
Mijn vrienden zijn door u verzoend; gij stortte
Mijn vijanden in 't bloedig stof, mijn steden
Hebt gij van 't Britsche juk bevrijd! En gij
Alleen volbragt dit. — Hoe vergelde ik 't u!

JOHANNA.

Blijf steeds menschlievend in 't geluk, gelijk
Ge in 't onheil zijt geweest. Vergeet ten toppunt
Des voorspoeds nooit, hoe veel een vriend vermag:
In tegenspoed hebt gij dit ondervonden.
Laat aan den minsten van uw volk genade
En recht weêrvaren: want de Hemel zondt u
Een redster uit den lagen herdersstand!
Onder uw' schepter zal heel Frankrijk bukken,
Gij zult stamvader van nog grooter vorsten

En

En machtiger nakomelingen zijn,
Dan die voor u der Franken troon bezaten.
Zoo lang uw ſtam 's volks liefde aan zich zal hechten,
Zal hij ook welig en met luister bloeijen;
Trotschheid alleen zal zijnen val bereiden;
Die zelfde nederige daken, die thans
Uw redding baarden, dreigen ook uw ſchuldige
Nakoomlingſchap, in 't heimlijk, d'ondergang.

DE HERTOG.

ô Maagd, wanneer uw oog door 's Hemels geest
Bezield, tot in de donkre toekomst dringt,
Spreek, wat zal van mijn' ſtam het lot dan zijn?
Zal hij zijn takken ook met roem verbreiden?

JOHANNA.

Uw zetel dwong zich naast den troon omhoog,
ô Hertog, en gij wilt hem hooger dan
De wolken vestigen. Maar eensſlags zal
Des Hemels wraak zijn verdre vaart weêrhouden.
Doch uw doorluchtig huis zal niet vergaan;
'k Zie hoe het, door een maagd, aan koningen
Gehuwd, een vorſtenteelt verwekken zal,
Waar door zijn' ouden luister wordt herboren.
Daar zal het op twee luisterrijke troonen
't Bekende aardrijk en eene nieuwe wereld,
Door d'oceaan nog voor ons oog bedekt,
De wet voorſchrijven.

DE KONING.

En, zal dit verbond

Van

Van vrede en vriendschap, thans hernieuwd, ook bij
Ons late nageslacht gevestigd blijven?

JOHANNA, *na een kort stilzwijgen.*

ô Koningen, beheerschers dezer aarde,
Wekt, wekt de tweedracht uit het hol, waarin
Zij sluimert, niet weêr op! Te ras ontwaakt ze
En langzaam wordt zij weêr in slaap gesust en
Baart een hardnekkig nageslacht, dat aan
De ontstooken vlam een' nieuwen brand ontsteekt. —
  Verlangt niets meer te weten, maar geniet
Het tegenwoordige en laat mij de toekomst
Bedekken!

SOREL.

Heilige maagd, gij kent mijn hart,
Zeg me of 't naar roem of ijdle grootheid streeft.

JOHANNA.

Mij toont de geest slechts groote lotgevallen;
Uw noodlot sluimert vreedzaam in uw borst.

DUNOIS.

Maar wat zal dan uw eigen lot eens zijn,
Verheven wezen, dat de Hemel mint?
Voorzeker bloeit voor u het hoogst geluk
Op aarde: want uw deugd verdient het.

JOHANNA.

Ach!
Duurzaam geluk woont slechts in hoogre kringen.

DE KONING.

Vertrouw voortaan uw heil aan mijne zorg!

In

In Frankrijk moet uw naam verheerlijkt worden,
Het laatfte nageflacht moet dien eerbiedigen
En roemen. — Kniel! —
(*Hij legt haar het zwaard op het hoofd.*)
Hiermeê verhef ik u
Tot d' adelftand. Sta op! uw vorst ftelt uw
Geboorte met den edelft' in het rijk
Gelijk, het wapenfchild van uw geflacht
Zij vorftelijk en met leliën verfierd!
't Bloed van Valois alleen zal boven 't uwe
Den rang behouden. Laat aan mij de zorg
Bevolen, om u een' gemaal te kiezen!
Het oudst geflacht moet trotsch zijn op die eer!

DUNOIS, *voorwaards tredende.*

Mijn hart beminde haar in lageren ftand;
De eer, die haar thans te beurt viel, kan mijn liefde
Noch haar verdienfte niet vergrooten. Hier,
Voor 't aangezicht mijns konings en des bisfchops,
Reik ik haar, als vorstlijke gemalin,
Mijn hand, als zij die eer mij waardig keurt.

DE KONING.

Niets kan u wederftaan. Ik zie het klaar,
Dat alles aan uw macht is onderworpen.
Gij hebt dit hart, dat trotsch de liefde hoonde
En hare almacht trotfeerde, zelfs verovert!

LA HIRE.

Haar fchoonst fieraad is ftille needrigheid:
Zij is de hand der grootfte vorften waardig;

Nog-

Nogtans haar hart verhief zich nooit zoo hoog.
Zij ſtreeft niet duizelig naar ijdle grootheid;
Neen, zoo ik haar doorgrond heb, zal zij zeker
Een ſtiller neiging van het hart, verr' boven
De roemzucht ſtellen, en mijn hand niet weigren

DE KONING.

Ook gij La Hire? — Hoe, twee medeminnaars
Gelijk in heldenmoed en oorlogsroem?
Gij hebt mijn vijanden met mij verzoend;
En zoud gij nu mijn waardſte vrienden van
Elkander ſcheuren? Een van beide kan
U ſlechts bezitten; en beide zijn zij 't waard.
Wel nu — dan moet alleen uw hart beſlisſen.

SOREL, *treedt nader.*

Een eedle ſchaamte verwt haar kuiſche wangen;
Men dulde toch, dat zij zich moog' beraden,
Aan een vriendin zal zij, meer onbedwongen,
't Geheime zegel van haar hart ontſluiten.
Ligt zal dit oogenblik mij gunſtig zijn
Om dees geſtrenge maagd gelijk een zuster
Te naadren, en haar hartsgeheim te ontdekken.
Laat ons vooraf vertrouwelijk de keus,
Die men haar voorſtelt, overwegen; dit
Uitſtel vergunn' men haar en mij!

DE KONING, *als wilde hij vertrekken.*

Welaan!

JOHANNA.

Neen, vorst! geen maagdelijke ſchaamte noch

Ver-

Verrasfing deed mij blozen. Aan deze eedle
Vorftin zou 'k niets ontdekken, dat ik niet
Aan deze ridders openlijk kan melden.
Hun keus ftrekt mij tot eer; doch denk niet dat
Ik mijnen herdersftaf verliet, om aardfche
En nietige grootheid te bejagen: 't was niet,
Om mij een' bruidkrans om het hoofd te vlechten,
Dat ik deze ijzren wapenrusting koos.
De heilige maagd, die 't geen ze in mij begon
Voleinden zal, riep mij tot hooger oogmerk.
Als krijgsheldin des Allerhoogften, kan ik
Geen echtgenoot, geen teedre moeder zijn.

DE AARTSBISSCHOP.

Hoe kan een vrouw den Hemel beter dienen,
Dan wanneer ze, als getrouwe gezellinne
Des mans, de ftemme der natuur gehoorzaamt?
Gij hebt aan 't Godsbevel, dat u ter redding
Van 't vaderland ten ftrijde riep, genoeg
Voldaan: leg thans het bloedig flagzwaard neder,
Keer tot den teedren maagdelijken kring,
Dien gij verliet, met zachtre aandoeningen
Te rug. Het flagveld is uw loopbaan niet.

JOHANNA.

Eerwaardig man, tot heden weet ik niet
Waar toe de geest mij eens beftemmen zal;
Dit weet ik flechts, dat ik 't begonnen werk
Volenden moet. Het hoofd van mijnen vorst
Is nog met heilige olie niet gezalfd;

Zijn

Zijn schedel draagt geen kroon, hij heet geen' koning.

DE KONING,

Staat niet de weg naar Rheims reeds voor mij open?

JOHANNA.

Laat ons geen oogenblik verliezen: rondsom u
Poogt nog de vijand u den weg te sluiten;
Doch, door hun midden, voer ik u daar heen!

DUNOIS.

Maar als nu alles zal volbragt zijn, als wij
In Rheims als overwinnaars binnen trekken,
Spreek, mag ik dan op uwe liefde hopen?

JOHANNA.

Wanneer des Hemels hand mij uit den strijd
In vollen zegepraal te rug zal voeren,
Dan is mijn werk voleindigd en ik keer
Naar 't eenzaam land, verr' van het hofgewoel.

DE KONING, *hare hand vattende.*

In 't maagdlijk hart, door Godlijk vuur ontgloeid,
Verheft de liefde thans haar stem nog niet.
Zij zal nogtans, geloof me, altijd niet zwijgen!
Wanneer de zege ons eens den vrede schenkt,
Wanneer de wapens rusten, ô, dan keert
De vreugde, dan ontwaken teedrer driften,
Dan stroomt een zacht gevoel elks aadren door:
Ook dat gevoel zal in uw borst ontwaken:
Ook gij zult tranen van genoegen weenen,
Gelijk nog nimmer uit uwe oogen vloeiden.
Uw hart, dat thans de Hemel gansch vervult,

Zal

Zal zich voor aardsche vriendschap niet meer sluiten:
Gij maaktet duizenden gelukkig; maar
Een enkle nog — wacht zijn geluk van u.

JOHANNA.

ô Vorst! Zijt gij den Goddelijken bijstand
Reeds moede, wilt gij 't rein en heilig werktuig,
Een Godgewijde maagd, die u de hemel
Zond, in 't stof verlagen en ontheiligen?
Hoe, ongeloovige verblinde harten!
Des hemelsglans omstraalt u, voor uwe oogen
Ziet ge, om u heen, zijn wonderdoende hand;
En echter ziet ge in mij niets dan eên vrouw?
Een vrouw zou, zonder dat een God haar leidde,
In 't ijzren harnas doodsgevaren tarten?
Wee mij, zoo ik het wraakzwaard van mijn' God
Dorst voeren, met een hart door ijdelheid
En aardsche neigingen bezoedeld! — 't Ware
Mij beter, dat ik nooit het licht aanschouwd had!
Vertoorn den geest van haar, die in mij woont
En mij geleidt, met zulke woorden niet!
Ik sidder voor 't onheilig oog des mans,
Die reukeloos voor mij in liefde blaakt.

DE KONING.

Laat af! Vergeefs tracht gij haar te bewegen.

JOHANNA.

Dat straks de krijgstrompet den strijd verkondig':
Dees wapenrust vervult mijn hart met angst!
Mijn dringend noodlot drijft me in 't midden dezer
Werkloze stilte onwederstaanbaar voort.

VIJFDE TOONEEL.

EEN RIDDER, *ſnel opkomende.*

DE KONING.

Wat meldt gij ons?

DE RIDDER.

De vijand is over de Marne
Getrokken en dreigt ons ſpoedig ſlag te leevren.

JOHANNA, *in heilige verrukking.*

Ten ſtrijd! — Thans voelt mijn ziel zich weder vrij.
Men wapen' zich! Ik zal het leger ſcharen.

(*Zij begeeft zich in haast van 't tooneel.*)

DE KONING.

Volg haar, La Hire! — Men wil ons voor de muren
Van Rheims nog om 't bezit der kroon doen ſtrijden.

DUNOIS.

Geen heldenmoed, maar machteloze wanhoop
Doet hen voor 't laast deze onderneming wagen.

DE KONING, *tegen den hertog van Bourgondien.*

U, hertog, ſpoor ik thans niet aan. Dees dag
Moet vele kwade dagen weêr herſtellen.

DE HERTOG.

Thans zult gij u niet over mij beklagen.

DE KONING.

Ik zal u voorgaan op den weg des roems,
En in 't gezicht der Kroningſtad de kroon
Veroveren. — Vaarwel, mijne Agnes!

AG.

AGNES, *omhelst hem.*

Ik ween niet, neen, ik ſidder niet voor u:
Mijn oog ziet met vertrouwen naar den Hemel.
Hij gaf ons zoo veel blijken van ontferming
Niet, om ons aan het einde te doen treuren!
Mijn hart verzekert mij dat ik in Rheims
Mijn Ridder bij de kroning zal omhelzen.

(*Trompettengeſchal, 't welk in een woest krijgsgewoel verandert, het orchest valt hierbij in, en wordt door blaas-inſtrumenten achter het tooneel vergezeld.*)

ZESDE TOONEEL.

(*Het verandert in een open veld, door boomen omringd. Gedurende de muſiek ziet men, in 't verſchiet, vluchtende ſoldaten.*

TALBOT *op* FALSTOLF *ſteunende en van* SOLDATEN *begeleid. Terſtond daarop* LIONEL.

TALBOT.

Zet mij ſlechts onder deze boomen neder,
En keert ſtraks moedig naar den ſlag terug!
Ik heb geen' bijſtand noodig om te ſterven.

FASTOLF.

ô Onherſtelbare rampzaal'ge dag!

(*Tegen Lionel, die opkomt.*)

In welk een tijdſtip Lionel, ziet gij
Den veldheer dodelijk gewond den ſlag verlaten!

LIONEL.

Neen, dat verhoed' de hemel! Eedle lord,
't Is nu geen tijd om moedloos neêr te zinken.
Weêrsta den dood, verhef u boven pijn
En zwakheid, en gebied natuur. Sta op!

TALBOT.

Vergeefs! 't Noodlottig tijdstip, dat den troon
Van Engeland in Frankrijk nederstort,
Is daar. Deez' laasten hopelozen strijd
Waagde ik, ter zijner redding, vruchteloos.
Hier lig ik door een' bliksemstraal verpletterd
Om niet weêr op te staan. — Rheims is verloren.
Vlieg om Parijs te redden!

LIONEL.

Parijs heeft reeds met Karel een verdrag
Gesloten! deze tijding kwam hier aan.

TALBOT, *het verband losrukkende.*

Nu stroomt dan beken bloeds, verhaast mijn' dood!
Het licht der zon is haatlijk in mijn oog.

LIONEL.

Ik kan niet blijven. — Falstolf, breng den veldheer
In veiligheid: wij kunnen dezen post
Niet lang behouden: de onze vluchten reeds
Van alle zijden voort; de vrees, die elk
Bij 't naderen van deze maagd bekruipt,
Is onweêrstaanbaar.

TALBOT.

Zinloos bijgeloof,

Gij

Gij overwint en ik zwicht voor uw macht.
De goden zelfs beſtrijden u vergeefs.
Gij heldre vonk van 't Goddelijk verſtand,
ô Rede, die de werelden beſtiert,
De ſterren op hun loopbaan voort doet gaan,
Wat zijt gij dan, als ge, aan het hollend ros
Des onverſtands gebonden, met de domheid
En hare razernij ten afgrond ſtort?
Vervloekt zij, wie zijn veelbeloovend leven
Aan grootheid en verheven daden wijdt,
Of wijze en met beleid ontworpen plannen
Ten uitvoer brengen wil! — De wereld is
De prooi der dwazen: een krankzinnig vorst
Verwint haar.

LIONEL.

Denk, Mijlord, aan uwen Schepper:
Slechts weinige oogenblikken kunt gij leven.

TALBOT.

Had ons een dapper leger dus verſlagen,
Dan kon het wislend lot, dat draait en keert,
Ons in ons ongeluk vertroosten. Maar —
Voor zulk een zinloos goochelſpel te zwichten?...
Was onze moed, ons werkzaam leven dan
Geen waardiger en grootſcher einde waard?

LIONEL, *reikt hem de hand.*

Vaarwel, Mijlord, ik zal u, na den ſlag,
Den tol der droefheid plegtiglijk betalen,
Wanneer het lot mij ſpaart. Nu roept het mij,

Terwijl 't nog wankende over onze legers
Als rechter zweeft, terug naar 't bloedig ſlagveld.
Ontfang een kort vaarwel, voor onze lange
Vriendſchap! — Tot weêrziens in eene andre wereld!

(Hij gaat van het tooneel.)

TALBOT.

Niet lang meer, en ik geef het lichtend vonkje
Van ſmart en lust aan 't eeuwig licht ontleend,
Aan de aarde weêr! Van d' onverzaagden Talbot,
Wiens naam en roem het wereldrond vervulden,
Blijft niets meer overig dan een handvol ſtof. —
Dit moet dan 't einde van den mensch zijn. — De eenige
Buit, dien wij uit den ſtrijd des levens wegvoeren,
Is — 't uitzicht in het niets: hier leeren we alles
Verachten, wat ons in den bloei en kracht
Des levens wenſchenswaard en edel ſcheen...

ZEVENDE TOONEEL.

DE KONING, DE HERTOG VAN BOURGONDIEN, DUCHATEL *en* SOLDATEN *komen op.*

DE HERTOG.

De ſchans is door den ſtorm veroverd.

DUNOIS.

Ons
Behoort dees dag.

DE KONING, *Talbot gewaar wordende.*

Wie ligt daar worstlend met den dood, en neemt
Van 't zonnelicht een zielbenaauwend afſcheid?

Zijn

Zijn wapenrusting duidt een' hoogen ſtand;
Men ſchenk hem hulp, zoo hij die nog behoeft?
(*Soldaten, uit het gevolg van den koning, naderen hem.*)

FASTOLF.

Terug! Blijft op een' afſtand van den dooden,
Wiens bijzijn ge in zijn leven gaarne ontweekt.

DE HERTOG.

Wien zie ik? — Talbot wentlend in zijn bloed!
(*Hij gaat naar hem toe. Talbot ziet hem ſtrak aan en ſterft.*)

FASTOLF.

Ga, hertog! Laat het oog van een' verrader
Niet ſchaamteloos 's helds laasten blik vergiften!

DUNOIS.

Gevreesde Talbot! Onbedwingbre held!
Dit kleine plekje gronds genoegt u thans,
Eertijds was Frankrijks uitgebreide bodem,
Voor 't uitzicht van uw' reuzengeest, te klein!
Ja, nu eerst, Sire, groet ik u als Koning:
Zoo lang zijn geest dit ligchaam nog bezielde,
Moest Frankrijks kroon op uwen ſchedel ſiddren.

DE KONING.

(*Na het lijk met aandacht en ſtilzwijgend beſchouwd te hebben.*)

Een hooger macht bragt u ten val, niet wij!
Hij ligt op Frankrijks grond, gelijk een held,
Die op zijn ſchild, waarvan hij niet wil ſcheiden,
Den laasten adem uitblaast. — Brengt hem weg!
(*De Soldaten brengen het lijk weg.*)

Zijn ſtof ruſt' vreedzaam in het midden van
Mijn rijk, waar hij zijn loopbaan zoo vol roem
Geeindigd heeft! Een trotſche grafnaald moet
De aard, die zijn koud gebeente dekt, verſieren!
Zoo verre als hij, drong nimmer vijand door,
Op deze plaats doe hem zijn grafſchrift vinden.

FASTOLF, *geeft zijn zwaard over.*

Ik ben uw krijgsgevangen, vorst!

DE KONING *geeft hem zijn zwaard terug.*

ô Neen!

De ruwe krijg kent edelmoedigheid:
In vrijheid zult ge uw' heer ten grave leiden.
Nu Duchatel — vlieg naar mijne Agnes toe. —
Zij vreest voor ons? Breng haar de tijding, dat
Wij leven, dat wij overwonnen hebben;
En voer haar in triumf naar Rheims!

(Duchatel vertrekt.)

AGTSTE TOONEEL.

LA HIRE *en* DE VORIGEN.

DUNOIS.

La Hire
Waar is de maagd?

LA HIRE.

Dat vraag ik u. 'k Verliet haar
Aan uwe zijde ſtrijdend.

DUNOIS.

Door uw hulp
Dacht ik haar veilig, toen 'k den koning bijſtond.

DE

DE HERTOG.

In 't diepst' der vijandlijke drommen, zag ik
Nog ſtraks haar witte vaandel waaijen.

DUNOIS.

Waar?
Wee ons, waar is zij? Welk een ſchrik bevangt mij!
Kom ſpoeden we ons om haar te redden. — 'k Vrees,
Dat zij te verr' gevoerd is door haar' moed;
Van vijanden omringd, ſtrijdt zij alleen;
Ligt overmeestert haar de menigte,

DE KONING.

Vliegt, redt haar!

LA HIRE.

'k Volg u, komt!

DE HERTOG.

Wij alle volgen!

(Zij gaan in haast van het tooneel.)

NEGENDE TOONEEL.

(Een ander gedeelte van het ſlagveld. Men ziet de torens van Rheims in het verſchiet, door de zon beſchenen.)

EEN RIDDER, *in eene geheel zwarte wapenrusting, met een geſloten viſier.* JOHANNA *volgt hem tot voor op het tooneel, waar hij blijft ſtaan, om haar af te wachten.*

JOHANNA.

Misleider! Thans bemerk ik uwen list!

Ik ben door uw geveinsde vlucht bedrogen:
Gij hebt, door mij van 't ſlagveld aftetrekken,
Veel Britten van den wisſen dood gered:
Maar ook die list bewerkt uw' ondergang.

DE ZWARTE RIDDER.

Waarom vervolgt gij mij met zoo veel woede?
'k Was niet beſtemd, om door uw hand te ſneven;
En zoo ik viel, het was niet door uw zwaard.

JOHANNA.

Ik haat u meer dan al wat ik beſtreed:
Ja als de nacht wiens verw u overdekt.
Mijn grootst verlangen is 't, u te verdelgen. —
Wie zijt gij? Open uw viſier. — Zoo ik
Den wreeden Talbot in de ſlachting niet
Had zien neêrſtorten, 'k hield u voor dien krijger.

DE ZWARTE RIDDER.

Hoe? Uw voorzeggingsgeest verlaat u dan?
Uw weten is dus gisſen en niets meer! —

JOHANNA.

Maar al te luid verkondigt mij die geest,
Dat thans het ongeluk aan mijne zijde ſtaat.

DE ZWARTE RIDDER.

Johanna d'Arc! Gij zijt tot bij de wallen
Van Rheims, door de overwinning voortgeſtuwd;
Maar dees verworven roem zij u genoeg!
't Geluk heeft u, gelijk een ſlaaf gehoorzaamd:
Ontſla het uit uw' dienst eer 't u verlaat!
't Is trouwloos en verraadt ons aan het einde.

JO-

JOHANNA.

Gebiedt gij mij in 't midden van mijn' loop
Het stilstaan? 'k Zou mijn werk ten halve laten!
Neen, ik zal mijn gelofte trouw volbrengen!

DE ZWARTE RIDDER.

Niets kon uw macht weêrstaan, gij zegevierde
In ijdren strijd; maar ga thans: want voortaan
Gelukt geen kamp u meer. Volg mijnen raad!

JOHANNA.

Ik leg dit zwaard niet neder, eer ik Englands
Trotsheid vernederd heb.

DE ZWARTE RIDDER.

Zie ginds de torens
Van Rheims, de grens en eindpaal van uw vaart!
Daar, waar het dalend zonnelicht den koepel
Der Kathedrale kerk verlicht, daar zult
Gij met triumf in optocht binnentreden,
Uw' koning kronen en uw werk volënden. —
Vlied deze plegtige optogt; keer terug!

JOHANNA.

Wie zijt gij, valsch, bedrieglijk wezen, dat
Mij schrik aanjagen en verwarren wilt?
Wat toch vermeet gij u, mij valsche orakels
Te verkondigen?

(De zwarte ridder wil haar ontwijken, waartegen zij zich verzet.)

Verklaar u — of sterf door mijn hand!

(Zij wil hem een' slag toebrengen.)

DE

DE ZWARTE RIDDER.

(*Hij raakt haar aan, waarop zij onbewegelijk ſtaan blijft.*)

Ga! dood wat ſterflijk is!

(*'t Wordt nacht. Men hoort een' donderſlag, en de ridder verzinkt.*)

JOHANNA.

(*Zij ſtaat in 't eerſte oogenblik onbewegelijk, doch herſtelt zich ras.*)

't Was een bedrieglijk ſpook
Der hel! een wederſpannige geest, die uit
Den afgrond voor mijne oogen opſteeg, om
Mijn' moed in 't edel harte te doen wanklen.
Wien zoude ik vrezen, met dit godlijk zwaard
Gewapend? 'k Zal met roem mijn' loop voleinden,
Schoon ook de hel op me aandrong om te wijken;
Mijn vaste geest zal daarom niet bezwijken.

(*Zij wil vertrekken.*)

TIENDE TOONEEL.

LIONEL, JOHANNA.

LIONEL.

Maak u ten ſtrijd gereed, rampzalige!
Eén onzer zal op deze kampplaats ſterven.
Uw hand bragt de edelsten mijns volks om 't leven,
De groote Talbot blies zijn heldenadem
In mijnen boezem uit. Ik zal hem wreken,
Of deelen in het lot des grooten veldheers.

En

En — wilt gij weten, wie, 't zij sneuvlend of verwinnend —
U de eer van dit gevecht aanbiedt? — 't Is Lionel,
De laaste vorst der Britsche legermacht.
Mijn arm bleef, tot dit tijdstip, onbezweken.

(Hij valt op haar aan, en na een kort gevecht, slaat zij hem het zwaard uit de hand.)

ô Trouwloos noodlot!

(Hij worstelt met haar.)

JOHANNA.

(Zij rukt hem met de linkerhand den helm van het hoofd, waardoor zijn gelaat ontbloot wordt, en verheft, op 't zelfde oogenblik, met de rechter het zwaard.)

— Vind dan, 't geen gij zoekt:
De heilige maagd velt u door mij ter neder!

(Op 't zien van zijn gelaat, blijft zij onbewegelijk staan en laat den arm langzaam zakken.)

LIONEL.

Wat aarfelt gij en houdt den slag te rug?
Gij hebt mij de eer ontnomen; 'k wil mijn leven
U niet verschuldigd zijn. Ik wacht den slag.

(Zij geeft hem met de hand een teeken om zich te verwijderen.)

Ik zou ontvlieden, denkt gij; deze gunst
U danken? — Neen, ik wacht den dood veeleer!

JOHANNA.

Ga! — Nimmer zal men weten dat uw leven
In mijne macht geweest is.

LI-

LIONEL.

Uw geschenk
Haat ik zoo zeer als u: geen gunst! Dood hem,
Die u veracht en naar uw leven stond.

JOHANNA.

Beneem mij 't leven; maar vlucht heen!

LIONEL.

Hoe nu?

JOHANNA, *haar gezicht verbergende.*

Wee mij!

LIONEL, *nadert haar.*

Hebt ge elken Brit, dien gij ten tweestrijd
Dwongt, door uw zwaard doen sneuvlen; waarom dan
Wilt gij aan mij alleen het leven schenken?

JOHANNA.

(*Zij heft met eene snelle beweging, het zwaard tegen hem op; maar laat het, zoodra zij hem aanschouwt, weder zinken*)

ô Heilige maagd!

LIONEL.

Wat noemt gij de onbevlekte?...
Zij kent u niet: de Hemel heeft geen deel
Aan uwe daden.

JOHANNA, *in den hevigsten angst.*

Hemel, ach, wat deed ik!
'k Heb mijn gelofte dan verbroken!

(*Wanhopend wringt zij de handen.*)

LIONEL, *haar met vertrouwen en deelneming naderende.*

Hoe? ongelukkig meisje, moet ik u

Be-

Beklagen? Ja, dit treft mij: gij hebt, uit
Grootmoedigheid alleen, mij dan gespaard!
Mijn haat verdwijnt, 'k gevoel het, en ik deel
In uwe smart. — Van waar komt ge en wie zijt gij?

JOHANNA.

Ga, vlugt!

LIONEL.

Uw jeugd, uw schoonheid treft mijn hart!
Uw maagdenoog dringt diep in mijn gemoed.
Mogt ik uw redder zijn! Zeg, zeg, wat kan ik
Voor uw geluk bestaan? Breek dit afschuwlijk
Verbond! Werp deze wapens weg!

JOHANNA.

ô Ja,
Ik ben voortaan onwaardig die te dragen!

LIONEL.

Werp, werp ze van u af en volg me!

JOHANNA, *met ontroering.*

U volgen!

LIONEL.

Ik kan u redden, ja, ik wil u redden;
Maar toef niet langer, volg me! Eene ongekende
Smart lijde ik om uw lot; een nameloze
Zucht, om u aan dat lot te ontrukken, drijft mij
Voort!....

(*Hij wil haar met zich voeren.*)

JOHANNA.

'k Zie Dunois: zij zijn 't! Zij zoeken mij!
Als zij u vinden....

LI-

LIONEL.

Ik zal u beschermen!

JOHANNA.

Ik sterf, als gij in hunne handen valt!

LIONEL.

Ben ik u dierbaar?

JOHANNA.

Heilige Hemelbruid!

LIONEL.

Zal ik u weder zien, uw weêr ontmoeten?

JOHANNA.

Neen! nooit!

LIONEL.

ô Ja: dit zwaard zal mij daar voor
Ten waarborg strekken!
(Hij ontrukt haar het zwaard.)

JOHANNA.

Zinloze, gij durft.....

LIONEL, *in 't weggaán.*

'k Ontwijk hunne overmacht, maar zie u weder!

ELFDE TOONEEL.

DUNOIS, LA HIRE, JOHANNA.

LA HIRE.

Zij is 't! Zij leeft!

DUNOIS.

Vrees geen gevaar, Johanna!
Uw vrienden staan met macht aan uwe zijde.

LA

LA HIRE.

Vlucht Lionel daar niet?

DUNOIS.

Laat hem ontvluchten!
De goede zaak, Johanna, triumfeert:
Rheims opent zijne poorten, al het volk
Stroomt juichend zijnen koning te gemoet. —

LA HIRE.

Wat trof haar? Zij verbleekt: ze is magteloos!

(Johanna zwijmt en staat wagchelende.)

DUNOIS.

Zij is gewond — ontgesp haar harnas — 't is
Een ligte wond — slechts aan den arm.

LA HIRE.

Zij bloedt! —

JOHANNA.

Mogt met dit bloed, mij 't leven ook ontvlieten!

(Zij valt onmagtig in de armen van La Hire.)

VIERDE BEDRIJF.

Eén prachtige feestzaal, waarvan de zuilen met festonnen omwonden zijn. Achter het tooneel hoort men fluiten en hoboën.

EERSTE TOONEEL.

JOHANNA.

De wapens rusten, 't krijgswee is vervlogen;
Na 't woest getier volgt blijde zang en dans,
De vreugdegalm houdt ieder opgetogen,
Kerk en altaar praalt met vernieuwden glans,
De takken krommen zich tót éerebogen,
En elke zuil praalt met den eikenkrans;
Naar 't vorstelijk Rheims zie ik de feestelingen,
Van alle kanten, golvend voorwaards dringen.

Elk voelt zijn borst van dankbaarheid ontgloeijen,
Eén denkbeeld flechts doortintelt hart en hoofd:
De tweedracht, die onlangs, met ijzren boeijen,
Het hart nog hield gekluisterd, is verdoofd:
Nu Frankrijks ftam weêr welig op mag groeijen,
Biedt iedre tak zijn vrolijk blozend ooft,
En de oude kroon verheft zich uit het duister,
Op 't hoofd des vorstenzoons, met nieuwen luister.

En

En ik, helaas, die zooveel heils deed dagen,
Ik deel in de algemeene blijdſchap niet!
'k Ontvlucht dit feest, met de oogen neêrgeſlagen,
In de eenzaamheid verberg ik mijn' verdriet:
Ik, ik alleen moet Britſche kluisters dragen,
Ik oog den vijand na, die ons verliet,
Mijn hart krimpt weg en ſchaamte verwt mijn wangen;
Ik ſlechts ontvlied het doel van mijn verlangen.

Wie? Ik? — Van 's Hemels glans omhuld,
Mijn zuiver hart, aan God geheiligd,
Door een onreine vlam vervuld
En voor de liefde niet beveiligd?
Ik redde dan mijn' vorst en land,
Daar thans mijn hart in liefde ontbrandt,
Voor hem, die beide wil vernielen?
Moest mij de ſchaamte niet ontzielen,
En beef ik niet voor 't kuiſche zonnelicht?

(De muſiek achter het tooneel gaat in eene tedere ſmeltende harmonie over.)

Wee, ô wee mij, welke toonen,
Hoe betoovren zij mijn oor!
ô Zij ſtellen mij de trekken,
Van der Franken vijand voor!
Krijgsrumoer, geſuis der ſperen,
Komt dit denkbeeld van mij weren,
Overwin, ô krijgersmoed,
Deez' onzal'gen liefdegloed!

Deze ſtemmen, deze toonen,
Hoe doortintlen zij mijn bloed!
Iedere kracht van mijn gemoed
Losſen ze op in ſtille zuchten,
Smelten ze in een' tranenvloed!

(*Met levigheid, na een kort ſtilzwijgen.*)

'k Moest hem doen ſneuvlen?... Stond het in mijn macht,
Toen ik zijn oog ontmoette. Ik, ik hem dooden!
Eer had ik zelf mijne eigen borst doorſtoten!
En ben ik ſtrafbaar om dit medelijden?
Het medelijden? Hoorde ik dan de ſtem
Der menschlijkheid bij de andren, die mijn zwaard
Verdelgde? Waarom zweeg ze, toen de onſchuldige
En tedere jongeling uit Walesland u
In tranen om zijn jeugdig leven ſmeekte?
Bedrieglijk hart! gij liegt den hemel voor,
Geen medelijden heeft uw' arm weêrhouden.

Ach waarom moest ik zijn gelaat, de trekken
Van 't edel aangezicht aanſchouwen? Met dit
Aanſchouwen, ongelukkige, begon
Uw misdaad. 't Werktuig, dat de hemel vordert,
Moet blindelings zijn' heil'gen wil volbrengen.
Zoodra gij zaagt waart ge in den klaauw der hel,
En 't Godlijk ſchild ontweek u.

(*De Muſiek laat zich weder hooren, en zij verzinkt in treurigen weemoed.*)

Vrome herdersſtaf, waarom toch,
Koos mijn hand voor u het zwaard!

Hei-

Heilige eik, uw plegtig lommer
  Heeft dit onheil mij gebaard.
Ach, waart gij mij nooit verschenen,
  Kuische Hemelkoningin,
Nooit kan ik uw kroon verdienen:
  Liefde drong mijn' boezem in.

'k Dorst naar hoger glorie dingen,
  Doch ik bleef aan de aard geboeid.
Hemelöoft! voor stervelingen,
  Hebt gij schaars op de aard gebloeid.
Waarom dezen last gegeven,
  Aan een zwak gevoelig hart!
Ach! ik kon het niet weêrstreven,
  Ik bezweek voor liefdesmart.

Wilt gij uwe macht doen blijken,
  Uw bevelen zien volbragt;
Kies dan, maar uit hooger rijken,
  Kies dan goeden wil bij kracht!
Wil uw' invloed dan verleenen,
  Zielen, groot en rein als gij,
Die niet voelen, die niet weenen,
  En van alle zwakheid vrij! —

Wat toch ging de kans der krijgren?
  Wat der vorsten twist mij aan?
'k Wijde in onschuld mijne lamm'ren,
  Zonder trots noch ijdlen waan.

'k Wierd door u ten prooi gegeven
Aan dit zondig zielsverdriet,
Naar dit vorstlijk oord gedreven! —
't Was uw wil, de mijne niet.

TWEEDE TOONEEL.

AGNES SOREL, JOHANNA.

SOREL.

(*Zoodra zij de Maagd ziet, vliegt zij haar om den hals. Eensklaps bezint zij zich, en valt aan hare voeten.*)

Niet zoo, maar voor u in het ſtof. —

JOHANNA, *wil haar opheffen.*)

Sta op!
Wat deert u? — Gij vergeet u-zelven en mij.

SOREL.

Ach, ſta mij toe, dat ik, door vreugd gedrongen,
Mij aan uw voeten nederwerpe! — Ik moet
Mijn overſtelpt gemoed uitſtorten, en
In u, zijn beeld, den hemel aanbidden!
Gij zijt zijn engel, die mijn' vorst na Rheims
Gevoerd en hem de kroon geſchonken hebt.
't Geen ik onmooglijk waande, is door uw hand,
Volvoerd! De plegtige optocht is gereed,
De koning praalt reeds in zijn vorstelijk
Gewaad; de pairs en magtigen des rijks
Verzaamlen zich, om de oude rijkscieradjen

Te

Te dragen; 't volk ſtroomt naar de hoofdkerk heen,
't Gelui der klokken kondigt d' optogt aan;
Zoo veel geluk vervult mijn hart te zeer!

(Johanna rigt haar langzaam op. Agnes Sorel zwijgt een oogenblik en ziet Johanna met meer opmerkzaamheid aan.)

Doch gij blijft altijd ernstig, onbewogen;
Gij deelt niet in 't geluk, dat gij ons ſchonkt.
Uw hart is koud, gij zaagt de heerlijkheid
Des hemels, en daarom voelt ge onze vreugde
Niet. 't Aardsch geluk is voor uw hart te klein.

(Johanna vat hare hand met ſterke aandoening, doch laat dezelve weder ſchielijk los.)

ô Kondet gij een vrouw zijn en gevoelen! —
Kom leg dit harnas af: 't is thans geen krijg;
Daal af tot mijnen kring. Mijn hart, dat u
Bemint, beeft voor uw oog te rug, zoolang
Ge als een geſtrenge Pallas voor mij ſtaat.

JOHANNA.

Wat vordert gij van mij?

SOREL.

Ontwapen u!
Leg deze wapenrusting af: de liefde
Vreest deze borst, met ſtaal bedekt, te naderen.
ô Wees een vrouw, dan zult gij ook beminnen!

JOHANNA.

Ik zou mij thans ontwaapnen! Thans? — Ja, in
Den ſlag wil ik mij voor den dood ontwapenen;

Nu niet. — ô Mogt een zevenvoudig ſtaal
Mij voor uw feesten, voor mij-zelf, beſchutten!

SOREL.

Dunois bemint u. Zijn grootmoedig hart —
Slechts voor den heldenroem en moed geöpend, —
Brandt voor u in het heiligst gevoel. —
't Is ſchoon, zich van een' held bemind te zien;
Maar ſchooner nog voor hem in min te blaken!

(Johanna wendt zich met afkeer terzijde.)

Gij haat hem dan? Neen; maar gij kunt hem niet
Beminnen; — want hoe zoudt gij hem toch haten?
Hem haat men ſlechts, die den geliefden van
Ons hart — ons wil ontſcheuren; maar géén man
Is dierbaar aan uw' hart: dat hart is kalm, —
Wanneer 't gevoelig waar' —

JOHANNA.

Beween mijn noodlot!

SOREL.

Wat zou aan uw geluk ontbreken kunnen?
Gij hebt aan uw belofte trouw voldaan;
Frankrijk is vrij, tot in de Kroningsſtad
Hebt gij den vorst in zegepraal gevoerd;
Niets faalt er aan uw' roem; en 't volk, door u
Gelukkig, eert en zegent uwen naam;
Van alle tongen vloeit uw lof, gij zijt
De Godheid van het feest. De koning zelf
Praalt in zijn heerlijkheid niet meer dan gij.

JOHANNA.

ô Konde ik me in het diepst der aard verbergen!

Wat

SOREL.

Wat zeldzame aandoening! Wie zou het hoofd
Op dezen dag ten hemel durven heffen,
Als gij met schaamte de oogen nederslaat?
Laat mij, die, aan uw zij' geplaatst, zoo nietig zich
Gevoelt en zich tot uwe grootheid
Niet kan verheffen, blozen! — Ja, ik wil
U mijne zwakheid langer niet verbergen. —
't Was niet de roem des vaderlands: ook niet
De nu hernieuwde glans der kroon, noch 't heil
Der volkeren — dat dit zwakke hart vervulde.
Voor één slechts, en alleen voor hem, ontsluit
Dit hart zich: 't kan niets meer dan hem alleen
Bevatten. Dit gevoel: „ 't volk juicht hem toe,
't Aanbidt, het zegent hem, 't strooit bloemen voor
Zijn voeten; en deze is de mijne, mijn geliefde!"
Dit eenige gevoel vervult mijn hart

JOHANNA.

Gij zijt gelukkig — zalig, zalig zijt gij!
ô Gij bemint het voorwerp van elks liefde!
Gij moogt uw hart ontsluiten, met verrukking
Van uw' geliefden spreken: en het innigste
Gevoel van uw gemoed elk openleggen!
Dit Rijksfeest is het feest van uwe liefde;
Al 't volk en de eindeloze schaar, die door
De muren vloeit van deze blijde stad,
Deelt dit gevoel met u en heiligt het.
U juichen zij, u vlechten zij den krans,

 Hun

Hun liefde vloeit met de uwe ſmeltend zamen.
In 's volks gezangen klinken beider namen,
Al wat gij ziet, weêrkaatst uw' liefdeglans.

SOREL, *haar omhelzende.*

ô Gij verrukt me en weet wat ik gevoel!
'k Heb u miskend; maar gij, gij kent de liefde:
Gij drukt haar taal met kracht en leven uit.
Mijn hart, dat voor uw ſtrengheid zich verborg,
Snelt thans u met vertrouwen te gemoet.

JOHANNA, *zich met hevig gevoel uit hare armen rukkende.*

Verlaat mij. Wend u van mij af! Beſmet
U in mijn bijzijn niet. Ga, wees gelukkig!
Laat me, in den diepſten nacht, mijn ongeluk,
Mijn ſchande en ijslijk lot verbergen!

SOREL.

Uw taal verſchrikt mij, ik verſta u niet;
Doch ik verſtond u nooit — gij waart, voor mij,
Altijd een digt omſluierd, donker-wezen.
Wie weet, wat thans uw heilig hart en 't rein
Gevoel van uwe teedre ziel ontſtelt?

JOHANNA.

Neen, uw gevoel is heilig, rein en goed!
Gij zoud, als gij me inwendig kendet, me als een
Verraderlijke vijandin, met huivring
En afkeer, van u ſtooten.

DER.

DERDE TOONEEL.

DUNOIS, DUCHATEL *en* LA HIRE, *met het vaandel van Johanna.*

DUNOIS.

Alles is
Gereed. Wij zoeken u Johanna.
De koning zendt ons met dit heilig vaandel,
Waarmeê hij wil, dat ge aan den rei der vorsten,
U sluiten zult, naastaan en voor hem, moet gij
Dit eereteeken dragen. — Hij ontveinst het niet,
Hij wil het openlijk aan 't volk betuigen, dat
De roem van dezen dag alleen U toebehoort.

LA HIRE.

Ontfang hier 't vaandel. — Neem het, eedle maagd!
U wachten reeds de vorsten van het rijk
En 't volk is ongeduldig, u te zien!

JOHANNA.

Ik, voor hem uitgaan! Ik, dit vaandel dragen!

DUNOIS.

Wie anders? Welke hand, behalve de uwe,
Is rein genoeg, dit heilig pand te omvatten?
Gij hebt het in den strijd gezwaaid; nu draagt
Gij 't in deez' optocht als een eersieraad.

(*La Hire wil haar 't vaandel overreiken, doch zij wijkt met huivering terug.*)

JOHANNA.

Terug, terug! —

LA HIRE.

Hoe nu? Uw eigen vaandel
Is schrikverwekkende in uw oog! — Kom, zie!

(*Hij ontrolt het vaandel.*)

't Is 't zelfde teeken nog, waarmede uw hand
De zegepraal aan onze wapens boeide,
De hemelkoningin, die over de aardbol
Zweeft, ziet ge er op verbeeld, gelijk zij 't u
Bevolen heeft.

JOHANNA, *met ontroering hare oogen op het vaandel slaande.*

Zij is 't! Zij zelve! Ja,
Ja *zoo* geheel, *zoo* is zij mij verscheenen! —
Zie, hoe zij 't voorhoofd fronselt, hoe zij me aanziet,
Hoe toornig mij haar donkre wenkbraauw dreigt!

SOREL.

Ze is buiten zich! Kom tot uzelve weêr!
Bezin u: 't geen gij daar aanschouwt, is slechts
Haar aardsche beeldtnis, niet haar hemelsch wezen.

JOHANNA.

Schrikbarende! komt ge om te straffen? — Straf mij,
En stort uw bliksems op dit schuldig hoofd!
'k Heb mijn verbond verbroken en uw' naam
Ontheiligd en gelasterd!

DUNOIS.

Welk een taal!

Wee

Wee ons!

LA HIRE, *in verbazing tegen Duchatel.*

Begrijpt gij deze vreemde ontroering?

DUCHATEL.

Maar al te klaar; en 'k heb het lang gevreesd.

DUNOIS.

Wat zegt gij? Hoe....

DUCHATEL.

Ik durf, het geen ik denk
Niet openbaren. — Dat de koning slechts
Gekroond ware!...

LA HIRE.

Is de schrik, die van dit vaandel
Uitging, op u te rug gekaatst? Laat Britten
Dit teeken siddrend zien. 't Zij vrezelijk
Den vijanden van Frankrijk! Maar des konings
Getrouwen onderdanen baart het zegen.

JOHANNA.

Ja, gij spreekt waarheid. 't Baart den vrienden zegen
En stort verdelging op den vijand neêr!

(*Men hoort de marsch der krooning.*)

DUNOIS.

Nu, neem het vaandel dan: de optocht begint reeds.
Wij mogen thans geen oogenblik verliezen.

(*Zij dwingen haar, het vaandel aan te nemen, 't welk zij, echter niet zonder tegenstreven, doet. Daar op gaat zij van het tooneel en de anderen volgen.*)

VIER-

VIERDE TOONEEL.

Eene opene plaats voor de Kathedrale kerk.

DE AANSCHOUWERS *vullen den achtergrond, waaruit* BERTRAND, CLAUDE MARIE *en* STEPHAN, *voorwaards treden. Hen volgen* MARGARETHA *en* LOUISA. *In de verte hoort men de krooningsmarsch.*

BERTRAND.

Ik hoor muſiek, zij komen! — 't Nadert reeds!
Waar zou het beter zijn, hier, of op dees
Verheven vlakte? of willen wij door 't volk
Heendringen, om van d' optogt niets te misſen?

STEPHAN.

Daar is niet door te komen. Alle ſtraten
Zijn vol gepropt met menſchen en met wagens.
Het zal bij deze huizen beter zijn:
Daar kunnen wij, met meer gemak, den optogt,
Wanneer hij hier voorbij komt, zien.

CLAUDE MARIE.

Het is,
Als of half Frankrijk hier te zamen vloeit.
Wij, uit ons vergelegen Lotharingen,
Zijn zelfs hier heen gedreven!

BERTRAND.

Wie zou ook
Op zulk een' luisterrijken dag zijn werkplaats

Niet

Niet gaarn verlaten? 't Heeft ook, eer de kroon op
't Bevoegde hoofd kwam, vrij wat zweet en bloed gekost,
Ook onze koning (en hij is toch de echte)
Zal met geen' minder glans gekroond zijn, dan die
Te Saint-Denis, door de Parijsenaren,
De kroon verkreeg. Die op dit feest niet komt,
En niet roept, „ leev' de koning!" — meent het met
Zijn vaderland en met zijn' vorst niet wél!

VIJFDE TOONEEL.

MARGARETHA *en* LOUISA *naderen hen.*

LOUISA.

Wij zullen onze zuster zien. Hoe klopt
Mijn hart! —

MARGARETHA.

Wij zullen haar verheffing zien
En bij ons-zelve zeggen: — 't Is Johanna,
't Is onze zuster!

LOUISA.

Eer ik zelf haar grootheid
Aanschouw, kan ik het niet gelooven. Hoe?
Die maagd van Orleans, waarvan men ons
Zoo veel verhaalt, zou onze zuster zijn,
Die ons verliet?... Johanna?...

(De muziek komt telkens nader.)

MARGARETHA.

Hoe, gij twijfelt?
Gij zult haar met uwe oogen zien!

BERTRAND.

Zij komen!

ZES-

ZESDE TOONEEL.

FLUITSPELERS. *en* HOBOÏSTEN *openen den optogt.* KINDEREN *in 't wit gekleed, en met groene takken in de handen, volgen hen; achter deze,* TWEE HERAUTEN. *Daarop eenige* HELLEBAARDIERS, *gevolgd door* MAGISTRAATSPERSONEN *in* TABBAARDEN. TWEE MAARSCHALKEN, *met den ſtaf, gevolgd door den* HERTOG VAN BOURGONDIEN, *die een zwaard draagt;* DUNOIS, *met den ſcepter, andere aanzienlijken met de kroon, den rijksappel en den rechtersſtaf en andere met verſchillende ſieradien en offergaven; achter deze,* RIDDERS *in hun ordegewaad en* CHOORKNAPEN, *met het wijrooksvat. Daarop de* GEESTELIJKEN *met den* AARTSBISSCHOP *aan het hoofd. Vervolgens* JOHANNA *met het vaandel. — Zij gaat met neêrgeſlagen oogen en onzekere ſtappen. Op hare aankomst geven hare zusters teekenen van verbazing en blijdſchap. — Haar volgt de* KONING *onder eenen troonhemel, door vier* BARONNEN *gedragen. Eenige* HOVELINGEN *volgen en* SOLDATEN *ſluiten den optogt. Zoodra dezelve in de kerk treedt, zwijgt de marsch.*

ZE.

ZEVENDE TOONEEL.

LOUISE, MARGARETHA, CLAUDE MARIA, STEPHAN, BERTRAND.

MARGARETHA.

Zaagt ge onze zuster wel?

CLAUDE MARIE.

In 't gouden harnas
En met het vaandel ging zij voor den koning!

MARGARETHA.

Zij was het dan, Johanna, onze zuster?

LOUISE.

Zij kende ons niet! Zij dacht niet, dat haar zusters
Haar zagen. Maar wat was ze bleek! zij droeg
Het vaandel bevende en zag naar den grond. —
'k Heb haar gezien; maar ik kan niet vrolijk zijn.

MARGARETHA.

Wij hebben haar nu in haar heerlijkheid
Zien schittren. Wie had, toen zij nog de kudde
Op onze bergen weidde, kunnen denken,
Dat zij zich tot die grootheid zou verheffen.

LOUISA.

De droom van onzen vader is vervuld,
Dat wij, te Rheims, het hoofd voor onze zuster
Ter aarde zouden bukken. Deze kerk
Zag hij in zijnen droom; 't komt alles uit.
Maar ach, hij zag ook treurige aangezichten!
Ik wenschte haar niet in dien rang te zien!

BERTRAND.

Wat ſtaan wij hier? Komt, laten we in de kerk
Den plegtigen dienst bijwonen!

MARGARETHA.

Ja, daar kunnen
Wij onze zuster nog misſchien ontmoeten.

LOUISE.

Ik keer veel liever naar ons dorp terug:
Wij hebben haar gezien?

MARGARETHA.

Hoe? Eer wij haar
Gegroet en aangeſproken hebben? —

LOUISA.

Ze is
Voor ons niet meer: bij koningen en vorsten
Is thans haar plaats — Wat zouden we ons vermeten,
Uit trotsheid, tot haar' rang ons te verheffen?
Zij was ons vreemd, toen zij nog bij ons was.

MARGARETHA.

Zou zij zich onzer ſchamen, ons verachten?...

BERTRAND.

Hoe? Zelfs de koning ſchaamt zich onzer niet:
Den minsten groet hij vriendlijk. Is zij groot;
De koning is nog grooter.

(*Pauken en Trompetten in de kerk.*)

CLAUDE MARIE.

Laten we in
De kerk gaan!

(*Zij gaan naar den achtergrond, waar zij zich onder 't volk verliezen.*)

AGT-

AGTSTE TOONEEL.

THIBAUT *komt op, in 't zwart gekleed.* RAIMOND *volgt en wil hem terug houden.*

RAIMOND.

Blijf, goede vader Thibaut, uit dien drang
Van vrolijke menſchen. Met uw toornig oog
Zoudt gij de vreugde van het feest beledigen.
Kom, laten wij de ſtad met ſpoed ontwijken!

THIBAUT.

Hebt gij opmerkzaam mijn rampzalig kind
Aanſchouwd?

RAIMOND.

Ô! Laat ons gaan, ik bid het u!

THIBAUT.

Zaagt gij haar' wankelenden gang, hoe bleek
En hoe verwilderd haar gelaat was? ô! —
De al te ongelukkige gevoelt haar' toeſtand.
Zie daar, het tijdſtip om mijn kind te redden;
't Zal niet voorbij gaan!

(*Hij wil gaan.*)

RAIMOND.

Blijf! Wat wilt gij doen?

THIBAUT.

Haar overvallen! Uit haar ſchijngeluk
Neêrſtorten! — Met geweld tot haren God,
Dien zij verloochende, terug voeren!

RAIMOND.

Ach, overweeg eerst alles! ſtort uw eigen
Kind, niet in 't wis verderf!

THIBAUT.

Zoo ik haar ziel
Kan redden; laat het ligchaam dan vergaan!

(Johanna ſtort uit de kerk, zonder vaandel. Het volk dringt toe, knielt voor haar neder en kust hare klederen. Zij wordt door het gedrang op den achtergrond te rug gehouden.)

Zij komt! Zij is 't! — De angst drijft haar ijlings voort.
Bleek en ontroerd vlucht ze uit het heiligdom;
Het Godlijk wraak-gericht doet zijne ſtemme
Aan haar verſtaan.

RAIMOND.

Vaarwel! Ik zal u langer
Niet vergezellen. Hoop bragt me op dees plaats,
Vol ſmart verlaat ik haar. Ik heb uw dochter
Dan weêrgezien! — 'k Gevoel dat ik op nieuw
Haar zal verliezen.

(Hij gaat. Thibaut verwijdert zich aan de tegenovergeſtelde zijde.)

NEGENDE TOONEEL.

JOHANNA, VOLK, *daarna hare* ZUSTERS.

JOHANNA.

(Zij ontrukt zich aan 't volk en treedt voorwaards.)

De geesten jagen mij — ik kan niet blijven,

'T Verwulft ftort op mij neêr en de orgeltoonen
Zijn donderflagen voor mijn oor. 'k Moet onder
Den vrijen hemel adem fcheppen! 'k Liet
Mijn vaandel in het heiligdom. Mijn hand
Zal dit gewijde pand nooit weêr omvatten! —
Het fcheen mij toe, dat ik mijn lieve zusters,
Als in een' droom, voorbij mij zweven zag.
't Was zeker een bedrieglijke verfchijning!
Verr', eindloos verr' zijn zij van mij verwijderd;
Zoo verre als mijne fchuldeloze kindsheid.

MARGARETHA, *voortredende.*

Ja! 't is Johanna.

LOUISA, *fnelt haar te gemoet.*

Beste, lieve zuster!

JOHANNA.

't Was dan geen droom? — Gij zijt het — ik omarm u,
U, Margaretha? U, Louife? — Hier,
Hier in deze vreemde en volkrijke eenzaamheid
Voel ik het trouwe zusterlijke hart
Aan mijnen boezem kloppen?

MARGARETHA.

Ja, zij kent
Ons nog: zij is nog onze goede zuster.

JOHANNA.

Zoo verr', zoo verr' bragt uwe zusterliefde
U hier, om mij? Gij zijt dan niet vertoornd,
Omdat ik, zonder affcheid, u verliet?

LOUISE.

Een donkre Godsbestiering voerde u heen.

MARGARETHA.

't Gerucht, dat overal van u gewaagt,
En uwe naam, dien alle tongen noemen,
Zijn ook tot in ons eenzaam dorp gedrongen,
En hebben ons naar deze stad gevoerd.
Wij zijn het niet alleen, die op dit feest
Uw grootheid wilden zien....

JOHANNA, *haar schielijk invallende.*

Mijn vader is
Hier ook? — Waarom verbergt hij zich? — Waar is hij? —

MARGARETHA.

Hij is niet bij ons.

JOHANNA.

Niet? — Hij wil zijn kind
Niet zien? Gij brengt mij zijnen zegen niet?

LOUISE.

Hij weet niet dat wij hier zijn.

JOHANNA.

En waarom
Weet hij dit niet? — Gij zwijgt, en slaat, verlegen,
Uwe oogen naar den grond? — Waar is mijn vader?

MARGARETHA.

Sints ge ons verliet....

LOUISE, *wenkt haar.*

Margrethe!

MAR-

MARGARETHA.

Is hij zwaarmoedig
En troosteloos geworden.

JOHANNA.

Troosteloos!

LOUISE.

Ontrust u niet. Gij kent zijn' ſombren geest,
Hij zal gerust zijn en zich weêr herſtellen,
Zoodra hij weet dat gij gelukkig zijt.

MARGARETHA.

Gelukkig zijt gij toch? Gij moet het zijn,
Met zoo veel roem en grootheid.

JOHANNA.

Ja, ik ben het,
Nu ik u beide wederzie, nu mij
De liefelijke toonen uwer ſtemmen
Aan 't vaderlijke huis herinneren. —
Toen ik mijn kudde op groene bergen weidde,
Toen, toen — was mijn geluk volmaakt — en zou ik
Niet weder zoo gelukkig kunnen worden?

(Zij verbergt haar gezicht aan de borst van Louiſe. Claude Marie, Stephan en Bertrand vertoonen zich en blijven bevreesd in de verte ſtaan.)

MARGARETHA.

Stephan, Bertrand, Claude Marie, komt!
Komt, onze zuster is niet trots. ô Ze is
Zoo goed, en ſpreekt zoo vriendlijk als zij nooit
Deed, toen wij op het land nog zamen woonden.

(Zij komen nader en reiken Johanna de hand toe. Zij ziet hen met ſtrakke oogen aan, en geraakt in diepe verwondering.)

JOHANNA.

Waar was ik? — Zegt het mij, was alles ſlechts
Een lange droom — en ben ik nu ontwaakt?
Ben ik niet meer in Dom Remy? ô Neen!
'k Viel onder d' ouden tooverboom in ſlaap,
Nu ben ik wakker. ô Gij welbekende
Trouwhartige gedaanten! Gij omringt mij!
'k Heb daar van koningen, van krijgsbedrijven
En van gevechten ſlechts gedroomd — het waren
Slechts ſchaduwen, die voor mij henen zweefden:
Die boom lokt levendige droomen uit.
Hoe kwaamt gij hier te Rheims? En hoe ben ik
Er zelf gekomen? Spreekt, ſpreekt openhartig.
Nooit, nooit verliet ik Dom Remi, niet waar?

LOUISE.

Wij zijn te Rheims. Gij hebt van krijgsbedrijven
Niet ſlechts gedroomd, maar alle zelf ten uitvoer
Gebragt. — Kom tot u-zelf, zie om u heen,
En voel dat blinkend gouden harnas!

(Johanna brengt de hand op de borst, ſtaat in gedachte en verſchrikt.)

BERTRAND.

Dezen
Helm, hebt ge uit mijne hand ontfangen.

CLAU-

CLAUDE MARIE.

't Is
Geen wonder, dat gij denkt te droomen: want
Het geen gij deedt, kan niet zeldzamer in
Een' droom gedacht worden.

JOHANNA, *schielijk.*

Komt! laat ons vluchten: ik wil met u gaan
Naar onzen vader, op het vreedzaam land.

LOUISE.

ó Ja, ga met ons!

JOHANNA.

Deze lieden prijzen
En eeren mij, ver boven mijn verdiensten!
Gij hebt me als kind gekend, nog klein en zwak;
ó, Ik wil bemind, niet aangebeden zijn.

MARGARETHA.

Gij zoudt dan al dien glans en pracht verlaten?

JOHANNA.

'k Wil dien haatlijken opschik van mij werpen,
Die onze harten van elkander scheurt,
En weder als voorheen mijn schapen hoeden.
Gelijk een nederige maagd, zal ik
U dienen en gestrenge boete doen,
Omdat ik boven u mij dorst verheffen.

(*Trompettengeschal.*)

TIENDE TOONEEL.

DE KONING, *met het sieraad der kroning omhangen, komt uit de kerk,* AGNES SOREL, DE AARTSBISSCHOP, DE HERTOG VAN BOURGONDIEN, DUNOIS, LA HIRE, DUCHATEL, RIDDERS, HOVELINGEN *en het* VOLK.

ALLE STEMMEN

(Roepen bij herhaling, terwijl de koning opkomt,)

Lang leve de koning, Karel de zevende!!

(Trompetten vervangen het gejuich. Op een gegeven teeken van den koning gebieden de Herauten met opgeheven staven stilte.

DE KONING.

Goedhartig volk, heb dank voor uwe liefde!
De kroon, die ons de hemel op het hoofd
Drukte, is door 't zwaard veröverd, met het bloed
Der burgeren bezoedeld; maar de olijftak
Zal voortaan om haar bloeijen. Dank zij u,
Die voor ons streedt! — Vergeving hen, die ons
Weêrstonden! 'k Ondervond des hemels goedheid:
Ons eerste Koninglijke woord zij ook — genade!

HET VOLK.

Lang leve de koning, Karel de Goede!!

DE KONING.

Van hem alleen, die overal regeert,
Ontfangen Frankrijks koningen de kroon;

Maar

Maar, boven al, ons gaf zijn hand zichtbaarlijk
De kroon des rijks.

(*Zich tot Johanna wendende.*)

Ziedaar de Godsgezante,
Die u den erffelijken koning gaf;
Zij heeft het juk der vreemde magt verbroken!
De heilige Denis, de fchutsheer van dit rijk,
Zij met haar' naam gelijk genoemd; ook haar
Ter eer zij een altaar gefticht!

HET VOLK.

Heil, heil de maagd, de redfter van het-rijk!!

(*Trompettengefchal.*)

DE KONING, *tegen Johanna.*

Zoo gij, als wij, van menfchen afftamt, eisch
Dan 't heil, waar naar uw wenfchen ftreven.
Doch zoo uw vaderland de hemel is,
Wanneer dit maagdlijk fchoon een hooger licht
Omkleedt, werp dan dien aardfchen fluiër weg,
Vertoon u zoo, gelijk de Hemel u
Aanfchouwt, op dat wij u, in 't ftof geknield,
Vereeren mogen!

(*Een algemeen ftilzwijgen. Aller oogen zijn op de maagd geflagen.*)

JOHANNA, *met eenen vrezelijken uitroep.*

Hemel! — ô Mijn vader! —

ELF.

ELFDE TOONEEL.

THIBAUT *dringt door de menigte en blijft tegen over haar ſtaan.*

EENIGE STEMMEN.

Haar vader?

THIBAUT.

Ja, haar diep rampzal'ge vader!
Hij gaf dit ongelukkig kind het leven. —
Door Gods gericht gedreven, komt hij hier
En klaagt zijn dochter aan.

DE HERTOG VAN BOURGONDIEN.

Wat zal dit zijn?

DUCHATEL.

Verſchriklijk! —

THIBAUT, *tegen den koning.*

Gij waant, dat God u door zijn magt gered heeft,
Misleide vorst! Verblinde Franken! — Neen,
De magt des duivels heeft dit land bevrijd.

(*Elk treedt verſchrikt terug.*)

DUNOIS.

Die man is zinneloos?

THIBAUT.

Niet ik, maar gij
En deze eerwaarde Biſchop, die gelooven,
Dat 's hemels vorst in dees geringe maagd,
Zich heeft geopenbaard. Ik zal 't beproeven,
Of ze ook dit leugenachtig tooverſpel,

Waar-

Waarmeê zij vorst en volk bedrogen heeft,
In 't aangezicht haars vaders vol zal houden!
Kom, antwoord me in den naam des eeuwigen!
Zijt ge onbevlekt, erkent ge u-zelven heilig?

(Een algemeene ſtilte, alle houden het oog op haar gevestigd, zij ſtaat onbeweeglijk.

SOREL.

ô God, zijn taal verſtomt haar!

THIBAUT.

De vreeslijke
Naam, die het diepst der hel
Doet ſiddren, maakt haar ſpraakloos!
Hoe? — Zij een heilige van God gezonden?
Ja — onder den vervloekten tooverboom,
Waar, reeds van ouds, de boze geesten hunnen
Afgrijzelijken eerdienst hielden, wierd
Dit ſprookje 't eerst verzonnen. — Daar verkocht zij,
Den vijand van het menschdom, haar onſtoflijk
Deel, om in aardſchen luister uit te ſchittren.
Laat zij den arm ontbloten! Ziet de ſtippen,
Waarmeê de hel haar heeft geteekend!

DE HERTOG VAN BOURGONDIEN.

Vreeslijk! —
Doch aan de taal des vaders moet men toch
Geloof ſlaan, als hij zelf zijn kind beſchuldigt.

DUNOIS.

d' Onzinnigen, die, in zijn eigen kind,
Zich-zelven ſchandvlekt, mag men niet gelooven.

SOREL, *tegen Johanna.*

Spreek dan! Verbreek dit ongelukkig zwijgen!
Op U vertrouwen, U gelooven wij!
Eén woord, één enkel woord uit uwen mond
Is ons genoeg — maar fpreek! — Vernietig die
Affchuwelijke aanklacht. — Zeg ons flechts: ik ben
Onfchuldig: u alleen gelooven wij.

(Johanna blijft onbeweeglijk ftaan en Agnes Sorel verwijdert zich met zichtbaren angst.)

LA HIRE.

Zij ftaat verfteend. Voor zulk een ongehoorde
Aanklagt moet de onfchuld zelve fidderen.

(Hij nadert haar.)

Herftel u met gevoel: de taal der onfchuld
Moet door haar kracht den laster doen verftommen!
Verhef, in eedlen toorn, uw moedig hoofd,
Befchaam en ftraf, wie aan uw onfchuld twijfelt,
Of uwe heiligheid durft hoonen!

(Johanna blijft in dezelfde houding. La Hire treedt terug. Er doet zich beweging onder het volk zien.)

DUNOIS.

't Volk is verfchrikt, en zelfs de vorsten beven? —
Zij is onfchuldig — Ik ben borg voor haar,
Ik ftel voor haar mijn ridderlijke trouw.
Ik werp mijn' handfchoen toe aan hem, die het
Durft wagen, haar voor fchuldig te verklaren. —
Wie raapt hem op?

(Een hevige donderflag, algemeene fchrik.)

THIBAUT.

De hemel noemt u ſchuldig.
Spreek dan en loochen nu uw misdaad. Kom,
Ontken mijne aanklagt, doe uw' vader blozen!

(*Een tweede donderſlag doet het volk aan alle zijden de vlucht nemen.*)

DE HERTOG VAN BOURGONDIEN.

Bewaar ons hemel! — Welk een vreeslijk teeken!

DUCHATEL, *tegen den koning.*

Kom vorst, verlaat dees plaats!

DE AARTSBISSCHOP, *tegen Johanna.*

Ik vraag u in den naam van God, doet u
't Gevoel van ſchuld of dat der onſchuld zwijgen? —
Wanneer de ſtem des donders voor u ſpreekt,
Vat dan dit kruis en maak het heilig teeken!

(*Johanna blijft als te voren onbewegelijk ſtaan. Donderſlagen volgen elkander op. De koning, Agnes Sorel, de Aartsbisſchop, de Hertog van Bourgondien, La Hire en Duchatel verlaten het tooneel.*)

TWAALFDE TOONEEL.

DUNOIS, JOHANNA.

DUNOIS.

Gij zijt de mijne — 'k heb op 't eerst gezicht
Aan u geloofd; en 'k blijf dezelfde nog,
Mij geldt gij meer dan al die donderſlagen.
In eedle gramſchap zwijgt ge en in uw onſchuld

Ge-

Gehuld, verheft ge u boven de achterdocht
En laster, dien gij niet weerleggen wilt.
Ga voort, veracht ze; maar ſtel uw vertrouwen
Op mij! 'k heb aan uwe onſchuld niet getwijfeld.
Zeg mij geen woord, reik mij alleen uw hand
Ten pand en teeken, dat gij aan mijn' arm
't Verdedigen van uw goede zaak vertrouwt.

(Hij reikt haar de hand, zij wendt zich in de grootſte ontroering en ſnikkende van hen af; hij ziet haar met de grootſte verwondering aan.)

DERTIENDE TOONEEL.

JOHANNA, DUCHATEL, DUNOIS, *en eindelijk* RAIMOND.

DUCHATEL, *terug komende.*

Johanna d'Arc! Het is u door den vorst
Vergund, dees plaats in vrijheid te verlaten.
Vrees voor geen hinder of belediging:
Het woord des konings is u daar voor borg. —
Gij volgt mij graaf Dunois — de eer, om hier langer
Te blijven, moet ik u ontzeggen. —

(Terzijde.)

Welk een einde! —

(Hij gaat. Dunois komt uit zijn verbazing tot zich-zelven, werpt nog een blik op Johanna en gaat heen. Deze blijft een oogenblik geheel alleen. Eindelijk verſchijnt Raimond, die haar met ſtille droefheid aanſchouwt. Daarop nadert hij haar en vat hare hand.)

RAI-

RAIMOND.

Maak van dit oogenblik gebruik! — De ſtraten
Zijn leêg. Geef mij de hand, ik zal u leiden.

(Zoodra zij hem ziet, geeft zij het eerſte teeken van gevoel, ziet hem ſterk in de oogen en vervolgens naar den hemel. Zij neemt met hevigheid zijne hand en gaat met hem van het tooneel.)

VIJFDE BEDRIJF.

Een woud; in de verte kolenhutten. 't Is zeer duister en het dondert en blikſemt ſterk. Tusſchen beide hoort men het bulderen van het geſchut.

EERSTE TOONEEL.

EEN KOLENBRANDER *en zijne* VROUW.

DE KOLENBRANDER.

Wat vreeslijk weêr! De hemel dreigt in beken
Van vuur en zwavel zich te ontlasten. Op
Den middag is het nacht, men zou de ſterren
Zien kunnen. De aarde beeft en krakend buigen
Zich ſterke en rijzige eiken tot den grond.
De ſtorm loeit als een losgebroken hel;
En deze vrezelijke krijg daar boven,
Die zelfs de dieren tam en vreedzaam maakt,
Kan echter 't menschdom niet tot vrede dwingen —
Ik hoor in 't midden van 't gehuil des ſtorms
Het knallen van 't geſchut. De legers zijn
Zoo dicht nabij elkaâr, dat ſlechts dit woud
Hen van elkander ſcheidt; alle oogenblikken
Wacht ik, dat ze op elkander zullen ſtorten.

ZIJNE VROUW.

De hemel ſta ons bij! — Men dacht; de vijand

Was

Was gansch verslagen en verstrooid. Hoe komt
Het dan, dat hij op nieuw ons kwelt?

DE KOOLENBRANDER.

Om dat
De vijand thans den koning niet meer vreest.
Men heeft ontdekt, dat zij, die 't land gered heeft,
Met duivelskonstnarij zich ophoudt. 't Gaat
Nu alles achteruit: om dat de duivel,
Nadat men dit te Rheims heeft onderschept,
Ons niet meêr bijstaat.

ZIJNE VROUW.

Hoor! Wie nadert ons?

TWEEDE TOONEEL.

RAIMOND, JOHANNA *en* DE VORIGEN.

RAIMOND.

Hier zie ik hutten. Kom, hier zullen wij
In 't woedend weêr een veil'ge schuilplaats vinden!
Drie dagen hebt gij nu reeds omgedwaald,
Den menschlijken bijstand u ontzegd,
En wilde kruiden zijn uw spijs geweest.
Niet langer kunt gij zulk een lijden doorstaan.
(De storm bedaart, het wordt schoon en helder weder.)
Gij zijt hier bij gastvrije menschen. Nader!

DE KOLENBRANDER.

Gij schijnt vermoeid. Kan uw dit needrig dak
Verkwikking schenken? Zie het aan, als 't uwe.

ZIJNE VROUW.

Hoe? Zulk een teedre jonkvrouw onder 't harnas?
Ja! — indedaad, de tijden zijn wel drukkend,
Als zelfs een vrouw de wapens dragen moet.
Des konings moeder (zegt men) laat zich zelfs
Gewapend zien, in 't vijandlijke leger;
En voor den koning heeft een jonge maagd
Gevochten.

DE KOLENBRANDER.

Nu, wat praat gij toch? Ga in
De hut en breng de jonkvrouw wat ververfching!

(*De vrouw gaat in de hut.*)

RAIMOND, *tegen Johanna.*

Gij ziet de menfchen zijn toch overal
Niet wreed: ook in de wildernisfen vind men
Meêlijden! Beur u op! De ftorm heeft uitgewoed:
Verkwiklijk daalt de zon in 't westen neder.

DE KOLENBRANDER.

Gij gaat voorzeker naar het konings leger,
Wijl gij gewapend reist? — Maar wees voorzichtig:
Het Engelsch leger is niet ver van hier;
Hun benden kruisfen door het woud.

RAIMOND.

Hoe zullen
Wij hen ontkomen?

DE KOLENBRANDER.

Blijft, tot dat mijn zoon
Terug komt: die zal langs verborgen paden
U veilig leiden. ô! Wij kennen 't woud!

RAI-

RAIMOND, *tegen Johanna.*

Ontdoe u van den helm en van dit harnas:
't Beschermt u niet en maakt u slechts verdacht.

(*Zij schudt het hoofd.*)

DE KOLENBRANDER.

De jonkvrouw is droefgeestig — Still! Wie komt daar?

DERDE TOONEEL.

DE VROUW *van den Kolenbrander komt uit de hut met een' beker.* HAAR ZOON.

DE VROUW.

't Is onze jonge, die terug komt. (*Tegen Johanna.*) Eedle
Jonkvrouw kom, drink. De hemel zeegne het!

DE KOLENBRANDER, *tegen zijnen zoon.*

Van waar komt ge en wat brengt gij?

DE ZOON.

(*Zoodra hij Johanna ziet, welke nauwlijks den beker aan den mond gebragt heeft, herkent hij haar. Daarop loopt hij naar haar toe en rukt haar den beker van den mond.*)

Moeder! moeder!
Wat doet gij? Geeft gij haar te drinken? — 't Is
De tooveres van Orleans!

DE KOLENBRANDER *en* ZIJNE VROUW.

God! Help ons!

(*Zij maken het teeken van 't kruis en vluchten heen.*)

VIERDE TOONEEL.

RAIMOND, JOHANNA.

JOHANNA, *met gelatenheid en teder.*
Gij ziet de vloek vervolgt en elk ontvliedt mij;
Laat me over aan mijn lot; zorg voor u-zelv'?

RAIMOND.
Ik u verlaten! Thans! — Wie zou u verder
Geleiden?

JOHANNA.
Ô! Ik ben niet zonder leidsman.
Hebt ge over mij den donder niet gehoord?
Mijn noodlot fleept mij voort. Zorg niet, ik zal,
Ook zonder dat ik zoek, mijn' weg wel vinden.

RAIMOND.
Waar wilt gij heen? De Britten, die u wraak
En bloedige vervolging zwoeren, hier —
En ginds ons volk, dat u heeft uitgeworpen,
Verbannen?....

JOHANNA.
Niets, dan 't geen ik niet ontgaan
Kan, zal mij treffen.

RAIMOND.
En wie zal u voedzel
Aanbieden? Wie u tegen wilde dieren
Beschermen? U oppassen, als gij door
Vermoeijing en gebrek bezweken, ziek wordt?

JOHANNA.

Ik ken de kracht der kruiden: van mijn schapen
Leerde ik het giftige van 't heilzame onderscheiden.
Den gang der wolken en den loop der sterren
Leerde ik op onze eenzame bergen kennen.
Verborgen bronnen hoor ik ruisschen. ô
De mensch behoeft niet veel — en de natuur
Is rijk in levenskracht.

RAIMOND, *hare hand vattende.*

Wilt ge u met God
En met u-zelve niet verzoenen, in
Den schoot der heil'ge kerk niet wederkeeren?

JOHANNA.

En gij óók — houdt mij aan die misdaad schuldig?

RAIMOND.

Hebt gij die niet stilzwijgende beleden?....

JOHANNA.

Gij, die mij in mijn' rampspoed hebt gevolgd,
Het eenig wezen, dat mij trouw bleef en
Zich aan mijn lot verbond, toen ieder mij
Verstiet — gij óók, gij ziet mij, als van God
Verworpen, aan? —

(*Raimond zwijgt.*)

ô! Dat weegt zwaar!

RAIMOND, *verbaasd.*

Hoe, zijt gij waarlijk dan geen tooveres?

JOHANNA.

Een tooveres? Ik!

RAIMOND.

En die wondren? Deedt gij
Die door de kracht van God en zijne heil'gen?

JOHANNA.

Gij twijfelt?

RAIMOND.

Waarom zweegt gij dan op zulk
Een gruwlijke aanklagt ſtil? Nu ſpreekt ge; en toen
Gij voor den vorst moest ſpreken, waart gij ſtom.

JOHANNA.

Ik onderwierp mij zwijgend aan het lot,
Door God mij opgelegd.

RAIMOND.

Gij kost uw' vader
Niet tegenſpreken.

JOHANNA.

't Was mijn vader! en
Door hem heeft God mij vaderlijk beproefd.

RAIMOND.

De Hemel zelf getuigde van uw misdaad.

JOHANNA.

De Hemel ſprak, ik zweeg.

RAIMOND.

Wat? — met één woord
Kost ge u verdedigen; en gij liet ons echter
In die rampzal'ge dwaling?

JOHANNA.

't Was geen dwaling;
Mijn noodlot —

En

RAIMOND.

En gij leedt dien hoon onfchuldig
En klaagde niet? — 'k Bewonder u, en ben
Tot in het diepfte van mijn hart getroffen!
ô Gaarn neem ik uw woord voor waarheid aan:
Het viel mij zwaar u fchuldig te gelooven; —
Maar 't menschlijk hart kende ik die kracht niet toe.

JOHANNA.

Verdiende ik dan dat mij de Hemel zond,
Als ik zijn' last niet blindelings volvoerde?
'k Ben zoo ellendig niet als gij mij waant.
Ik lijd' gebrek; maar in mijn' ftand is dit
Voor mij geen ongeluk. Ik zwerf verlaten —
Maar eenzaam leerde ik 't eerst mij-zelve kennen. —
Toen mij de glans des roems aan 't hof omfcheen,
Toen ftormde 't in mijn ziel. 'k Was diep rampzalig,
Toen ik het meest benijdenswaardig fcheen;
'k Herleef thans weêr. De ftorm, die de aard verfchrikte
En teisterde, heeft haar en mij gezuiverd.

(*De hand op haar hart leggende.*)

Hier is het vrede. — Wat me ook zij befchoren,
Ik wacht het af, ik voel geen zwakheid meer!

RAIMOND.

Kom fpoeden we ons om openlijk uwe onfchuld
Voor 't oog van heel de wereld te openbaren!

JOHANNA.

Die dees verwarring zond, doe haar verdwijnen!
De vrucht valt af, wanneer zij rijp is. Eens

 Word

Word ik van dezen blaam ontheven. Hen,
Die mij verwierpen, zal mijn onfchuld blijken,
En tranen zullen om mijn noodlot vloeijen.

RAIMOND.

Ik zou geduldig zwijgen, tot het toeval?...

JOHANNA, *met zachtheid zijne hand vattende.*

Gij ziet flechts de uiterlijke fchors der dingen,
Door 't aardsch bekleedzel, dat uw oog bedekt houdt;
Ik heb 't onfterflijke gezien. — Och, zelfs
Geen haar valt van ons hoofd dan door den wil
Der Godheid. — Ziet gij daar het dalend fchijnzel
Der zon? — Zoo zeker als het morgen rijst,
Breekt eenmaal ook de dag der waarheid aan.

VIJFDE TOONEEL.

DE KONINGIN ISABELLA *vertoont zich, omringd van* SOLDATEN, *op den achtergrond.*

DE KONININGIN, *nog achter het tooneel.*

Hier is de weg naar 't Engelsch leger.

RAIMOND.

Hemel!
De vijand!

(*De foldaten, welke in het opkomen Johanna gewaar worden, vlieden in verwarring terug.*)

DE KONINGIN.

Nu, wat houdt ons tegen?

DE SOLDATEN.

Wee ons!

DE

DE KONINGIN.

Verschrikt u weêr een spook? Laf hartigen,
Zijt gij soldaten?

(*Zij dringt door de vluchtende, treedt voorwaards, doch gaat op 't gezicht van de maagd weder terug.*)

Hoe, wat zie ik?

(*Schielijk herstelt zij zich en nadert haar.*)

Geef
U over! Gij zijt mijn gevangen.

JOHANNA.

Ja,
Ik ben het.

(*Raimond vlucht wanhopend weg.*)

DE KONINGIN, *tegen de Soldaten.*

Doe haar ketens aan!

(*De soldaten naderen huiverig, zij reikt hen de handen toe en wordt geboeid.*)

Is dat nu
Dat vreeslijk wezen, daar ge als lammeren
Voor wegvloodt? Die zich-zelve thans niet kan
Beschermen? Voor geloovigen doet zij wonderen,
Maar zij wordt vrouw, zoodra een man haar nadert.

(*Tegen Johanna.*)

Waarom verliet ge uw leger? En waar blijft
Dunois, uw ridder, uw beschermer?

JOHANNA.

'k Ben
Gebannen.

DE KONINGIN, *met verbazing.*

Hoe? Gebannen? — De Dauphin
Heeft u gebannen?

JOHANNA.

Vraag mij niets! Ik ben
In uwe magt, bepaal mijn lot!

DE KONINGIN.

Gebannen,
Omdat gij hem uit d'afgrond redde,
En hem te Rheims tot koning kronen deedt?
Gebannen? — ô! Daaraan ken ik mijn' zoon! —
(*Tegen de Soldaten.*)
Brengt haar na 't leger! — Toont daar 't vreeslijk ſpook,
Waar voor het ſidderde. Hoe? Zij een tooveres!
Haar ganſche tooverij beſtond alleen
In uw lafhartigheid en domme vrees.
Een dwaas onnozel meisje is ze; anders niets:
Zij offerde zich voor haar' koning op,
En kreeg daarvoor dees vorstlijke vergelding. —
Brengt haar bij Lionel: in haar, zend ik hem
't Geluk der Franſchen; maar gekluisterd.

JOHANNA.

Bij Lionel! — Breng mij op 't oogenblik
Ter dood, veel eer....

DE KONINGIN, *tegen de ſoldaten.*

Gehoorzaam mijn bevel!
(*Zij vertrekt.*)

Z E S.

ZESDE TOONEEL.

JOHANNA, SOLDATEN.

JOHANNA, *tegen de ſoldaten.*

Duldt, Britten, duldt niet, dat ik aan uw magt
Ontkome! Wreekt u! Brengt mijn zielloos ligchaam,
Verbrijzeld door uw zwaarden, aan de voeten
Van uwen veldheer! — 'k Heb medogenloos
Uw moedigſte verſlagen, 't Britſche bloed,
't Bloed uwer grootſte helden deed ik ſtroomen.
Thans ben ik magtloos: doodt mij, wreekt u bloedig.
Misſchien zult gij mij nooit zoo zwak weêr zien.
'k Ben in uw magt. —

HUN AANVOERDER, *tegen de ſoldaten.*

Doet wat de koningin
Bevolen heeft!

JOHANNA.

Gevreesde Heilige!
Drukt mij uw looden hand nog dieper neêr?
Hebt gij mij uit uw' dienst geheel verſtoten?
Verſchijnt mij dan geen God, geen Engel meer?
ô Neen, de hemel is voor mij geſloten.

(*Zij volgt de ſoldaten.*)

ZEVENDE TOONEEL.

Het Fransche leger.

DUNOIS *tusschen den* AARTSBISSCHOP *en* DUCHATEL.

DE AARTSBISSCHOP.

Kom, prins, bedwing dien wrevel. Keer met ons
Tot uwen vorst terug! Verlaat de zaak
Der Franschen, in dit hachlijk tijdstip, niet,
Waaruit uw heldenarm ons kan verlossen!

DUNOIS.

Wat bragt dit hachlijk tijdstip voort? Waarom
Verheft de vijand zich? Was de overwinning
Niet ons? Was de oorlog niet geëindigd? Haar,
Die u gered heeft, hebt gij wreed verstooten;
Red thans u-zelf! — Zij is niet meer in 't leger;
Ik wil er ook niet zijn.

DUCHATEL.

Beraad u. Zend ons
Toch met dit antwoord niet terug!

DUNOIS.

Zwijg Gij! —
U haat ik 't meest': gij hebt haar 't eerst gelasterd.

DE AARTSBISSCHOP.

Wie moest zich niet in haar bedriegen, wie
Niet wanklen op dien dag, toen alle teek'nen
Zich tegen haar verklaarden? Elk verstomde.
Al te geweldig trof de slag ons; wie

Kon,

Kon, in dat uur van ſchrik, beraden denken?
Thans komen wij terug, en vinden niets,
Dat wij met recht in haar beriſpen kunnen.
Wij vrezen, maar te zeer, dat wij haar onrecht
Aandeeden. Het berouwt den vorst; de hertog
Beſchuldigt zich; La Hire is troosteloos
En algemeene droefheid heerscht alöm.

DUNOIS.

Zij een bedriegſter! — Zij? — Wanneer de waarheid
Zich zichtbaar en ligchaamlijk aan ons wilde
Vertoonen, zou zij haar gedaante, haar
Gelaat aannemen moeten. Zoo er onſchuld
En trouw op aarde woonen — ô Dan is 't
Slechts in haar heldere oogen, op haar lippen.

DE AARTSBISSCHOP.

Mogt ſlechts de hemel, door een wonder, dit
Geheim, verborgen voor het ſterflijk oog,
Verklaren! — Dan, hoe 't zij, wij blijven ſchuldig.
Wij hebben ons door helſche magt verdedigd,
Of eene heilige verbannen, 't Een
Zoo wel als 't ander, roept Gods toorn op ons.

AGTSTE TOONEEL.

EEN EDELMAN, DE VORIGEN. *Daarna* RAIMOND.

DE EDELMAN.

Een jonge herder vraagt naar u, en dringt
Er ſterk op aan om u te ſpreken, graaf!
Hij brengt u, zegt hij, tijding van — Johanna —

DUNOIS.

Van haar? Hij kome! Spoedig, breng hem hier!

(De edelman opent de deur aan Raimond. Dunois loopt hem te gemoet.)

Waar is zij?

RAIMOND.

Heil u, prins, maar heil ook mij,
Dat ik den heil'gen man, den vromen bisſchop,
Den vader der verlat'nen bij u vind!

DUNOIS.

Waar is de maagd?

DE AARTSBISSCHOP.

Nu, zeg het ons, mijn zoon!

RAIMOND.

Zij is geen tooveres. Zie, dat verklaar ik,
Bij God en alle heiligen! Het volk
Is in een dwaling. De onſchuld, de van God
Gezondene is gebannen!

DUNOIS.

Spreek, waar is zij?

RAIMOND.

'k Heb in 't Ardenner woud haar in haar vlucht
Verzeld: daar heeft zij alles mij beleden.
'k Wil onder foltring ſterven, en mijn ziel
Hebbe aan het eeuwig heil geen deel, wanneer zij
Niet heilig en onſchuldig is!

DUNOIS.

Het licht
Des hemels is zoo zuiver niet. — Waar is zij?

RAI-

RAIMOND.

Ô! Zoo de hemel uit uw hart ſpreekt, ga dan
En red haar: ze is bij de Engelſche gevangen.

DUNOIS.

Gevangen, zegt gij?

DE AARTSBISSCHOP.

De ongelukkige!

RAIMOND.

Zij is in 't woud, waar wij een ſchuilplaats zochten,
Door 's konings moeder aangehouden, en
Naar 't Engelsch leger opgezonden. Red haar —
Zij redde u ook. — Een ſchandelijke dood...

DUNOIS.

In de wapens! op! — Allarm! Men roer' de trom!
Al 't volk rukke aan! Heel Frankrijk zij gewapend!
Onze eer, zij borg voor haar. De heilige ſchutsvrouw
Der kroon is ons ontroofd. Wij zullen ſtrijden;
Wij bieden haar ons bloed ten offer aan.
Ik ſterf, of zal haar nog d e e z' dag bevrijden!

(*Allen gaan.*)

NEGENDE TOONEEL.

(*Een wagttoren, boven in denzelven ziet men eene opening.*)

JOHANNA, LIONEL, FASTOLF.

FASTOLF, *met drift opkomende.*

Wij kunnen 't volk niet langer wederſtaan;
Zij eiſchen woedend, dat de maagd zal ſterven.
Vergeefs verzet gij u. Dood haar en werp

Haar hoofd van dezen toren neder. Door
Haar bloed ſtelt gij het muitend volk te vrede.

DE KONINGIN, *opkomende.*

Zij brengen ladders aan en loopen ſtorm!
Geef aan het volk voldoening. Wilt gij wachten,
Tot zij den toren, in hun' blinde woede,
Vernielen; en wij dus met haar vergaan?
Gij kunt haar niet beſchermen; geef dus toe!

LIONEL.

ô Laat ze ſtormen! Laat ze razend tieren!
Dit ſlot is ſterk. Eer laat ik me onder 't puin
Der burgt begraven, eer gij mij zult dwingen. —
Johanna antwoord mij. — Schenk mij uw hand,
En ik beſcherm u tegen al wat ademt!

DE KONINGIN.

Zijt gij een man?

LIONEL, *vervolgende.*

Uw vaderland verwierp u,
Gij hebt geen plichten meer voor die ontaarden,
Die u verſtooten. Die lafhartigen! —
Zij laten u thans aan uw noodlot over:
Geen hunner heeft voor u den ſtrijd der eer
Gewaagd; en tegen mijn volk en het uwe
Beſcherm ik u. — Gij deedt mij eens gelooven,
Dat u mijn leven dierbaar was!... Toen ſtond
Ik als een vijand voor u.... Thans ben ik
Uw vriend....

JOHANNA.

Ik haat, in u, den grootſten vijand

Van

Van mij en van mijn volk? Neen, tusschen u
En mij kan geen gemeenschap zijn: ik kan
U niet beminnen. Zoo nogthans uw hart
Zich tot mij neigt, voer' dan uw legers van
Den vaderlandschen grond, geef alle roof,
Geef alle krijgsgevangenen terug
En geef mij al de sleutels van die steden,
Die overweldigd zijn! — Dan bied ik u,
Na 't stellen van gekozen gijzelaren,
Den vrede in naam van Frankrijks koning aan.

DE KONINGIN.

Wilt ge ons in ketenen nog wetten geven?

JOHANNA.

Doe het bij tijds: in 't einde moet gij toch.
Neen, Frankrijk zal nooit Britsche ketens dragen;
Eer zal 't een graf voor uwe legers zijn!
Uw beste helden zijn gevallen, denkt
Op eenen veil'gen aftocht: want uw roem
Is toch verloren en uw magt niet meer.

DE KONINGIN.

Kunt gij die ijdle grootspraak nog verdragen?

TIENDE TOONEEL.

EEN HOOFDMAN, *schielijk opkomende.*

DE HOOFDMAN.

Kom, veldheer! 't Fransche heer rukt aan; het dal
Is vol met wapperende vaandels! Breng
Ons leger naar den slag.

JOHANNA, *in verrukking.*

Ons volk rukt aan!
Voert, trotfche Britten, thans uw volk naar 't flagveld!

FASTOLF.

Houd uwe blijdfchap in, onzinnige!
Gij zult het einde van deez' dag niet zien.

JOHANNA.

'k Zal fterven, maar mijn volk zal zegepralen:
Zij hebben thans mijn' bijftand niet meer noodig.

LIONEL.

'k Veracht die lafaards zonder moed. Wij hebben
Hunn' heldenmoed gezien, in twintig flagen,
Eer deze dappre maagd hun bijftand bood.
'k Veracht het ganfche volk, flechts een waardeer ik;
En deze hebben zij gebannen. — Kom,
Wij zullen hen nog eenen dag als bij
Crequi en bij Poitiers doen ondervinden.
Gij, koningin, gij zult de maagd bewaken,
In dezen toren, tot het einde van
Den flag; ik geef u vijftig ridders tot
Een' wacht!

JOHANNA.

Vreest ge een gevangen vrouw?

LIONEL.

Geef mij
Uw woord, Johanna, dat gij hier zult blijven.

JOHANNA.

Ik heb geen' andren wensch, dan u te ontvluchten.

DE

DE KONINGIN.

Verdubbel hare ketenen driemaal! 'k blijf
U borg, dat zij het niet ontkomen zal

(Zij wordt met zware ketenen om het lijf en de armen gekluisterd.)

LIONEL, *tegen Johanna.*

Gij wilt het zoo! Gij dwingt ons: kies, gij kunt n
Verzaak de ondankbren en draag Englands vanen!
En gij zult vrij zijn: — uw vervolgers zullen
Uw ketenen dragen.

FASTOLF, *dringend.*

Spoedig, veldheer!

JOHANNA.

Spaar
Die woorden: 't Fransche volk rukt aan; verdedig
Uw leven!

(Trompettengeschal. Lionel vertrekt.)

FASTOLF.

Nu, gij weet wat u te doen staat,
Vorstin! — Verklaart het lot zich tegen ons
En vluchten wij? —

DE KONINGIN, *zij trekt een' dolk.*

Wees niet bezorgd. Zij zal
Van onze vlucht geen ooggetuige zijn.

FASTOLF, *tegen Johanna.*

Thans weet gij wat u wacht. Bid nu om zegen
En voorspoed voor de wapens van uw volk! —

(Hij vertrekt.)

ELFDE TOONEEL.

DE KONINGIN, JOHANNA, SOLDATEN.

JOHANNA.

Dat zal ik. Dit ten minste ſtaat mij vrij. —
Daar hoor ik reeds het krijgsmuſiek der Franken.
Het dringt tot in mijn ziel: 't verkondigt mij
Den zegepraal mijns volks, den val der Britten!
Daagt helden, daagt! de maagd is u nabij,
Al kan zij niet, gelijk voorheen, het vaandel
Voor uw geleedren dragen! Zware ketenen
Weêrhouden haar; maar uit haar kerker ſtijgt
Haar ziel, op vleuglen van uw krijgsgezang,
In vrije vaart omhoog.

DE KONINGIN, *tegen een' ſoldaat.*

Klim op dien toren,
Die naar het ſlagveld ziet, en zeg ons, welk
Een' keer 't gevecht neemt.

(*De ſoldaat beklimt denzelven.*)

JOHANNA.

Moedig, moedig Franken!
Nog eene zege, en England ligt geveld!

DE KONINGIN.

Wat ziet gij?

DE SOLDAAT.

Reeds zijn beide legers ſlaags.
Daar ſpringt er een, in dolle woede, van zijn
Geſprenkeld ros. Een tijgervel bedekt het.

JO-

JOHANNA.

Dat is Dunois! kom, onbezweken krijger!
De zege volgt u!

DE SOLDAAT.

De Bourgondier
Valt op de brug aan.

DE KONINGIN.

Britten, dringt uw lanzen
In 't valsch en eerloos hart van dien verrader!

DE SOLDAAT.

Lord Fastolf biedt hem dappren tegenſtand.
Het volk zit af: van wederszijde vecht men
Man tegen man.

DE KONINGIN.

Waar ziet gij den Dauphin?
Ziet gij den koninklijken ſtandaard niet?

DE SOLDAAT.

Het ſtof belet mij alles te onderſcheiden.

JOHANNA.

Had hij mijn oog, of ſtond ik op zijn plaats,
Het allerminste zou mij niet ontgaan.
Ik tel het wilde hoen in zijne vlucht
En, hoog in 't zwerk, ontſnapt de valk mij niet.

DE SOLDAAT.

'k Zie bij de gracht een vrezelijk gedrang.
Daar ſtrijden de voornaamſte van het leger.

DE KONINGIN.

Ziet gij ons vaandel nog?

DE SOLDAAT.

Het wappert hoog.

JOHANNA.

Mogt ik hen door de reet des muurs begluren,
'k Bestierde met mijn oog den gang des strijds!

DE SOLDAAT.

ô Mij, wat zie ik? Onze veldheer is
Omsingeld!

DE KONINGIN, *dreigt Johanna met den dolk.*

Sterf, rampzalige!

DE SOLDAAT.

Hij 's ontzet!
De dappre Fastolf grijpt den vijand in
Den rug — en breekt met snelheid door zijn digtste
Geleedren heen.

DE KONINGIN, *den dolk terug trekkende.*

Uw Engel sprak.

DE SOLDAAT.

Triumf! zij vluchten!

DE KONINGIN.

Wie vlucht?

DE SOLDAAT.

De Franken, de Bourgondiers.
Het slagveld is bezaaid met vluchtelingen.

JOHANNA.

ô God! — Zoo zeer kunt Gij mij niet verlaten!

DE SOLDAAT.

Ik zie daar ginds een' zwaargekwetsten dragen,
Hij is een vorst; het volk vliegt hem ter hulp.

DE

DE KONINGIN.

Is 't een van de onzen, of een Frank?

DE SOLDAAT.

Men neemt hem
Den helm af: 't is de graaf Dunois.

JOHANNA.

(*Met krampachtige bewegingen grijpt zij in hare ketenen.*)

En ik
Ben niets dan een geboeide maagd?

DE SOLDAAT.

Ei, zie!
Wie draagt daar ver een' hemelsblauwen mantel
Met goud geſtikt?

JOHANNA, *met levendigheid.*

Dat is mijn vorst, mijn koning?

DE SOLDAAT.

Zijn ros word ſchichtig — vangt' zichzelv' — ſtort neêr.
Hij werkt zich weêr met veel moeite overeind.
(*Johanna verzelt deze woorden met hartstochtelijke bewegingen.*)
Ons volk ſchiet op hem los in vollen loop.
Ah! — Zij bereiken — zij omringen hem —

JOHANNA.

Hoe, heeft voor ons de hemel dan geen' engel
Meer?

DE KONINGIN.

't Wordt nu tijd, Johanna, red hen nu!

JOHANNA, *ſtort met geweld op hare kniën neder en bidt met een doordringende ſtem.*

Verhoor mij, Hemel, in mijn' jongsten nood,
Ik zend mijn' geest, in gloeijende gebeden,
Opwaards tot uwen troon! Gij kunt het ligt
En nietig ſpinneweb tot ijzer harden
En ijzren banden, door één wenk, tot ſpinrag
Hervormen. Spreek het woord der almagt uit;
En dees geſmede banden vallen; deze
Gevangenismuren ſplijten van elkaâr!
Eens hebt gij Simpſon, die de bittre ſpot
Van zijne trotſche vijanden moest lijden,
Uw hulp verleend. — Op U vertrouwend, vatte
Zijn arm de pijlers van zijn' kerker, en
Deed zijn gevangenis ter aarde ſtorten. —

DE SOLDAAT.

Triumf, triumf!

DE KONINGIN.

Wat nu?

DE SOLDAAT.

De koning is
Gevangen!

JOHANNA, *met hevigheid opſtaande.*

Dan ſchenk' God me erbarming! —

(Zij heeft haar ketenen verbroken. Valt, op hetzelfde oogenblik, op den naastbijzijnden ſoldaat aan, ontſcheurt hem zijn zwaard en vliegt van het tooneel. Alle zien zij haar met ſchrik en verbazing na, en ſtaan als roerloos.)

TWAALF-

TWAALFDE TOONEEL.

DE VORIGEN, *behalve Johanna.*

DE KONINGIN, *na een lang ſtilzwijgen.*

Wat was dat? Brak zij los? — Heb ik gedroomd?
Brak zij die naauwlijks draagbare ijzren banden?
Nooit zou ik zulks gelooven, zoo ik zelve
Het niet, in die nabijheid, had gezien.

DE SOLDAAT, *op den toren.*

Wat? Heeft zij vleugels? Heeft een ſtormwind haar
Van hier gewaaid?

DE KONINGIN.

Is zij beneden?

DE SOLDAAT.

Midden
Op 't ſlagveld zie ik haar — haar loop is ſneller
Dan mijn gezicht — nu is zij hier, dan daar —
Ik zie haar op meer plaatſen, te gelijk! Zij
Verdeelt de hoopen volks — elk wijkt voor haar:
De Franken houden weder ſtand — zij naadren. —
Wee ons! — Ons volk werpt zijne wapens neêr!
De vaandels buigen zich ter aarde. —

DE KONINGIN.

Hoe?
Men zou ons de overwinning nog betwisten!

DE SOLDAAT.

Daar dringt zij op den koning aan en is
Reeds bij hem — ſcheurt hem uit den ſtrijd. Lord Faſtolf
Valt — Hemel! Onze veldheer is gevangen.

DE

DE KONINGIN.

Kom hier, en doe mij niets meer hooren!

DE SOLDAAT.

Vlucht, vlucht vorstin! Men komt u overvallen:
Gewapend volk dringt op dit slot aan.

DE KONINGIN, *het zwaard trekkende.*

Vecht
Dan lafaards!

DERTIENDE TOONEEL.

LA HIRE *met* SOLDATEN. *Bij zijn opkomst legt het volk der koningin de wapens neder.*

LA HIRE, *nadert haar met eerbied.*

Geef u over, koningin!
Uw ridders hebben zich aan de overmagt
Der Franschen onderworpen. Alle weêrstand
Is nutteloos. — Mijn' dienst bied ik u aan.
Waar wilt gij dat ik u geleiden zal?

DE KONINGIN.

Wanneer ik den Dauphin slechts niet ontmoete,
Zijn mij alle oorden even onverschillig.
(Zij geeft haar zwaard over, en volgt hem met hare soldaten.)

VEERTIENDE TOONEEL.

Het Slagveld.

SOLDATEN, *met vliegende vaandels vervullen den achtergrond. Voor dezelve* DE KONING *en* DE HERTOG VAN BOURGONDIEN. JOHANNA *ligt, doodelijk gewond en zonder eenigen ſchijn van leven, in de armen der beide vorsten. Zij treden langzaam voorwaards.* AGNES SOREL *komt met veel drift op.*

SOREL, *werpt zich aan 's konings borst.*

Gij zijt dan vrij? — gij leeft — ik zie u weder!

DE KONING.

ô Ja! — Maar zie, tot welk een' prijs!

(Op Johanna wijzende.)

SOREL.

ô, Hemel!

Zij ſterft! Johanna!

DE HERTOG.

Ze is, voor ons, geweest.

Zoo ſterft een Engel! zie, hoe ligt zij daar!

Zoo kalm en rustig als een ſlapend kind!

De hemelſche onſchuld ſpeelt in hare trekken.

Geen ademtocht verheft haar' boezem meer:

Haar warme hand draagt ſlechts de vonk des levens.

DE KONING.

Het is gedaan — zij zal niet weêr ontwaken,
Haar oog zal 't aardsche licht niet meer aanschouwen:
Haar ziel zweeft reeds in hogere gewesten;
Zij ziet ons lijden, ons berouw niet meer.

SOREL.

Zij leeft! Zij opent de oogen.

DE HERTOG, *verbaasd.*

Keert zij uit
Het graf terug? Verwint zij zelfs den dood?
Zij rigt zich in onze armen op!

JOHANNA, *staat geheel op en ziet om zich heen.*

Waar ben ik?

DE HERTOG.

Gij zijt bij de uwen, bij uw volk, Johanna.

DE KONING.

In de armen van uw vrienden, van uw koning!

JOHANNA, *nadat zij hen lang onbewegelijk aangezien heeft.*

Ô Neen, ik ben geen tooveres! Geloof me,
Ik ben het niet.

DE KONING.

Een heilige Engel zijt gij.
Een nacht benevelde ons gezicht.

JOHANNA, *met zichtbaar genoegen ziet zij rondom zich.*

Ik ben
Dan waarlijk onder mijne vrienden; zij

Ver-

Verachten en verstoten mij niet meer?
Men ziet mij dan met goedheid aan; men vloekt mij
Niet meer? — ô Ja, thans zie ik alles duidlijk!
Daar, is mijn koning! Daar, zijn Frankrijks vanen! —
Maar 'k zie het mijne niet — waar is het, waar?...
Ik mag niet, zonder 't vaandel, dat mijn zender
Mij toevertrouwde, tot hem wederkeeren:
Ik heb het trouw in zijnen dienst gedragen:
En leg het voor zijn' troon ootmoedig neêr.

DE KONING, *met aandoening zijn gezicht van haar afwendende.*

Geef haar het vaandel!

(*Men reikt het haar toe. Zij staat geheel vrij en alleen, met het vaandel in hare hand. Een rozenverwig licht bestraalt het tooneel.*)

JOHANNA.

Een regenboog vertoont zich in de lucht,
De hemel opent zijne gouden deuren.
Hoe schittrend praalt zij daar in 't choor der englen!
Zij drukt den eeuw'gen Zoon aan 't moederhart.
Nu opent zij voor mij haar liefderijke armen.
Wat voel ik? — Ligte wolken voeren mij.
Het zware harnas wordt me een englenkleed;
Ik stijg omhoog en de aard ontzinkt mijn voeten.
Mijn smart was kort, mijn vreugd zal eeuwig zijn! —

(*Het*

(Het vaandel ontvalt haar, en zij zinkt dood ter aarde. Alle ſtaan ſpraakloos en ontroerd. Op eenen ſtillen wenk van den koning, worden al de vaandels over haar neêrgebogen, waardoor zij geheel bedekt wordt.)

